

ΣτΕ 1807/2018 (Τμ. Ε')

Πρόεδρος: Α. Ράντος, **Αντιπρόεδρος ΣτΕ,** **Εισηγητής:** Π. Ευστρατίου, Σύμβουλος της Επικρατείας, **Δικηγόροι:** Σ. Χριστοφορίδης, Α. Μπάνος, Πάρεδρος ΝΣΚ, Κ. Νασιοπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ, Μ. Οικονόμου, Πάρεδρος ΝΣΚ, Α. Μουρατιάν

Διατάξεις: κυα 189708/3440/23.09.2008, ν. 1650/1986, άρθρα 85 (§ 2), 87 (§ 1), 90 να Δ7/Α/οικ. 12050/2223/2011 (ΚΜΛΕ - Β' 1227/14.06.2011), **Οδηγία 2006/21/ΕΚ** (ΕΕ L 102), κυα 39624/2209/Ε103/25.09.2009 (Β' 2076)

Έγκριση περιβαλλοντικών όρων εκμετάλλευσης λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας της ΔΕΗ ΑΕ. Προστασία ρεμάτων. Εφαρμοστέο δίκαιο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Μετεγκατάσταση οικισμού για λόγους δημόσιας ωφέλειας συνισταμένους στην παραγωγή του δημόσιου αγαθού της ηλεκτρικής ενεργείας και προς προστασία της ποιότητας. Σχέδια διαχείρισης αποβλήτων (ΣΑΔ).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. οικ. 189708/3440/23.9.2008 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού με τον τίτλο «Τροποποίηση της υπ. αρ. πρωτ. οικ. 114084/3671/23.10.2003 κυα ΥΠΕΧΩΔΕ - Υπ. Ανάπτυξης - Υπ. Γεωργίας "Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την εκμετάλλευση του λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας έκτασης 110.889.837 τ.μ. της ΔΕΗ ΑΕ που βρίσκεται σε περιοχή του Νομού Κοζάνης"».

5. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής: Με την υπ' αριθ. 114084/3671/23.10.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΠΕΧΩΔΕ), Ανάπτυξης και Γεωργίας εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εκμετάλλευση του λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας, εκτάσεως 110.889.837 τ.μ., της ΔΕΗ ΑΕ στο Νομό Κοζάνης. Η κοινή αυτή υπουργική απόφαση τροποποιήθηκε, αρχικώς, με την προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση υπ' αριθ. οικ. 189708/3440/23.9.2008 κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού και, στη συνέχεια, με την υπ' αριθ. οικ. 162170/1617/22.6.2010 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού. Εξ άλλου, με την υπ' αριθ. οικ. 142453/753/23.2.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εκμετάλλευση του λιγνιτωρυχείου «Μαυροπηγής (Β-Δυτικό Πεδίο)», συνολικής εκτάσεως 11.998.715,85 τ.μ., που βρίσκεται στην περιοχή του Δήμου Πτολεμαΐδας του Νομού Κοζάνης, από την εταιρεία ΔΕΗ ΑΕ καθώς και των συνοδών αυτού έργων. Η κοινή αυτή υπουργική απόφαση τροποποιήθηκε, αρχικώς, με την υπ' αριθ. οικ. 124313/2558/27.8.2009 κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού και, στη συνέχεια, με την προαναφερθείσα υπ' αριθ. 162170/1617/22.6.2010 κοινή υπουργική απόφαση. Εν τω μεταξύ, εκπονήθηκε από την παρεμβαίνουσα εταιρεία η από Μαΐου 2010 Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) Ορυχείων Πτολεμαΐδας του Νομού Κοζάνης, με βάση τα

νεότερα κοιτασματολογικά δεδομένα της περιοχής, σύμφωνα με τα οποία για την ορθολογική αξιοποίηση του συνόλου των λιγνιτικών αποθεμάτων κατέστη αναγκαία η αναθεώρηση των τελικών ορίων των λειτουργούντων Ορυχείων, καθώς και ο επανασχεδιασμός της ανάπτυξής τους. Κατά τα ειδικότερα δε αναφερόμενα στη μελέτη αυτή (βλ. παρ. 2.1.1, σελ. 2/1-2 και παρ. 3.2, σελ. 3/3), νεότερα κοιτασματολογικά δεδομένα από την υλοποίηση πρόσφατου ερευνητικού προγράμματος έδειξαν ότι σημαντική ποσότητα λιγνιτικού αποθέματος δεσμεύεται από τους οικισμούς Ποντοκόμης και Μαυροπηγής και, ως εκ τούτου, κρίθηκε απαραίτητη η επέκταση των αντίστοιχων ορυχείων και η απαλλοτρίωση των οικισμών αυτών για την κάλυψη των εθνικών ενεργειακών αναγκών, η ως άνω δε αύξηση του λιγνιτικού αποθέματος τεκμηριώνει τεχνικοοικονομικά την κατασκευή και λειτουργία νέας σύγχρονης Λιγνιτικής Ατμοηλεκτρικής Μονάδας Πτολεμαΐδας V, ισχύος 550-660 MW στην περιοχή της Πτολεμαΐδας, ενώ η ένταξη της νέας αυτής Μονάδας, σε συνδυασμό με την λειτουργία των υφιστάμενων Ατμοηλεκτρικών Σταθμών (ΑΗΣ) της παρεμβαίνουσας, επέβαλαν την αναθεώρηση (ποσοτικά και ποιοτικά) του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού της εκμεταλλεύσεως των ορυχείων Πτολεμαΐδας. Αντίγραφα της ανωτέρω ΜΠΕ καθώς και του συνταχθέντος για το ίδιο έργο Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ) υπεβλήθησαν στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) με τα .../10.6.2010 και .../14.6.2010 έγγραφα των Διευθύνσεων Περιβάλλοντος Ορυχείων και Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας εταιρείας. Εξ άλλου, στην ίδια Διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ διαβιβάσθηκε από την παρεμβαίνουσα και αντίγραφο της από Μαρτίου 2010 ΜΠΕ που συνετάγη ειδικώς για το συνοδό έργο της διευθέτησης - εκτροπής των υδάτων, τμήματος μήκους περίπου 10 χλμ., του ρέματος Σουλού. Αντίγραφα των ανωτέρω δύο ΜΠΕ καθώς και του ΣΔΑ, διαβιβάσθηκαν, μεταξύ άλλων, στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Κοζάνης για την τήρηση της διαδικασίας δημοσιοποιήσεως και τη διατύπωση γνώμης. Μετά την αποστολή των υπ' αριθ. .../2010 και .../2010 αρνητικών γνωμοδοτήσεων του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης καθώς και των γνωμοδοτήσεων των λοιπών φορέων, και αφού προσκομίσθηκαν από την παρεμβαίνουσα διευκρινιστικά στοιχεία σχετικά με τις γεωτρήσεις αποστράγγισης των ορυχείων, εκδόθηκε η υπ' αριθ. οικ. 133314/2929/9.11.2011 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με θέμα «Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για το έργο της εκμετάλλευσης κοιτασμάτων λιγνίτη, σε χώρο συνολικής έκτασης 147.925.860 τ.μ. και των απαραίτητων (συνοδών, υποστηρικτικών κ.λπ.) για την υλοποίηση αυτής έργων, στην περιοχή Πτολεμαΐδας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, από την ΔΕΗ ΑΕ», η οποία ορίζει ότι με την έκδοσή της παύει η ισχύς των αποφάσεων εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων που αναφέρονται στις παρ. 50 και 51 του προοιμίου της, στις οποίες αποφάσεις (βλ. την παρ. 50) περιλαμβάνεται και η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, όπως και η υπ' αριθ. 114084/3671/23.10.2003 κοινή υπουργική απόφαση, η οποία τροποποιήθηκε με την προσβαλλόμενη, καθώς και η τροποποιητική της προσβαλλομένης αποφάσεως υπ' αριθ. οικ. 162170/1617/22.6.2010 κοινή υπουργική απόφαση. Στην παρ. 51 του προοιμίου της ανωτέρω νεότερης αποφάσεως αναφέρονται οι προαναφερθείσες αποφάσεις εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για το λιγνιτωρυχείο «Μαυροπηγής (Β - Δυτικό Πεδίο)». Τα απαραίτητα δε συνοδά

έργα, η εκτέλεση των οποίων επιτρέπεται με την ανωτέρω νεότερη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων σε χώρο συνολικής εκτάσεως 147.925.860 τ.μ., συνίστανται σε: «1. Διευθέτηση - εκτροπή των υδάτων τμήματος μήκους περίπου 10 km του ρέματος «Σουλού» ... 2. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων ορυχείων Πτολεμαΐδας (τέσσερις μονάδες επεξεργασίας αστικών λυμάτων που βρίσκονται στα Ορυχεία Βορείου Τομέα, Πεδίου Κομάνου, Πεδίου Καρδιάς και Νοτίου Πεδίου αντίστοιχα και μία ειδική μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες που βρίσκεται στις εγκαταστάσεις του βιομηχανικού συγκροτήματος). 3. Πρατήρια υγρών καυσίμων ορυχείων Πτολεμαΐδας ... 4. Συνεργεία συντήρησης οχημάτων και ντιζελοκίνητου εξοπλισμού ορυχείων Πτολεμαΐδας ... 5. Μηχανουργεία ορυχείων Πτολεμαΐδας ... 6. Ηλεκτροτεχνεία - Ηλεκτρολογεία ορυχείων Πτολεμαΐδας ... 7. Συνεργείο επισκευής ιμάντων ορυχείων Πτολεμαΐδας 8. Συνεργείο επισκευής ραούλων ορυχείων Πτολεμαΐδας 9. Συνεργείο επισκευής κάδων και πέδιλων ορυχείων Πτολεμαΐδας 10. Πλυντήρια εργολαβικών αυτοκινήτων ορυχείων Πτολεμαΐδας ... 11. Αποθήκες εκρηκτικών - καψυλλίων - αδρανών πρώτων υλών ... 12. Ταινιόδρομοι μεταφοράς λιγνίτη, αγόνων και υποπροϊόντων καύσης λιγνίτη (ιπτάμενη τέφρα, κ.λπ.) 13. Επαναπλήρωση κοιλοτήτων εκσκαφής με άγωνα (στείρα εξόρυξης) και υποπροϊόντα καύσης λιγνίτη από τους ΑΗΣ (ιπτάμενη τέφρα, κ.λπ.) 14. Εγκαταστάσεις εξορυκτικών αποβλήτων (εξωτερικές αποθέσεις) στις θέσεις «Προάστιου», «Πτελεώνα» και «Νότιου Πεδίου». 15. Γεωτρήσεις αποστράγγισης των ορυχείων. Οι θέσεις των γεωτρήσεων αποστράγγισης, που «παρακολουθούν» το μέτωπο εκσκαφής, καθώς και τα εκάστοτε τεχνικά χαρακτηριστικά τους καθορίζονται από την εξέλιξη της εκμετάλλευσης των ορυχείων. Από το σύνολο των εκάστοτε γεωτρήσεων αυτών, εννιά (9) γεωτρήσεις ... θα χρησιμοποιούνται σε διάφορες χρήσεις από τη ΔΕΗ ΑΕ (υδροδότηση κτιριακών εγκαταστάσεων ορυχείων κ.λπ.), ενώ τα αντλούμενα ύδατα από τις υπόλοιπες θα διοχετεύονται εν μέρει για υδροδότηση οικισμών και άρδευση καλλιεργήσιμων εκτάσεων και κατά το υπόλοιπο τμήμα τους στο ρέμα «Σουλού» ... 16. Λοιπές βοηθητικές εγκαταστάσεις ...». Σύμφωνα δε με το τελευταίο εδάφιο της παρ. α2 της ανωτέρω νεότερης αποφάσεως, η επίμαχη δραστηριότητα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις υποβληθείσες ΜΠΕ και το ΣΔΑ.

6. Επειδή, οι αιτούντες έχουν καταθέσει το με αριθ. πρωτ. .../13.3.2013 δικόγραφο πρόσθετων λόγων, με το οποίο προβάλλουν ότι η μόνη παραδεκτός προσβαλλόμενη πράξη είναι πλέον η ως άνω νεότερη υπ' αριθ. οικ. 133314/2929/9.11.2011 απόφαση, η οποία έχει αντικαταστήσει στο σύνολό της την προσβαλλόμενη με το κύριο δικόγραφο υπ' αριθ. 189708/3440/23.9.2008 απόφαση και η οποία, ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρηθεί ως συμπροσβαλλόμενη· με το πρόσθετο δε αυτό δικόγραφο οι αιτούντες προβάλλουν νέους λόγους ακυρώσεως που αφορούν την μεταγενέστερη αυτή πράξη.

18. Επειδή, το άρθρο 19 του ν. 4014/2011 (Α' 209) δεν τυγχάνει, εν προκειμένω, εφαρμογής, δεδομένου ότι κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είχε ακόμη εκδοθεί, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 9 του εν λόγω άρθρου, η σχετική κοινή υπουργική απόφαση (ήδη εκδόθηκε η απόφαση 1649/45/2014, Β' 45). Επομένως, και σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 9 του ν. 4014/2011 (στο οποίο ορίζεται ότι «μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 9 του άρθρου 19

του παρόντος, διατηρούνται σε ισχύ οι υφιστάμενες διατάξεις που αφορούν στις γνωμοδοτήσεις φορέων και στη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης περιβαλλοντικής αδειοδότησης»), εφαρμοστέες ήταν κατ' αρχήν οι διατάξεις του ν. 1650/1986 (βλ. ΣτΕ 4262-4263/2015 σκ. 18). Στο δε άρθρο 4 παρ. 2 του νόμου αυτού, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ορίζονταν τα εξής: «Άρθρο 4: 1. ... 2α. Για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες της πρώτης (Α) κατηγορίας απαιτείται υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ... Για την έκδοση απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων γνωμοδοτούν: α) ... β) το οικείο Νομαρχιακό Συμβούλιο». Συνεπώς, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος, πρώτος από τους παρατεθέντες στην προηγούμενη σκέψη, λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, μετά την υποβολή της υπ' αριθ. .../2010 αρνητικής γνωμοδοτήσεως του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης για το σύνολο της ΜΠΕ του επίδικου έργου καθώς και των αρνητικών γνωμοδοτήσεων άλλων φορέων, με το υπό στοιχ. .../23.12.2010 έγγραφο των Διευθύνσεων Περιβάλλοντος Ορυχείων και Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας εταιρείας προς τη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΚΑ υποβλήθηκε το από Δεκεμβρίου 2010 τεύχος τεχνικού υπομνήματος της παρεμβαίνουσας «επί των γνωμοδοτήσεων κατά τη διαβούλευση της ΜΠΕ των Ορυχείων Πτολεμαΐδας». Το πολυσέλιδο αυτό τεύχος περιλαμβάνει αναλυτικά τις απόψεις της Γενικής Διεύθυνσης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας και των μελετητών που συνέταξαν τη ΜΠΕ, όπως επίσης και τις απαιτούμενες διευκρινίσεις επί των παρατηρήσεων του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης και των λοιπών φορέων σχετικά με τη μελέτη αυτή. Συγκεκριμένα, το Γ' Κεφάλαιο του εν λόγω τεύχους (σελ. 3-86) καταστρώνεται ως εξής: «1. Απόψεις επί της [υπ' αριθ. .../2010] απόφασης του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης. 2. Απόψεις επί των γνωμοδοτήσεων του Κέντρου Περιβάλλοντος (ΚΕΠΕ). 3. Απόψεις επί των [υπ' αριθ. .../2010] γνωμοδοτήσεων του ΤΕΕ Δυτ. Μακεδονίας. 4. Απόψεις επί των γνωμοδοτήσεων της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κοζάνης. 5. Απόψεις επί των [υπ' αριθ. .../2010] γνωμοδοτήσεων του Δήμου Πτολεμαΐδας. 6. Απόψεις επί των [υπ' αριθ. .../2010] γνωμοδοτήσεων του Δήμου Ελλησπόντου, 7. Απόψεις επί των [υπ' αριθ. .../2010] γνωμοδοτήσεων του Δήμου Αγ. Παρασκευής. 8. Απόψεις επί των γνωμοδοτήσεων του Συλλόγου Περιβάλλοντος και Ανέργων Ακρινής. 9. Απόψεις επί των γνωμοδοτήσεων των Οικολόγων Πράσινων. 10. Απόψεις επί του σημειώματος της Αρχαιολόγου κας Λιβιεράτου». Εξ άλλου, στο ίδιο τεύχος περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα Παραρτήματα: «Παράρτημα Ι: Ατμοσφαιρικό περιβάλλον στην ευρύτερη περιοχή του Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας (σελ. 1-2), Παράρτημα ΙΙ: Συναπόθεση Αγόνων - Τέφρας (σελ. 1-21) και Παράρτημα ΙΙΙ: Διαχείριση Υδατικών Πόρων (σελ. 1-16), στα οποία παραπέμπουν οι συντάκτες του τεχνικού υπομνήματος κατά τις απαντήσεις τους επί των υποβληθεισών από τους γνωμοδοτούντες φορείς παρατηρήσεων. Στη συνέχεια, μετά την υποβολή της μεταγενέστερης υπ' αριθ. .../2010 αρνητικής γνωμοδοτήσεως του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης επί της ΜΠΕ του συνοδού έργου της διευθέτησης-εκτροπής τμήματος του ρέματος Σουλού, με το υπό στοιχ. .../26.11.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος Ορυχείων της παρεμβαίνουσας εταιρείας προς την

Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΚΑ, υποβλήθηκε νεότερο υπόμνημα αυτής (της παρεμβαίνουσας) σχετικά με τις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν από το Νομαρχιακό Συμβούλιο. Με το υπόμνημα αυτό παρατέθηκαν επιπρόσθετα στοιχεία και δόθηκαν διευκρινίσεις επί των ζητημάτων που είχαν τεθεί με την τελευταία αυτή γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Κοζάνης. Αμφότερα δε τα ανωτέρω υπομνήματα της παρεμβαίνουσας ελήφθησαν υπόψη κατά την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης, όπως προκύπτει από το προοίμιό της (στοιχ. 62 και 76). Ομοίως ελήφθη υπόψη το σύνολο των ανωτέρω γνωμοδοτήσεων (βλ. στοιχ. 57 και 70 του προοιμίου της προσβαλλομένης απόφασης). Από την εκτίμηση των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι επί του συνόλου των παρατηρήσεων που υπεβλήθησαν από τους γνωμοδοτούντες φορείς παρατέθηκαν αναλυτικές διευκρινίσεις - απαντήσεις από τα όργανα της παρεμβαίνουσας, όλα δε τα ανωτέρω στοιχεία (γνωμοδοτήσεις και διευκρινίσεις) ελήφθησαν ρητώς υπόψη και συνεκτιμήθηκαν από το εκδόν την προσβαλλόμενη απόφαση όργανο (πρβλ. ΣτΕ 4350/2014 σκ. 8, 2511/2002 Ολ σκ. 12), το οποίο, όπως προκύπτει από την ίδια απόφαση, μετά την εν λόγω συνεκτίμηση υιοθέτησε τις απόψεις που διατυπώθηκαν με τα υπομνήματα της παρεμβαίνουσας. Υπό τα δεδομένα αυτά και λαμβάνοντας υπόψη ότι η γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου δεν προβλέπεται ως σύμφωνη αλλά ως απλή γνώμη, μεταξύ πολλών άλλων, που λαμβάνονται και συνεκτιμώνται και δεν απαιτείται η ειδική αντίκρουσή της, αλλά μπορεί το αποφασίζον για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων όργανο να αποστεί από την γνώμη αυτή, αιτιολογώντας την προς τούτο κρίση του (βλ. ΣτΕ 2627/2016 σκ. 18, 639/2015 σκ. 8, 747/2014 σκ. 10), είναι απορριπτέος ο παρατιθέμενος στην προηγούμενη σκέψη λόγος περί αναιτιολογήτου της προσβαλλομένης απόφασης και οι προς στήριξη αυτού ειδικότεροι ισχυρισμοί των αιτούντων.

19. Επειδή, οι αιτούντες προβάλλουν, περαιτέρω, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων ότι κατά παράβαση των οριζόμενων στο άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 4014/2011 δεν ζητήθηκε, πριν την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης, η γνώμη της οικείας δασικής υπηρεσίας. Η τελευταία ήταν απαραίτητη, κατά τους αιτούντες, καθόσον, όπως βεβαιώνεται στην ίδια την προσβαλλόμενη απόφαση (παρ. στ. 1, σελ. 44), «τμήματα της περιοχής του χώρου επέμβασης χαρακτηρίζονται δασικές εκτάσεις» καθώς και για τον λόγο ότι το σύνολο της εκτάσεως, όπου πρόκειται να αναπτυχθεί το επίδικο έργο, ευρίσκεται εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεως και εκτός ορίων οικισμών. Συναφώς, προβάλλεται ότι δεν αρκούν για να καλύψουν την ανωτέρω έλλειψη τα αναφερόμενα στα στοιχεία υπ' αριθ. 63 και 77 του προοιμίου της προσβαλλομένης απόφασης, σύμφωνα με τα οποία η Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής δεν εξέφρασε απόψεις επί των δύο υποβληθεισών από την παρεμβαίνουσα ΜΠΕ (του κυρίως έργου και του συνοδού έργου της διευθέτησης των υδάτων τμήματος του ρέματος Σουλού) και επί του Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ) εντός των καθορισμένων προθεσμιών και, ως εκ τούτου, η χορήγηση της εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων και της θεωρήσεως του ΣΔΑ μπορούσε να προωθηθεί χωρίς τις εν λόγω γνωμοδοτήσεις σύμφωνα με την παρ. 9γ του άρθρου 2 του ν. 3010/2002. Τούτο, δε, διότι, όπως ισχυρίζονται οι αιτούντες, αφενός η ανωτέρω Διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ δεν αποτελούσε την κατά το

άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 4014/2011 αρμόδια «Δασική Υπηρεσία», αφετέρου η μνημονευόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση διάταξη του άρθρου 2 παρ. 9γ του ν. 3010/2002 δεν ήταν εφαρμοστέα εν προκειμένω, καθ' όσον αυτή είχε καταργηθεί ήδη από την έναρξη ισχύος του ν. 4014/2011 (21.9.2011), αφού με τις διατάξεις των άρθρων 30, 31 και 32 του νόμου αυτού καταργήθηκαν οι ρυθμίσεις του άρθρου 4 του ν. 1650/1986, όπως αυτό είχε αντικατασταθεί με το ανωτέρω άρθρο 2 του ν. 3010/2002, και, ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή του ν. 3010/2002 δεν ίσχυε κατά το χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (9.11.2011). Τέλος, προβάλλεται ότι ούτε από την προσβαλλόμενη απόφαση ούτε από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει πότε εστάλησαν στην ανωτέρω διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ οι ανωτέρω ΜΠΕ, ούτε η προθεσμία εντός της οποίας όφειλε η διεύθυνση αυτή να απαντήσει σχετικώς.

20. Επειδή, στην παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4014/2011 ορίζεται ότι «Γνώμη της δασικής υπηρεσίας απαιτείται μόνο για τα έργα τα οποία χωροθετούνται σε δάση, δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις, άλση και πάρκα και, εν γένει, σε εκτάσεις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων, εκτός ορίων οικισμών και εκτός οργανωμένων υποδοχέων παραγωγικών δραστηριοτήτων ...», ενώ στην παρ. 4 του άρθρου 30 του ίδιου νόμου, υπό τον τίτλο «μεταβατικές διατάξεις», προβλέπεται ότι «Πλήρεις φακέλοι ... ΜΠΕ ... που έχουν υποβληθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ολοκληρώνονται ως προς την αξιολόγηση τους και εκδίδονται αντίστοιχα οι ... ΑΕΠΟ ... σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις, εκτός εάν ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας ζητήσει την υπαγωγή του στις διατάξεις του παρόντος νόμου ...». Εξ άλλου, στο άρθρο 4 παρ. 9γ' του ν. 1650/1986 - όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 και ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ήτοι πριν από την αντικατάστασή του από τις ρυθμίσεις του ν. 4014/2011 - του οποίου γίνεται επίκληση στα στοιχεία υπ' αριθ. 63 και 77 του προοιμίου της προσβαλλομένης αποφάσεως, προβλέπεται ότι: «Αν οι υπηρεσίες ή φορείς που γνωμοδοτούν, προκειμένου να εγκριθούν περιβαλλοντικοί όροι, δεν απαντήσουν μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται από το νόμο ή που τάσσονται από την αρμόδια υπηρεσία για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων μπορεί να χορηγηθεί και χωρίς τις γνωμοδοτήσεις αυτές, αμέσως μετά την παρέλευση της προθεσμίας». Περαιτέρω, στο άρθρο 4 της υπ' αριθ. Η.Π. 11014/703/Φ. 104/14.3.2003 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και ΠΕΧΩΔΕ [«Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του ν. 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ ... και άλλες διατάξεις» (Α' 91), Β' 332/2003], ορίζονται τα εξής: «Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ). 1. Ο ενδιαφερόμενος φορέας ή ιδιώτης υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ ... Η αίτηση συνοδεύεται από φάκελο ο οποίος περιέχει: α) Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) ... 2. Η αρμόδια υπηρεσία Περι/ντος του ΥΠΕΧΩΔΕ αφού εξετάσει τον φάκελο και διαπιστώσει ότι είναι πλήρης πριν προβεί στην έκδοση απόφασης έγκρισης Περι/κών Όρων και εφόσον το κρίνει σκόπιμο τον διαβιβάζει εντός 10 ημερών από την υποβολή του στα κατά περίπτωση συναρμόδια

Υπουργεία, και φορείς, στους Οργανισμούς Αθήνας ή Θεσσαλονίκης κατά περίπτωση, ή στους Οργανισμούς του άρθρου 3 του ν. 2508/1997, εφόσον αυτοί έχουν συσταθεί καθώς και στη Δ/ση Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ για να εκφράσουν τυχόν παρατηρήσεις επί του περιεχομένου του. Επίσης ο φάκελος διαβιβάζεται και στο οικείο ή στα οικεία Νομαρχιακά Συμβούλια για δημοσιοποίηση του φακέλου της ΜΠΕ και γνωμοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3010/2002. 2.1 ... 4. Μέσα σε 35 ημέρες από την παραλαβή του φακέλου οι προαναφερόμενες υπηρεσίες, Φορείς, Οργανισμοί, διαβιβάζουν στην ως άνω αρμόδια υπηρεσία τις τυχόν παρατηρήσεις τους και το οικείο ή τα οικεία Νομαρχιακά Συμβούλια τη (τις) γνωμοδότηση (εις) τους. 5. Μετά την παραλαβή της (των) ως άνω γνωμοδότησης (ων) ή άλλως μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 4 και ανεξάρτητα από το αν έχει (ουν) διαβιβασθεί ή όχι η (οι) γνωμοδότηση (εις) αυτή (ές), εκδίδεται μέσα σε 15 ημέρες η απόφαση έγκρισης ή μη περιβαλλοντικών όρων ...».

21. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με τα υπό στοιχ. .../10.6.2010 και .../14.6.2010 έγγραφα των Διευθύνσεων Περιβάλλοντος Ορυχείων και Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας εταιρείας προς την Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, υποβλήθηκε η από Μαΐου 2010 επικαιροποιημένη συνολική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τα ορυχεία Πτολεμαΐδας της ΔΕΗ ΑΕ καθώς και το από Μαΐου 2010 Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ) για τα ορυχεία αυτά. Εξ άλλου, με το .../2.6.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας προς την ίδια ως άνω Διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ είχε υποβληθεί η από Μαρτίου 2010 ΜΠΕ του συνοδού έργου της διεύθησης - εκτροπής των υδάτων τμήματος μήκους περίπου 10 χλμ. του ρέματος Σουλού. Περαιτέρω, με το υπό στοιχ. .../15.6.2010 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΚΑ και κατ' επίκληση του άρθρου 4 παρ. 2 της προαναφερθείσας υπ' αριθ. Η.Π. 11014/703/Φ. 104/14.3.2003 κοινής υπουργικής απόφασης, διαβιβάσθηκε, μεταξύ άλλων, προς τη Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του ίδιου Υπουργείου η από Μαΐου 2010 ΜΠΕ καθώς και το ΣΔΑ του επίδικου έργου, για την διατύπωση τυχόν παρατηρήσεων, με την επισήμανση ότι η σχετική γνωμοδότηση έπρεπε να διαβιβασθεί στην εν λόγω Διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ μέσα σε 35 ημέρες από την παραλαβή του φακέλου σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 της ως άνω κοινής υπουργικής απόφασης καθώς και ότι σε περίπτωση που παρερχόταν η ανωτέρω προθεσμία των 35 ημερών και ανεξαρτήτως του αν είχαν διαβιβασθεί οι σχετικές παρατηρήσεις - γνωμοδοτήσεις, η ως άνω Διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ μπορούσε εντός 15 ημερών να προωθήσει την έκδοση της σχετικής ΑΕΠΟ σύμφωνα με την παρ. 9γ του άρθρου 4 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002. Με το υπ' αριθ. .../12.7.2010 έγγραφο της αυτής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού διαβιβάσθηκε προς την Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του ΥΠΕΚΑ και η από Μαρτίου 2010 ΜΠΕ του συνοδού έργου της εκτροπής του ρέματος Σουλού με παρόμοιες επισημάνσεις και παρατηρήσεις, όπως και στο υπ' αριθ. .../15.6.2010 έγγραφο. Ακολούθησε η έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, στο προοίμιο της οποίας αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «1. ... 63. ... η Δ/ση Αισθητικών Δασών, Δρυμών &

Θήρας του ΥΠΕΚΑ ... δεν εξέφρασε[ε] απόψεις για την ΜΠΕ και το ΣΔΑ [που διαβιβάστηκαν με το ανωτέρω .../15.6.2010 έγγραφο] ... εντός των καθορισμένων προθεσμιών και επομένως μπορεί να προωθηθεί η χορήγηση της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και της θεώρησης του ΣΔΑ χωρίς τις εν λόγω γνωμοδοτήσεις (παρ. 9γ του άρθρου 2 του ν. 3010/2002) ... 77. ... η Δ/ση Αισθητικών Δασών, Δρυμών & Θήρας του ΥΠΕΚΑ ... δεν εξέφρασε[ε] απόψεις για τη ΜΠΕ [που διαβιβάστηκε με το ανωτέρω .../12.7.2010 έγγραφο] εντός των καθορισμένων προθεσμιών και επομένως μπορεί να προωθηθεί η χορήγηση της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και της θεώρησης του ΣΔΑ χωρίς τις εν λόγω γνωμοδοτήσεις (παρ. 9γ του άρθρου 2 του ν. 3010/2002) ...». Υπό τα δεδομένα αυτά, εφόσον ο φάκελος της ΜΠΕ του επίδικου έργου υποβλήθηκε το 2010, ήτοι πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4014/2011 και δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η παρεμβαίνουσα είχε ζητήσει στο πλαίσιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων του επίμαχου έργου την υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου αυτού, ο λόγος ακυρώσεως περί παραβιάσεως του άρθρου 2 παρ. 5 του ν. 4014/2011 είναι απορριπτέος, καθ' όσον οι διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου δεν ετύγχαναν εν προκειμένω εφαρμογής (πρβλ. ΣτΕ 4263/2015 σκ. 20). Ομοίως απορριπτέος είναι, εν όψει των όσων εκτέθηκαν ανωτέρω, και ο ισχυρισμός των αιτούντων ότι η διάταξη του άρθρου 2 του ν. 3010/2002, με την οποία αντικαταστάθηκε το άρθρο 4 του ν. 1650/1986, δεν ήταν εφαρμοστέα εν προκειμένω, καθ' όσον είχε καταργηθεί από την έναρξη ισχύος του ν. 4014/2011. Τέλος και ανεξαρτήτως του ότι, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 2627/2016 7μ. σκ. 13-14, 4243/2014 σκ. 7), με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 4 παρ. 2 της υπ' αριθ. Η.Π. 11014/703/Φ. 104/14.3.2003 κοινής υπουργικής απόφασεως δεν θεσπίζεται ουσιαστικής τύπος της διαδικασίας, αφού τόσο η εκτίμηση της ανάγκης υποβολής παρατηρήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες στην, κατά τα λοιπά πλήρη, ΜΠΕ όσο και το ποιές υπηρεσίες είναι σκόπιμο να προβούν στη διατύπωσή τους ανάγεται στη διακριτική ευχέρεια της αρμόδιας υπηρεσίας Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, πάντως στην προκειμένη περίπτωση, εφ' όσον τα σχετικά διαβιβαστικά έγγραφα προς τη Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας είχαν εκδοθεί στις 15.6.2010 και 12.7.2010, αντιστοίχως, η δε προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στις 9.11.2011, τεκμαίρεται ότι είχε παρέλθει το εκ του νόμου απαιτούμενο χρονικό διάστημα των 35 ημερών από την παραλαβή των ΜΠΕ για τη διαβίβαση των ανωτέρω γνωμοδοτήσεων, απορριπτομένου ως αβασίμου του περί του αντιθέτου ανωτέρω ισχυρισμού της αιτούσας (πρβλ. ΣτΕ 2627/2016 7μ. σκ. 14). Εν πάση δε περιπτώσει, η προσβαλλόμενη απόφαση, στην παρ. δ1.1 (Γενικοί Όροι), περιλαμβάνει, όσον αφορά τα τμήματα της περιοχής του χώρου που χαρακτηρίζονται ως δασικές εκτάσεις, τις ακόλουθες ρυθμίσεις: «... 67. Πριν από την έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου θα πρέπει να εξετασθεί από την αρμόδια τοπική Δασική Υπηρεσία ο χαρακτήρας της έκτασης, καθώς και η δυνατότητα έγκρισης επέμβασης, εφ' όσον πρόκειται για έκταση/ή τμήματα αυτής υπαγόμενης/υπαγόμενα στις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας. 68. Για οποιαδήποτε επέμβαση σε εκτάσεις με δασικό χαρακτήρα, θα πρέπει προηγουμένως να ζητηθεί και να έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση έγκρισης επέμβασης από το αρμόδιο όργανο, σύμφωνα με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπεται από τη Δασική Νομοθεσία. 69. Η οποιαδήποτε

φθορά δασικής βλάστησης να περιοριστεί στην ελάχιστη δυνατή ... 71. Να επαναδημιουργηθούν μετά το πέρας της επέμβασης, τα Δάση της Ποντοκωμής και της Μαυροπηγής». Στη ΜΠΕ του έργου περιγράφονται, εξ άλλου, αναλυτικώς οι πληττόμενες δασικές εκτάσεις (βλ. παρ. 4.2.5.2.2, σελ. 4/120, παρ. 5.10.6, σελ. 5/137), οι εκτάσεις δασικής βλάστησης που πρόκειται να δημιουργηθούν μετά την ολοκλήρωση των έργων αποκαταστάσεως, οι οποίες ανέρχονται σε 30.699 στρ., έναντι των 795 στρ. δάσους που θα προσβληθούν συνολικά από την επέκταση των ορυχείων (παρ. 8.4.7.1 και ειδικότερα πίνακας 8.4.2, σελ. 8/72) καθώς και τα προτεινόμενα μέτρα για την προστασία της χλωρίδας (παρ. 9.3.5, σελ. 9/11-13), που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, δενδροφυτεύσεις, επαναδημιουργία του δάσους της Μαυροπηγής, σύστημα διενέργειας μετρήσεων κ.λπ. Τέλος, σύμφωνα με τον όρο ια' της προσβαλλόμενης αποφάσεως (ήδη όρος «Η 7», μετά την τελευταία τροποποίηση της ΑΕΠΟ), η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων «για τις δασικές εκτάσεις, επέχει θέση θεώρησης μελέτης σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 998/1979 (Α' 289/29.12.1979) και αποτελεί και έγκριση επέμβασης κατά την έννοια του έκτου κεφαλαίου του ν. 998/1979 (Α' 289) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 12 του ν. 4014/2011 (Α' 209), όπως αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 55 του ν. 4042/2012 (Α' 24) και στο άρθρο 3 (παρ. 2 και 3) της υπα 15277/2012 (Β' 1077) και στο άρθρο 36 του ν. 4280/2014 (Α' 159) ...».

22. Επειδή, προβάλλεται, στη συνέχεια, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, καθ' ο μέρος προβλέπει εργασίες εξόρυξης και απόθεσης λιγνίτη σε περιοχές που απέχουν λιγότερο από 250 μ. από οικίες και κοινόχρηστους χώρους και, πάντως, λιγότερο από 1.500 μ. από ενεργούς και συμπαγείς οικισμούς, όπως οι οικισμοί Μαυροπηγή, Κόμανος, Ποντοκώμη, Κλείτος, Μαυροδένδρι, Άγιος Χριστόφορος, Προάστιο και Ακρινή, προσκρούει στις αρχές της πρόληψης, της προφύλαξης και της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και σε διατάξεις του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών.

23. Επειδή, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως - ανεξαρτήτως αν προβάλλεται με έννομο συμφέρον ως προς τους άλλους, πλην του οικισμού της Ακρινής, οικισμούς, εν όψει του ότι αιτούντες θεμελιώνουν το έννομο συμφέρον τους προς άσκηση της κρινομένης αιτήσεως στο σύνδεσμό τους με τον εν λόγω οικισμό - είναι, εν πάση περιπτώσει, απορριπτέος ως αλυσιτελής όσον αφορά: α) τους οικισμούς του Κομάνου και του Κλείτου, οι οποίοι είχαν ήδη απαλλοτριωθεί και εγκαταλειφθεί πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξεως, όπως προκύπτει από τη ΜΠΕ του έργου (βλ κεφ. 5.10.5.4, σελ. 5/137, κεφ. 8.3.8.2, σελ. 8/58 και κεφ. 9.3.6, Σχήμα 9.3.-1, σελ. 9/15) και β) τους οικισμούς της Ποντοκωμής και της Μαυροπηγής, στο υπέδαφος της περιοχής των οποίων εντοπίστηκαν σημαντικά υπόγεια κοιτάσματα λιγνίτη και οι οποίοι εντάσσονται πλέον στον χώρο επέμβασης που αδειοδοτείται με την προσβαλλόμενη απόφαση, αφού ως προς τους οικισμούς αυτούς αποφασίσθηκε η απαλλοτρίωση και μετεγκατάστασή τους [βλ. κεφ. δ.1.1 περ. 73 της προσβαλλόμενης αποφάσεως: «Επειδή οι επεμβάσεις (εκσκαφές και αποθέσεις) πρόκειται να επεκταθούν στους οικισμούς Ποντοκωμής, Μαυροπηγής και Πτελεώνα, που βρίσκονται εντός του χώρου επέμβασης, θα πρέπει να αρχίσουν άμεσα από τους αρμόδιους κατά περίπτωση φορείς, προκειμένου να ολοκληρωθούν έγκαιρα, όλες οι απαραίτητες ενέργειες που προβλέπονται από τις κείμενες νομοθετικές διατάξεις, ως προς την μετεγκατάστασή τους», βλ. επίσης

πίνακα 5.10-1 της ΜΠΕ «Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης απαιτούμενων παρεμβάσεων σε ... οικισμούς για το έργο εκμετάλλευσης των ορυχείων Πτολεμαΐδας της ΔΕΗ ΑΕ», σελ. 5/122-123, κεφ. 3.1 της ΜΠΕ, σελ. 3/1 και κεφ 5.10.5 της ΜΠΕ «Απαλλοτριώσεις οικισμών», σελ. 5/134-13]. Όσον αφορά τον οικισμό της Ακρινής, όπως έχει ήδη εκτεθεί στη σκέψη 16, στους γενικούς όρους που τίθενται με την προσβαλλόμενη απόφαση (κεφ. δ.1.1) προβλέπεται στην περ. 74 ότι εντός 10 ημερών από την έκδοση της αποφάσεως αυτής πρέπει να αρχίσει να λειτουργεί ομάδα εργασίας της ΔΕΗ για σχέδιο μετεγκατάστασης του οικισμού αυτού σύμφωνα με το άρθρο 28 του ν. 3937/2011 (Α' 60), με τη συμμετοχή εκπροσώπων του οικισμού, ενώ στο ανωτέρω άρθρο 28 προβλέπεται, μεταξύ άλλων (βλ. παρ. 1) ότι ο οικισμός της Ακρινής του Νομού Κοζάνης μετεγκαθίσταται «για λόγους δημόσιας ωφέλειας που συνίσταται στην παραγωγή του δημόσιου αγαθού της ηλεκτρικής ενεργείας και προς προστασία της ποιότητας ζωής, κατ' εφαρμογή των κειμένων διατάξεων περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, μεταλλείων και Μεταλλευτικού Κώδικα και συναφών διαδικασιών περί μεταφοράς οικισμών, οι οποίες, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της μετεγκατάστασης, θα πρέπει να ολοκληρωθούν σε χρόνο που δεν θα υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, εκδιδόμενων των, σε κάθε στάδιο, προβλεπόμενων για την πλήρωση των ανωτέρω σκοπών κανονιστικών πράξεων».

27. Επειδή, στο κεφάλαιο δ1.1) «Γενικοί όροι» της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως αυτή έχει ήδη τροποποιηθεί με την υπ' αριθ. οικ. 34394/1059/9.7.2014 απόφαση της Γενικής Διευθύντριας Περιβάλλοντος, ορίζονται τα ακόλουθα: «... 5. Σε όσα τμήματα του συνολικού χώρου επέμβασης έχουν δημιουργηθεί τελικές καταστάσεις (βαθμίδες εξόρυξης - αποθέσεις υλικών κ.λπ.) και δεν έχουν πραγματοποιηθεί ή δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες αποκατάστασης, αυτές να αρχίσουν άμεσα ή να ολοκληρωθούν αντίστοιχα οι εργασίες αποκατάστασης των τμημάτων αυτών ... 6. Σε όσα τμήματα του συνολικού χώρου επέμβασης έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες αποκατάστασης οι οποίες δεν είχαν επιτυχή αποτελέσματα (καταστροφές φυτευτικών ειδών που φυτεύτηκαν - μη ικανοποιητική απόδοση γεωργικών καλλιεργειών κ.λπ.) να πραγματοποιηθούν συμπληρωματικές εργασίες αποκατάστασης (διάστρωση φυτικής γης ή αργιλικού υλικού καλής ποιότητας - νέες φυτεύσεις φυτευτικών ειδών κ.λπ.), έτσι ώστε να βελτιστοποιηθούν τα αποτελέσματα της αποκατάστασης. 7. Να δημιουργηθεί πράσινη ζώνη προστασίας με φυτευτικό σύνδεσμο 3 x 3 μ. και σε βάθος τριών τουλάχιστον σειρών κατά μήκος όλων των τμημάτων, του χώρου επέμβασης και σε βάθος πέντε τουλάχιστον σειρών κατά μήκος των τμημάτων του χώρου επέμβασης, που βρίσκονται κοντά σε οικισμούς ή επαρχιακούς δρόμους. Επιπρόσθετα στο βορειοανατολικό τμήμα της εσωτερικής απόθεσης του εξοφλημένου ορυχείου Βορείου Τομέα ... να δημιουργηθεί άμεσα ... επίχωμα περιβαλλοντικής προστασίας, το οποίο θα δενδροφυτευθεί προκειμένου να εξασφαλίζεται μείωση της διαφυγής και συγκράτηση αιωρούμενων σωματιδίων, μείωση του θορύβου και άμβλυνση της οπτικής όχλησης ... 9. Η απόθεση των στείρων και λοιπών υλικών να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε το τελικό ανάγλυφο που θα δημιουργηθεί να εντάσσεται ομαλά στο ανάγλυφο της ευρύτερης περιοχής ... 16. Πριν από την αποκατάσταση σε όλες τις τελικές επιφάνειες (δάπεδα βαθμίδων εξόρυξης και χώρων απόθεσης), να διαστρώνεται

φυτική γη ή αργιλικό υλικό καλής ποιότητας πάχους τουλάχιστον μισού (0,5) μ., εφ' όσον αποδειχθεί από εργαστηριακές αναλύσεις ότι κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο, για την υποστήριξη των σχεδιαζόμενων χρήσεων γης. Στα δάπεδα των τελικών βαθμίδων εκμετάλλευσης και στείρων και στα τελικά πρηνή των βαθμίδων των στείρων, να γίνει φύτευση δασικών ειδών ενδημικών της περιοχής στις δε τελικές οριζόντιες και παραοριζόντιες επιφάνειες των στείρων να γίνει προετοιμασία τους ώστε να αναπτυχθούν αγροτικές δραστηριότητες ... 19. Να γίνει συλλογή και διαφύλαξη του εδαφικού υλικού, σε κατάλληλους χώρους, εντός του συνολικού χώρου επέμβασης, ώστε να χρησιμοποιηθεί κατά την αποκατάσταση αντίστοιχων εκτάσεων ... 23. Για τις αποκαταστάσεις να χρησιμοποιούνται είδη της ενδημικής χλωρίδας ...». Εξ άλλου, η ΜΠΕ στην παρ. 4.2.6 του κεφ. 4 («Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης») αναφέρεται στη μορφολογία και τα τοπιολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής επέμβασης και στη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση της υφιστάμενης καταστάσεως και των οπτικών επιπτώσεων. Περαιτέρω, το κεφ. 6, με τον τίτλο «Σχέδιο κλεισίματος έργου και περιβαλλοντικής αποκατάστασης», περιλαμβάνει ειδικότερα τις παρ. 6.3.1.3 «Αποκατάσταση Τοπίου», 6.3.2.2 «Αποκατάσταση εδαφών», όπου αναφέρεται ότι: «... Το πρόγραμμα αποκατάστασης των εκτάσεων αυτών θα πραγματοποιηθεί σε διαδοχικές ετήσιες φάσεις. Κάθε φάση θα ξεκινά αμέσως μετά την αποδέσμευση μιας περιοχής από τις δραστηριότητες εκμετάλλευσης του ορυχείου και θα ολοκληρώνεται μέσα σε 2 έτη. Τα βασικά στάδια αποκατάστασης θα είναι τα εξής: - Διάστρωση εξομάλυνση των τελικών επιφανειών, - Έλεγχος των κλίσεων πρηνών στην περίμετρο των αποθέσεων αγόνων, - Έλεγχος της γονιμότητας των εδαφών και διάστρωση φυτικής γης όπου απαιτείται, - Δενδροφύτευση δασικών ειδών, - Δημιουργία εκτάσεων γενικών χρήσεων», 6.3.2.3 «Διαχείριση φυτικής γης» με επιμέρους παραγράφους 6.3.2.3.1 «Δειγματοληψίες και αναλύσεις εδαφών τελικών επιφανειών», 6.3.2.3.2 «Χαρακτηρισμός οριζόντων φυτικής γης μπροστά από το μέτωπο εκμετάλλευσης των ορυχείων», όπου αναφέρεται ότι «Η φυτική γη που διαστρώνεται όπου απαιτείται κατά θέσεις στις τελικές επιφάνειες των αποθέσεων αγόνων και των τελικών βαθμίδων των ορυχείων προέρχεται από καλλιεργήσιμες εκτάσεις, που σταδιακά καταλαμβάνονται καθώς προχωρούν οι εργασίες εξόρυξης των Ορυχείων ...», 6.3.2.3.3 «Τεχνικές διάστρωσης φυτικής γης σε οριζόντιες και κεκλιμένες επιφάνειες», όπου αναφέρεται ότι «Η βέλτιστη πρακτική διαχείρισης φυτικής γης είναι η άμεση μεταφορά της και διάστρωσή της στις επιλεγμένες τελικές επιφάνειες των αποθέσεων αγόνων των ορυχείων. Με αυτό τον τρόπο παραλείπεται η διαδικασία προσωρινής αποθήκευσής της, η οποία μπορεί να επιφέρει μερική ή ολική απώλεια των θρεπτικών συστατικών της ...», 6.3.2.3.4 «Δυνατότητα διάστρωσης φυτικής γης σε χέρσες εκτάσεις εκτός της απαλλοτριωμένης έκτασης των ορυχείων», όπου αναφέρεται ότι «Σε περιπτώσεις που υπάρχει διαθέσιμη φυτική γη από τα μέτωπα της πρώτης εκσκαφής της εκμετάλλευσης των ορυχείων αλλά δεν υπάρχουν έτοιμες προς αποκατάσταση εκτάσεις, στον προγραμματισμό των εργασιών προβλέπεται η δυνατότητα διάστρωσης της φυτικής σε χέρσες εκτάσεις εκτός των ορίων απαλλοτρίωσης των ορυχείων ...» και 6.3.2.3.5.«Δυνατότητα συντήρησης φυτικής γης», όπου αναφέρεται ότι «Ως τελευταία επιλογή διαχείρισης της φυτικής γης η οποία

συλλέγεται κατά την έναρξη των εξορυκτικών δραστηριοτήτων και στις περιπτώσεις που είναι αδύνατη η διάστροσή της εντός ή εκτός των εκτάσεων των ορυχείων, θεωρείται αναγκαία η κατάλληλη συντήρησή της, μέχρις ότου δημιουργηθούν νέοι προς αποκατάσταση χώροι. Για τη συντήρηση της φυτικής γης προβλέπεται μετά την εκσκαφή της, η απόθεσή της σε σωρούς μικρών διαστάσεων ... Στη συνέχεια, οι σωροί καλύπτονται με πώδη βλάστηση και περιβάλλονται από ανάχωμα μικρού ύψους ώστε να συγκρατείται η υγρασία κοντά στη βάση τους». Εξ άλλου, το κεφ. 8 της ΜΠΕ, με τίτλο «Εκτίμηση και αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων», περιλαμβάνει την παρ. 8.3.6 ειδικά για τις επιπτώσεις στη Μορφολογία και τα Τοπιολογικά Χαρακτηριστικά, η οποία καταλήγει στο ότι «... οι επιπτώσεις σε επίπεδο οπτικής όχλησης και τοπιολογικών χαρακτηριστικών από το έργο κατά τη διάρκεια λειτουργίας των Ορυχείων χαρακτηρίζονται ως ασθενείς αρνητικές, προσωρινές (βραχυχρόνιες), τοπικές, αναστρέψιμες και αντιμετωπίσιμες, ενώ μετά την ολοκλήρωση της εξορυκτικής δραστηριότητας και των εργασιών περιβαλλοντικής αποκατάστασης αξιολογούνται ως θετικές σημαντικές και μόνιμες, αφού μετά το πέρας των φυτεύσεων και τη δημιουργία των τεχνητών λιμνών θα αναβαθμισθεί συνολικά η αισθητική του τοπίου», ενώ το κεφ. 9, με τίτλο «Μέτρα προστασίας περιβάλλοντος» περιλαμβάνει ξεχωριστή παρ. 9.3.3. «Μέτρα για την προστασία των Εδαφικών Πόρων», μεταξύ των οποίων (μέτρων) αναφέρεται η «πλήρης αξιοποίηση του φυτικού καλύμματος που συγκεντρώνεται κατά την έναρξη των εξορυκτικών εργασιών στις εργασίες αποκατάστασης». Επίσης, και το Σχέδιο Διαχείρισης Εξορυκτικών Αποβλήτων του έργου (Παράρτημα ΙΧ της ΜΠΕ) στην παρ. 6.3 αναφέρεται στην Περιβαλλοντική Αποκατάσταση, με επιμέρους παραγράφους 6.3.3.1 («Αποκατάσταση Εδαφών») και 6.3.3.2 («Διαχείριση φυτικής γης»). Τέλος, η ΜΠΕ περιλαμβάνει Παράρτημα ΙV με τον τίτλο «Μελέτη Οπτικών Επιπτώσεων - Φωτογραφική τεκμηρίωση και φωτορεαλιστική απεικόνιση της περιοχής μελέτης στα έτη 2020 και 2050». Από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση και η ΜΠΕ, με βάση την οποία έχει εκδοθεί, περιέχουν ειδικές προβλέψεις για την αποκατάσταση της αισθητικής του τοπίου και τον περιορισμό της οπτικής οχλήσεως, ενώ αντιμετωπίζουν και το ζήτημα της διαχειρίσεως της φυτικής γης και της χρήσεως αυτής για τις εργασίες αποκαταστάσεως. Εν όψει αυτών, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο παρατιθέμενος στη σκέψη 25 λόγος ακυρώσεως.

28. Επειδή, προβάλλεται, περαιτέρω, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που προβλέπει ως συνοδό έργο την εκτροπή του ρέματος Σουλού, έχει εκδοθεί κατά παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος, που επιβάλλει την ιδιαίτερη προστασία των ρεμάτων, καθώς με τη σχεδιαζόμενη μεταβολή της κοίτης του Σουλού αναιρείται η φυσική λειτουργία του και ανατρέπεται η αρχική οριοθέτησή του, η οποία, άλλωστε, σε ευαίσθητες περιοχές μπορεί να γίνει μόνο με προεδρικό διάταγμα, ενώ δεν προκύπτει ότι εξετάστηκαν προσηκόντως εναλλακτικές λύσεις. Συναφώς, προβάλλεται ότι για την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως -η οποία, εκτός από την ως άνω εκτροπή, προβλέπει και την διάθεση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και υγρών αποβλήτων στο ρέμα Σουλού, ιδίως από την λειτουργία γεωτρήσεων αποστράγγισης και από μονάδες επεξεργασίας λυμάτων- α) δεν συνεκτιμήθηκε η

περιβαλλοντική ευαισθησία και το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς προστασίας του ποταμού «Σουλού», που τροφοδοτεί τη λίμνη Βεγορίτιδα, η οποία έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, κυρίως λόγω της πλούσιας ορνιθοπανίδας της· ειδικότερα δεν συνεκτιμήθηκαν οι προβλέψεις και οι ποιοτικές παράμετροι της υπ' αριθ. οικ. 15782/1849/20.6.2001 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Υγείας και Πρόνοιας «Ειδικό Πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των νερών των Λιμνών Βεγορίτιδας και Πετρών και του ποταμού Σουλού ...» (Β' 797/25.6.2001), ούτε της υπ' αριθ. 19661/1982/2.8.1999 κοινής υπουργικής αποφάσεως «Τροποποίηση της 5673/400/1997 κοινής Υπουργικής Απόφασης “Μέτρα και όροι για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (Β' 192) - Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών για τη διάθεση αστικών λυμάτων σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. 1) της απόφασης αυτής”» (Β' 1811), με την οποία ο ποταμός Σουλού χαρακτηρίστηκε ως «ευαίσθητος αποδέκτης», ούτε και της υπ' αριθ. 50388/2704/Ε 103/2003 κοινής υπουργικής αποφάσεως «Τροποποίηση και συμπλήρωση της Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου 2/1.2.2001 “Καθορισμός των κατευθυντήριων και οριακών τιμών ποιότητας των νερών από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών που υπάγονται στον Κατάλογο ΙΙ της οδηγίας 74/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Μαΐου 1976 (Α' 15)”» (Β' 1866), με βάση την οποία η Λίμνη Βεγορίτιδα συμπεριλαμβάνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των επιφανειακών νερών της χώρας, β) δεν προκύπτουν ή δεν συνεκτιμήθηκαν οι ακριβείς ποσότητες υδάτων και υγρών αποβλήτων, που μέσω του ποταμού Σουλού, ο οποίος μετατρέπεται σε αγωγό διάθεσης υδάτων και λυμάτων, θα διατίθενται στη λίμνη Βεγορίτιδα, και γενικά οι επιπτώσεις του συνόλου του επίμαχου έργου στο υδρολογικό ισοζύγιο της περιοχής, γ) δεν συνεκτιμήθηκε το γεγονός ότι ο ποταμός Σουλού ουδέποτε έχει καθορισθεί ως δυνητικός αποδέκτης βιομηχανικών αποβλήτων.

29. Επειδή, κατά τα παγίως κριθέντα, μεταξύ των ουσιωδών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, των οποίων το άρθρο 24 του Συντάγματος επιβάλλει στο Κράτος την προστασία, συμπεριλαμβάνονται τα ρέματα, δηλαδή οι πτυχώσεις της επιφάνειας της γης, μέσω των οποίων συντελείται κυρίως η προς τη θάλασσα απορροή των πλεοναζόντων υδάτων της ξηράς και τα οποία αποτελούν φυσικούς αεραγωγούς και οικοσυστήματα. Εξ άλλου, όπως γίνεται παγίως δεκτό, το Κράτος υποχρεούται να μεριμνά για τη διατήρηση των πάσης φύσεως υδρορρευμάτων στη φυσική τους κατάσταση προς διασφάλιση της ελεύθερης ροής των υδάτων, αποκλείεται δε, κατ' αρχήν, η αλλοίωση της φυσικής τους καταστάσεως, επίχωση ή κάλυψη της κοίτης τους. Συνεπώς, η εκτέλεση τεχνικών έργων πλησίον του ρέματος επιτρέπεται μόνον εφόσον διασφαλίζεται η ανεμπόδιστη επιτέλεση της εν λόγω φυσικής του λειτουργίας. Πρόσφορος τρόπος για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι ο καθορισμός της οριογραμμής τους σύμφωνα με τη διαγραφόμενη από τη νομοθεσία διαδικασία, πριν την εκτέλεση τεχνικών έργων πλησίον ρέματος, ώστε η μελετώμενη επέμβαση να γίνεται εν όψει της υπάρξεώς του (πρβλ. ΣτΕ [463/2010](#) Ολ. σκέψη [16](#), [2752/2013](#) 7μ., σκέψη 50). Στην περίπτωση δε που η οριοθέτηση δεν έχει λάβει χώρα, είναι, τουλάχιστον, υποχρεωτική η μελέτη και η κατασκευή του έργου κατά τρόπο που να μην επηρεάζει την φυσική λειτουργία του ρέματος. Εφόσον πληρούται αυτή η προϋπόθεση, η παράλειψη οριοθετήσεως

του ρέματος πριν από την έγκριση περιβαλλοντικών όρων του έργου, για το οποίο πρόκειται, δεν καθιστά πλημμελή την έγκριση (πρβλ. ΣτΕ [463/2010](#) Ολ. σκέψη [16](#), [2752/2013](#) 7μ., σκέψη [52](#), [2222/2017](#), [3430/2006](#)).

30. Επειδή, η προσβαλλόμενη απόφαση, όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις της, ορίζει τα ακόλουθα: Στο κεφάλαιο β2), με τίτλο «Μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις ρυπαντικών φορτίων στους αποδέκτες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις», «... για τα υγρά απόβλητα οι επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις ρυπαντικών φορτίων αναφέρονται στην κυα 15782/1849/2001 (Β' 797). Στο κεφ. δ1.1, με τίτλο «Γενικοί όροι», «... 28. Κατά την εκπόνηση της μελέτης κατάρτισης Σχεδίου Διαχείρισης των λεκανών απορροής της ευρύτερης περιοχής επέμβασης του έργου, σε εφαρμογή των απαιτήσεων του ν. 3199/2003 (Α' 280/09.12.2003) για την Προστασία και διαχείριση των υδάτων, ο φορέας του έργου («ΔΕΗ ΑΕ») να παράσχει στον ανάδοχο της εν λόγω μελέτης κάθε στοιχείο σχετικό με την περιοχή επέμβασης του έργου. 29. Να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή διαρροών στερεών ή υγρών ανεπεξέργαστων αποβλήτων σε υδάτινους αποδέκτες. Όσα από τα υγρά απόβλητα μετά την επεξεργασία τους διατίθενται σε επιφανειακούς αποδέκτες (ρέμα «Σουλού») να πληρούν τα θεσμοθετημένα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος πριν την εκροή τους στον υδάτινο αποδέκτη ώστε τελικά οι εκροές να συμμορφώνονται με τις παραμετρικές τιμές προτύπων των πινάκων της κυα Η.Π. 51354/2641/Ε 103/24.11.2010 όπως κάθε φορά ισχύει. 30. Να τηρούνται σε κάθε περίπτωση οι κείμενες διατάξεις για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (κυα 15782/1849/2001 (Β' 797) «Ειδικό Πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των νερών των λιμνών Βεγορίτιδας, Πετρών και ποταμού Σουλού ...» ... 31. Για οποιοδήποτε αντιπλημμυρικό έργο ή έργο διαχείρισης επιφανειακών υδάτων που προβλέπεται, να υποβάλλεται και να εγκρίνεται κατά λόγο αρμοδιότητας από τη Δ/ση Υδάτων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης σχετική Τεχνική Μελέτη στο πλαίσιο των απαιτήσεων των οδηγιών 2000/60/ΕΚ και 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Σε συνεργασία με την ίδια Υπηρεσία να εξετάζεται κατά τη φάση αποκατάστασης του κάθε έργου (μετά το τέλος λειτουργίας του) η δυνατότητα άρσης των επεμβάσεων εκτροπής των επιφανειακών υδάτων και κάθε άλλης σημαντικής επέμβασης στη ροή των τοπικών ρεμάτων. 32. Να γνωστοποιείται άμεσα στη Δ/ση Υδάτων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κάθε ενδεχόμενη σημαντική παρέκκλιση στις μετρήσεις των σταθμών παρακολούθησης επιφανειακών/υπόγειων υδάτων ώστε, σε συνεργασία με τον κύριο του έργου, να καθορισθούν άμεσα μέτρα αντιμετώπισης κάθε φαινομένου ποιοτικής ή ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτων. 33. Με την ολοκλήρωση του Σχεδίου Διαχείρισης των λεκανών απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στην παρούσα απόφαση, να επανεξετάζονται ή και να τροποποιούνται, εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο, οι σχετικοί περιβαλλοντικοί όροι της παρούσας ώστε να συνάδουν με τα προγράμματα μέτρων, τα προγράμματα παρακολούθησης των υδάτων και τα προγράμματα ειδικών μέτρων κατά της ρύπανσης που θα οριστούν με το εν λόγω Σχέδιο Διαχείρισης. 34. Για την ασφαλή διεξαγωγή των εξορυκτικών εργασιών, να γίνεται συστηματική άντληση των υπόγειων υδάτων. Ειδικότερα, να ορύσσονται κατά μήκος των μετώπων των ορυχείων υδρογεωτρήσεις αποστράγγισης, με στόχο

τον έλεγχο της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα για την προστασία των εκσκαφών από την είσοδο υπόγειων νερών, τη βελτίωση της ευστάθειας των πρανών και την αποφυγή φαινομένων κατολισθήσεων. Οι εν λόγω υδρογεωτρήσεις να «παρακολουθούν» το μέτωπο της εκσκαφής, οι δε θέσεις τους καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους να καθορίζονται από την εκάστοτε εξέλιξη της εκμετάλλευσης των ορυχείων. Από το σύνολο των εκάστοτε γεωτρήσεων αυτών, εννιά (9) γεωτρήσεις, ... να χρησιμοποιούνται σε διάφορες χρήσεις από τη ΔΕΗ ΑΕ (υδροδότηση κτιριακών εγκαταστάσεων ορυχείων, κ.λπ.), ενώ τα αντλούμενα ύδατα από τις υπόλοιπες να διοχετεύονται εν μέρει για υδροδότηση οικισμών και άρδευση καλλιεργήσιμων εκτάσεων και κατά το υπόλοιπο τμήμα τους στο ρέμα «Σουλού» εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις διάθεσης σύμφωνα με τις υφιστάμενες διατάξεις. 35. Τα αντλούμενα όμβρια νερά από τα δάπεδα του ορυχείου πριν την διάθεση τους στο ρέμα «Σουλού» να διέρχονται από τεχνητό σύστημα καθίζησης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η κατακράτηση των αιωρούμενων στερεών, και να πληρούνται οι προϋποθέσεις διάθεσής τους στο ρέμα «Σουλού» σύμφωνα με τις υφιστάμενες διατάξεις. Η διάθεση των νερών στον τελικό αποδέκτη να γίνεται μέσω συγκεκριμένου δικτύου σωληνώσεων ή ανοικτών τάφρων. 36. Όλα τα έργα εκτροπής (ανοικτοί τάφροι), των επιφανειακών νερών προς το ρέμα «Σουλού» να διατηρούνται ελεύθερα φερτών υλών και βλάστησης και να συντηρούνται σε περιοδική βάση με σκοπό τη διασφάλιση της παροχευτικής τους ικανότητας. 37α) Η διευθέτηση - εκτροπή των υδάτων τμήματος μήκους περίπου 10 km του ρέματος «Σουλού» να γίνει σύμφωνα με την ΜΠΕ ... καθώς και σύμφωνα με την Τεχνική μελέτη κατασκευής του έργου της εκτροπής, όπως αναφέρεται στον προαναφερθέντα περιβαλλοντικό όρο με α.α. 31β) Μετά την ολοκλήρωση των έργων της διευθέτησης-εκτροπής των υδάτων τμήματος (μήκους περίπου 10 km) του ρέματος «Σουλού» καθώς και των έργων διευθέτησης όλων των ρεμάτων της περιοχής μελέτης που καταλήγουν στο «Σουλού», να εκπονηθεί επικαιροποιημένη υδρογεωλογική μελέτη και να υποβληθεί στη Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΚΑ ... 38. Κατά την εκτέλεση των έργων διευθέτησης - εκτροπής των υδάτων τμήματος μήκους περίπου 10 km του ρέματος «Σουλού» να γίνουν όλα τα απαραίτητα έργα ώστε: α) Να μη διαταραχθεί η ομαλή αποστράγγιση της περιοχής β) Να διασφαλισθεί η απρόσκοπτη ροή της παροχής του Σουλού προς την Λίμνη Βεγορίτιδα γ) Να συνάδει με το συνολικό σχεδιασμό για την αποκατάσταση του χώρου των ορυχείων και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων της παρούσας δ) Να παραλαμβάνει πλημμυρικές απορροές μεγάλης περιόδου επαναφοράς ε) Να προβεί σε διευθέτηση - οριοθέτηση όλων των ρεμάτων της περιοχής μελέτης που καταλήγουν στο Σουλού, με σκοπό την αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής στ) Να διευθετηθούν όλες οι επιφανειακές απορροές όμβριων ή άλλων υδάτων που καταλήγουν στο Σουλού, με σκοπό την αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής ζ) Να μη διαταραχθεί το υδατικό ισοζύγιο της περιοχής η) Να μη επηρεαστούν υφιστάμενες χρήσεις νερού 39. Για το τμήμα της νέας κοίτης μήκους περίπου 10 km του ρέματος «Σουλού» καθώς και για όσα από τα ρέματα της περιοχής μελέτης που καταλήγουν στο Σουλού παραμείνουν ενεργά και μετά το τέλος των εξορυκτικών εργασιών, να εφαρμοσθούν οι διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3010/2002 για την οριοθέτησή τους

40. Να γίνουν άμεσα όλες οι προβλεπόμενες ενέργειες, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 3010/02, για την οριοθέτηση των ρεμάτων που βρίσκονται εντός του χώρου επέμβασης. Ενδεχόμενη μελλοντική εκ νέου εκτροπή του ρέματος «Σουλού» ή άλλων ρεμάτων, που βρίσκονται εντός του χώρου επέμβασης, να γίνει μετά την έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα αυτά, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην σχετική νομοθεσία και εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία οριοθέτησής τους. 41. Προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις στο υδρολογικό ισοζύγιο της περιοχής, να εφαρμοστούν τα ακόλουθα: α) Μέρος της αντλούμενης ποσότητας υπόγειων νερών, πέραν αυτής που χρησιμοποιείται για την κάλυψη των αναγκών του ορυχείου, να διατίθεται για τις υδρευτικές και αρδευτικές ανάγκες της περιοχής και η υπόλοιπη να διατίθεται στον φυσικό αποδέκτη (ρέμα Σουλού) με σκοπό την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των νερών που ρέουν προς την λίμνη Βεγορίτιδα. β) Να αντλούνται μόνο οι αναγκαίες ποσότητες υπόγειων νερών. Προς τούτο να παρακολουθείται συνεχώς η στάθμη του νερού και να γίνεται διακοπή της άντλησης όταν επιτυγχάνεται η επιθυμητή πτώση στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα. γ) Για περιοχές έξω από τα όρια εκμετάλλευσης, στις οποίες παρατηρείται πτώση της στάθμης του υπογείου υδροφόρου ορίζοντα, να εξεταστεί σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς της περιοχής η δυνατότητα εφαρμογής προγραμμάτων τεχνητού εμπλουτισμού του υπόγειου υδροφορέα με διοχέτευση σε υφιστάμενες γεωτρήσεις της περιοχής, νερού που προέρχεται από τις γεωτρήσεις αποστράγγισης των ορυχείων δ) Τα νερά που προκύπτουν μετά τη ψυκτική διαδικασία των ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου Καρδιάς και Πτολεμαΐδας να διατίθενται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των εν λόγω ΑΗΣ. ε) Τα νερά που αντλούνται από τα δάπεδα των ορυχείων να διοχετεύονται στον φυσικό αποδέκτη (ρέμα Σουλού) στ) Πέντε έτη πριν την ολοκλήρωση της εκμετάλλευσης στα επιμέρους λιγνιτωρυχεία να υποβληθεί /υποβληθούν προς αξιολόγηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ Ειδική/ές Τεχνική/ές Μελέτη/ες Εφαρμογής για την δημιουργία μόνιμων ταμιευτήρων νερού (λιμνών) στα τελικά κενά των εκσκαφών που θα προκύψουν με το τέλος της επέμβασης, η οποία/ες πέραν των άλλων θα εξετάζει/ουν τους φυσικούς και τεχνητούς τρόπους τροφοδοσίας τους με νερά, καθώς και την λειτουργικότητα των λιμνών σε σχέση με τα άλλα υδρολογικά συστήματα της περιοχής (ρέμα «Σουλού» και λίμνη «Βεγορίτιδας») ... 52. α) Τα υγρά απόβλητα (αστικά λύματα καθώς και λύματα από την λειτουργία των συνεργείων που δεν περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες) των κτιριακών εγκαταστάσεων των ορυχείων Πεδίου Βορείου Τομέα, Πεδίου Κομάνου, Πεδίου Καρδιάς και Νοτίου Πεδίου να επεξεργάζονται σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικοί καθαρισμοί), που βρίσκονται εντός των χώρων των παραπάνω Πεδίων, σύμφωνα με εγκεκριμένες από το Τμήμα Υγιεινής της Νομαρχίας Κοζάνης, μελέτες. Τα υγρά απόβλητα που παράγονται από τη διαδικασία πλύσης των ραούλων, τα οποία περιέχουν μεγάλες συγκεντρώσεις αιωρούμενων στερεών και ελαιοειδών ουσιών, τα υγρά που αφαιρούνται από τους συσσωρευτές μετά την εξουδετέρωσή τους με χημικά προϊόντα καθώς και πάσης φύσεως υγρά απόβλητα που παράγονται από τη παραγωγική διαδικασία και περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες να επεξεργάζονται στην ειδική μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, σύμφωνα με την εγκεκριμένη από το Τμήμα Υγιεινής της Νομαρχίας Κοζάνης, μελέτη. β) Τα

υγρά απόβλητα των μονάδων που βρίσκονται στους χώρους των ορυχείων Πεδίου Βορείου Τομέα, Πεδίου Κομάνου και Πεδίου Καρδιάς μετά την επεξεργασία τους να διατίθενται μέσω δικτύου σωληνώσεων στα κανάλια και μέσω αυτών να οδηγούνται στο ρέμα Σουλού, σύμφωνα με τις με αριθ. πρωτ. .../21.10.1988, .../1.12.2005 και .../31.9.1987 αποφάσεις του Νομάρχη Κοζάνης αντίστοιχα, με τις οποίες χορηγήθηκαν άδειες διάθεσης λυμάτων για τις μονάδες αυτές. Για τη λειτουργία της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων που βρίσκεται στον χώρο του ορυχείου Νοτίου Πεδίου και της ειδικής μονάδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων καθώς και για τη διάθεση των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων αυτών είναι απαραίτητη η έκδοση αντίστοιχων αποφάσεων για την χορήγηση αδειών διάθεσης λυμάτων για τις μονάδες αυτές. γ) Οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων (βιολογικοί καθαρισμοί) να περιλαμβάνουν τα παρακάτω στάδια επεξεργασίας: - Έργα εισόδου: φρεάτιο άφιξης, ανύψωση - Προκαταρκτική επεξεργασία: εσχάρωση, εξάμμωση, λιποσυλλογή. - Μονάδα επεξεργασίας: Δεξαμενή εξισορρόπησης, δεξαμενές αερισμού, δεξαμενές καθίζησης - διαύγασης - Μονάδα απολύμανσης με χλώριο - Μονάδα επεξεργασίας της ιλύος: χώνευση, πάχυνση, ξήρανση δ) Η εγκατάσταση της ειδικής μονάδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων να περιλαμβάνει συστήματα επίπλευσης των ελαιοειδών ουσιών και καθίζησης των αιωρούμενων σωματιδίων με προσθήκη κροκιδωτικών μέσων. ε) Στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων να γίνεται έγκαιρη και τακτική αποκομιδή των εσχαρισμάτων, της άμμου και των λιπών, ώστε να μην δημιουργούνται εστίες συγκέντρωσης εντόμων, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες. στ) Στην εγκατάσταση της ειδικής μονάδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων τα ελαιώδη υλικά να συγκεντρώνονται σε βαρέλια και η διαχείρισή τους να γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του πδγματος 82/2004 (Α' 64). Τα στερεά σωματίδια που απομακρύνονται μετά την επεξεργασία με την καθίζηση, να συγκεντρώνονται σε ειδικούς κάδους και να διατίθενται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. ζ) Η διάθεση της προκύπτουσας από την επεξεργασία των αστικών λυμάτων ιλύος να γίνεται στον ΧΥΤΑ «ΔΙΑΔΥΜΑ» που βρίσκεται στην εσωτερική απόθεση του εξοφλημένου ορυχείου «Καρδιάς». Σε περίπτωση που η ιλύς διατεθεί στη γεωργία ως βελτιωτικό εδάφους, απαιτείται η εκπόνηση ειδικής μελέτης, σύμφωνα με τις διατάξεις της κυα 80568/4225/1991 (Β' 641). Τα στραγγίδια από την ξήρανση της ιλύος να επιστρέφουν από το φρεάτιο συλλογής τους στη δεξαμενή εξισορρόπησης. η) Για τα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα να τηρούνται τα όρια διάθεσης, που αναφέρονται στις οικείες διατάξεις (15782/1849/2001 - Β' 797) ...». Στην παρ. 5 του έχοντος τον τίτλο «Παρακολούθηση περιβαλλοντικών παραμέτρων» κεφ. δ1.2 υπάρχουν προβλέψεις ειδικά για την παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων.

31. Επειδή, περαιτέρω, η ΜΠΕ «Ορυχείων Πτολεμαΐδας Ν. Κοζάνης» ορίζει τα ακόλουθα: «Κεφ. 4 - Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης: ... 4.2.4.3 Υπόγεια νερά ... 4.2.4.3.4 Ποιοτικά χαρακτηριστικά υπογείων νερών ... συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ποιότητα των υπογείων νερών της περιοχής δεν επιβαρύνεται από την εξορυκτική δραστηριότητα, αλλά χαρακτηρίζεται από αυξημένες συγκεντρώσεις κυρίως ως προς τα NH₄, Mn, Fe, που οφείλονται σε ανεξάρτητους παράγοντες όπως είναι το γεωλογικό υπόβαθρο (αυξημένη παρουσία οργανικού αζώτου στα πετρώματα της λιγνιτικής στοιβάδας και ιχνοστοιχείων στους

υπερβασικούς σχηματισμούς) και οι καλλιέργειες (υπερβολική χρήση αζωτούχων λιπασμάτων) ... τα υπόγεια νερά που αντλούνται από τις αποστραγγιστικές υδρογεωτρήσεις στα Ορυχεία Πτολεμαΐδας διατίθενται για τις ανάγκες των ορυχείων και δευτερευόντως στη ΔΕΥΑ Κοζάνης ... Το υπόλοιπο διατίθεται στο ρέμα Σουλού, το οποίο σύμφωνα με την κυα 19661/1982/1999 ... έχει χαρακτηριστεί ως ευαίσθητος αποδέκτης. Τα όρια διάθεσης στο ρέμα Σουλού καθορίζονται στην κυα 15782/1849/25.6.2001 ... Ειδικά, όπως ορίζει η εν λόγω κ.υ.α. όσον αφορά το ολικό άζωτο (TN), τον ολικό φώσφορο (TP) και τον οργανικό άνθρακα για τα νερά που διατίθενται στο ρέμα Σουλού θα πρέπει να τηρούνται τα όρια που θέτει η κυα 5673/400/1997 ... και που αφορούν τα όρια διάθεσης λυμάτων σε ευαίσθητους αποδέκτες ... συνολικά, η διάθεση του πλεονάσματος των νερών από τις υδρογεωτρήσεις αποστράγγισης των Ορυχείων Πτολεμαΐδας είναι συμβατή με τα κείμενα όρια ... 4.2.4.4 Επιφανειακά νερά. 4.2.4.4.1 Υδρολογικά στοιχεία 4.2.4.4.1.1 Υδρολογική λεκάνη απορροής. «Γενικά» ... Τα ορυχεία Πτολεμαΐδας βρίσκονται στο υδατικό διαμέρισμα της Δυτικής Μακεδονίας ... στην υπολεκάνη «κλειστή λεκάνη Σαριγκιόλ» της υδρολογικής λεκάνης της Πτολεμαΐδας ... Η λεκάνη της Πτολεμαΐδας είναι μια κλειστή υδρολογική λεκάνη, χωρίς έξοδο στη θάλασσα με αποδέκτη όλων των επιφανειακών απορροών τη λίμνη Βεγορίτιδα ... Η επιφανειακή απορροή της λεκάνης γίνεται με μια σειρά υδατορεμάτων, τα περισσότερα από τα οποία καταλήγουν στο ρέμα Σουλού. Το ρέμα Σουλού ή Εορδαίος, με μήκος 25 km, αρχίζει από την περιοχή του παλιού έλους Σαριγκιόλ και εκβάλλει στη λίμνη Βεγορίτιδα. Κατά μήκος του δέχεται τα βρόχινα νερά του υψιπέδου που σχηματίζεται μεταξύ της οροσειράς των βουνών Ασκιου, Βούρινου, Σκοπού και Βερμίου. Επίσης, δέχεται τα νερά από τα αποστραγγιστικά έργα στην περιοχή Σαριγκιόλ και από μικρότερα ρέματα της περιοχής. Στο πλαίσιο της μελέτης εξετάζεται η υδρολογία της λεκάνης απορροής του ρέματος Σουλού, η οποία αποτελεί τη λεκάνη απορροής των Ορυχείων Πτολεμαΐδας. Η λεκάνη απορροής του ρέματος Σουλού έχει έξοδο την περιοχή «Στενά Κομάνου» Η λεκάνη καταλαμβάνει συνολική έκταση περίπου 735,62 km² και διακρίνεται για την έντονη εξορμητική (ορυχείο Νοτίου πεδίου) και ηλεκτροπαραγωγική δραστηριότητα της ΔΕΗ ΑΕ (ΑΗΣ Καρδιάς και ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου) ... Οι χαμηλότερες υψομετρικά περιοχές της λεκάνης απορροής στις παρυφές του όρους Σκοπός, καλύπτονταν παλαιότερα από την ελώδη περιοχή με το όνομα Σαριγκιόλ ... Η συνολικής έκτασης περίπου 13 km² ελώδης έκταση αποξηράνθηκε περί τα έτη 1951-1956, με την κατασκευή στραγγιστικού δικτύου και τη δημιουργία της τάφρου Σουλού. Τα ανωτέρω τεχνικά έργα επέτρεψαν την ένωση της κλειστής λεκάνης Σαριγκιόλ με την ευρύτερη λεκάνη της Πτολεμαΐδας ... 4.2.4.4.1.2 Υδατορέματα ... εντός της υδρολογικής λεκάνης των Ορυχείων Πτολεμαΐδας απαντώνται πλήθος υδατορεμάτων, ορισμένα εκ των οποίων εισέρχονται ή εξέρχονται από την περιοχή των Ορυχείων. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. ... (σχετ. .../1.12.2005 απόφαση της Δ/νσης Δημοσίων Έργων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, έχει επικυρωθεί ο καθορισμός των οριογραμμών των υδατορεμάτων ... στην περιοχή του Ορυχείου Μαυροπηγής ... Τα εν λόγω υδατορέματα προσβάλλονται από την προτεινόμενη επέκταση των ορυχείων ενώ για όσα από αυτά δεν προσβάλλονται τμήματά τους, προκύπτει η ανάγκη νέας οριοθέτησης όπως αναπτύσσεται στη συνέχεια. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού του προτεινόμενου

Έργου και της επέκτασης των ορίων της εκμετάλλευσης, εκπονήθηκε νέα υδραυλική μελέτη για την οριοθέτηση και τη διευθέτηση των υδατορεμάτων που εισέρχονται και εξέρχονται από την περιοχή των Ορυχείων Πτολεμαΐδας ... στην υποβληθείσα Υδραυλική Μελέτη οριοθετούνται συνολικά 54 υδατορέματα ... 1. ... 4.2.4.4.1.3 Ρέμα Σουλού. Το ρέμα Σουλού είναι τεχνητό κανάλι σε τμήμα της διαδρομής του (μέχρι τον ΑΗΣ Καρδιάς) και αποτελεί φυσικό αποδέκτη που αποστραγγίζει τις επιφανειακές απορροές της κλειστής λεκάνης Σαριγκιόλ προς την υδρολογική λεκάνη Πτολεμαΐδας. Σύμφωνα με τη σημερινή του μορφή έχει μήκος περίπου 25 km, αρχίζει από την περιοχή του παλιού έλους Σαριγκιόλ και εκβάλλει στη λίμνη Βεγορίτιδα. Κατασκευάστηκε το 1954 όταν έγιναν τα έργα αποξήρανσης της λεκάνης Σαριγκιόλ, δηλαδή του νοτίου τμήματος της λεκάνης Πτολεμαΐδας, η οποία πριν την τεχνητή διάνοιξη του Σουλού ήταν έλος και συγκέντρωνε όλες τις επιφανειακές απορροές της λεκάνης. Το ρέμα Σουλού είναι επίσης, αποδέκτης μέρους των υπόγειων νερών που αντλούνται από το Νότιο Πεδίο και το Πεδίο Καρδιάς με στόχο την προστασία των ορυχείων καθώς και τμήματος των ομβρίων υδάτων των λειτουργούντων ορυχείων (Πεδίο Μαυροπηγής, Ανατολική Επέκταση Κομάνου, Νοτιοδυτικό Πεδίο, Οικισμός Κομάνου και Νότιο Πεδίο), τα οποία συγκεντρώνονται αρχικά στα αντλιοστάσια και στη συνέχεια διατίθενται σε αυτό. Στο ρέμα Σουλού επίσης, καταλήγουν τα κατεργασμένα υδατικά απόβλητα από τις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων των όμορων Δήμων και των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, καθώς και τα νερά ψύξης των ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου και Καρδιάς, οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες τους με νερό που μεταφέρεται με αγωγό από τη λίμνη Πολυφύτου, που βρίσκεται σε γειτονική υδρολογική λεκάνη. Με την κυα 19661/1982/1999 (Β' 181/29.9.1999), το ρέμα Σουλού έχει χαρακτηριστεί ως «ευαίσθητος αποδέκτης», ενώ η επιθυμητή ποιότητα των νερών του ρέματος Σουλού καθορίζεται από την κυα 15782/1849/25.6.2001 (Β' 797/25.6.2001). Σημειώνεται ότι οι ανάγκες της εκμετάλλευσης του λιγνίτη και η επέκταση των Ορυχείων Πτολεμαΐδας προς ΝΑ επιβάλλουν την επαναχάραξη της κοίτης του ρέματος Σουλού ... Για τον λόγο αυτό έχει εκπονηθεί «Υδραυλική Μελέτη - Υδρολογική Μελέτη Ρέματος Σουλού (Σπυρίδης, 2009)» και η σχετική «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Εκτροπή Τάφρου Σουλού» ... 4.2.4.4.1.4 Τα νερά που απορρέουν επιφανειακά στους χώρους των ορυχείων αντλούνται μέσω αντλιοστασίων και διατίθενται στο ρέμα Σουλού, έπειτα από διαύγαση σε συστοιχία διαδοχικών δεξαμενών καθίζησης κυα Η πλεονάζουσα ποσότητα των αντλούμενων επιφανειακών νερών διατίθεται στο ρέμα Σουλού, σύμφωνα με τον περιβαλλοντικό όρο (δ1.26) της ... οικ. 114084/3671/23.10.2003 κυα ΕΠΟ και τον περιβαλλοντικό όρο (16.ε) της ... οικ. 189708/3440/23.9.2008 κυα ΕΠΟ του Λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας, καθώς επίσης και σύμφωνα με τον περιβαλλοντικό όρο (δ1.26) της ... οικ. 142453/7531/25.2.2006 κυα ΕΠΟ του λιγνιτωρυχείου Μαυροπηγής ... Σημειώνεται επίσης, ότι τους καλοκαιρινούς μήνες, το διατιθέμενο στο ρέμα Σουλού νερό, χρησιμοποιείται σχεδόν στο σύνολό του για άρδευση των όμορων προς το ρέμα Σουλού Δημοτικών Διαμερισμάτων. Την υπόλοιπη περίοδο, τα διατιθέμενα νερά επηρεάζουν λόγω της ποιότητάς τους ... θετικά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νερών του ρέματος Σουλού και κατ' επέκταση την ποιότητα των νερών της λίμνης Βεγορίτιδας, στην οποία αυτό καταλήγει. 4.2.4.4.1.5 Επεξεργασμένα υδατικά απόβλητα. Οι εκροές των επεξεργασμένων υδατικών

αποβλήτων (λυμάτων) των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) των Ορυχείων ... διατίθενται στο ρέμα Σουλού. 4.2.4.4.2 Ποιοτικά χαρακτηριστικά επιφανειακών νερών. 4.2.4.4.2.1 Ρέμα Σουλού. Ο Πίνακας 4.2-17 παρουσιάζει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νερών του ρέματος Σουλού ... Η επιθυμητή ποιότητα των νερών του ρέματος Σουλού καθορίζεται από την κυα 15782/1849/25.6.2001 ... Σύμφωνα με το «Ειδικό Πρόγραμμα Μείωσης της ρύπανσης των υδάτων της Λίμνης Βεγορίτιδας, της Λίμνης Πετρών και του Ποταμού Σουλού», το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα της κυα 15782/1849/25.6.2001, για την επίτευξη της επιθυμητής ποιότητας των νερών του Ποταμού Σουλού ως προς το ολικό άζωτο ... τον ολικό φώσφορο ... και τον οργανικό άνθρακα, όπως ορίζει η εν λόγω κυα, θα πρέπει να τηρούνται τα όρια που θέτει η κυα 5673/400/1997 (Β' 192/14.3.1997) για τα επεξεργασμένα λύματα που διατίθενται στον ποταμό Σουλού. Στο πλαίσιο της κυα 15782/1849/25.6.2001 κρίνεται ότι τα συγκεκριμένα όρια επαρκούν ... Σημειώνεται ότι τόσο το ρέμα Σουλού όσο και η λίμνη Βεγορίτιδα, η οποία αποτελεί τον τελικό αποδέκτη των νερών του, έχουν χαρακτηριστεί ως ευαίσθητοι αποδέκτες σύμφωνα με την κυα 19661/1982/1999 ... Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις μετρήσεις του ως άνω πίνακα διαπιστώνεται ότι για ορισμένες από τις παραμέτρους (TP, B και Se) παρατηρείται υπέρβαση ή προσέγγιση των ορίων της κυα 15782/1849/25.6.2001. Οι συγκεντρώσεις B και Se δεν προκύπτουν από τις δραστηριότητες των Ορυχείων Πτολεμαΐδας. Αντίθετα, οι συγκεντρώσεις TP συνδέονται με διάφορους παράγοντες όπως είναι η αγροτική δραστηριότητα (εντατικές λιπάνσεις) στην περιοχή, ενώ εν μέρει μπορεί να οφείλεται στη διάθεση υγρών αποβλήτων. 4.2.4.4.2.2 Επιφανειακά νερά αντλιοστασίων. Η ποιότητα του νερού των αντλιοστασίων επιφανειακών νερών των ορυχείων παρακολουθείται συστηματικά σε εφαρμογή του περιβαλλοντικού όρου (δ2.5) της ... οικ. 114084/3671/23.10.2003 κυα ΕΠΟ του Λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας, όπως τροποποιήθηκε με την ... οικ. 189708/3440/23.09.2008 κυα ΕΠΟ καθώς και του όρου (δ2.5) της ... οικ. 142453/7531/25.2.2006 κυα ΕΠΟ του λιγνιτωρυχείου Μαυροπηγής (B - Δυτικό Πεδίο), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οικ. 124313/2558/27.8.2009 κυα ΕΠΟ ... έχει εγκατασταθεί τηλεμετρικό δίκτυο παρακολούθησης των ποιοτικών χαρακτηριστικών των επιφανειακών νερών στα ορυχεία Νότιου Πεδίου ... και Πεδίου Καρδιάς ... Επίσης σε τριμηνιαία βάση ... πραγματοποιούνται μετρήσεις/αναλύσεις στα νερά εκροής όλων των αντλιοστασίων των Ορυχείων Πτολεμαΐδας ... Οι αναλύσεις αυτές υπερκαλύπτουν τις σχετικές απαιτήσεις των περιβαλλοντικών όρων ... [αποτελέσματα σχετικών αναλύσεων παρατίθενται σε πίνακα 4.2.-18] ... Από τα στοιχεία του πίνακα, προκύπτει ότι οι τιμές μετρούμενων παραμέτρων είναι χαμηλότερες των ορίων διάθεσης στο ρέμα Σουλού σε όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν. Μάλιστα οι περισσότερες μετρήσεις ως προς τα ιχνοστοιχεία ... βρίσκονται κάτω από τα όρια ανιχνευσιμότητας της αναλυτικής μεθόδου. Συνάγεται, λοιπόν το συμπέρασμα ότι τα διατιθέμενα επιφανειακά νερά από τα αντλιοστάσια των ορυχείων επηρεάζουν θετικά λόγω της ποιότητάς τους τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ρέματος Σουλού και κατ' επέκταση την ποιότητα των νερών της λίμνης Βεγορίτιδας στην οποία αυτό καταλήγει. 4.2.4.4.2.3 Επεξεργασμένα υδατικά απόβλητα ... Ο Πίνακας 4.2 - 19 παρουσιάζει τα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά των επεξεργασμένων υδατικών αποβλήτων (λυμάτων) από τις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) των Ορυχείων Πεδίου

Κομάνου, Νοτίου Πεδίου, Βορείου Πεδίου και Πεδίου Καρδιάς ... οι μετρηθείσες τιμές συγκρίνονται με τα όρια διάθεσης στο ρέμα Σουλού και τα όρια της κυα 5673/400/1997 για διάθεση λυμάτων σε ευαίσθητους αποδέκτες ... οι μέσες τιμές των εξεταζόμενων παραμέτρων βρέθηκαν να έχουν τιμές εντός των προβλεπόμενων ορίων της κυα 15782/1849/25.6.2001 ... και της κυα 5673/400/1997 σε όλες τις ΕΕΛ με εξαίρεση τον Ολικό Φώσφορο (TP) στις ΕΕΛ των Ορυχείων Βορείου Πεδίου, Πεδίου Καρδιάς και Πεδίου Κομάνου ...». Περαιτέρω, η ΜΠΕ στην παρ. 4.2.4.5, με τον τίτλο «Υδατικό ισοζύγιο», του κεφ. 4 περιλαμβάνει πληροφορίες με αναφορά και σε συγκεκριμένες ποσότητες υδάτων για την επιφανειακή απορροή στην έξοδο της λεκάνης των ορυχείων Πτολεμαΐδας, τις εισροές από τη γειτονική υδρολογική λεκάνη του Αλιάκμονα, τα σχετικά με τις απολήψεις νερών για διάφορες χρήσεις (αντλήσεις για την προστασία των ορυχείων, αντλήσεις για ΑΗΣ Πτολεμαΐδας και Βιομηχανικό Συγκρότημα, άντληση νερού από ρέμα Σουλού για αρδεύσεις, αντλήσεις από γεωτρήσεις για ύδρευση και άρδευση). Στην παρ. 4.2.5.4, με τον τίτλο «Οικολογικά ευαίσθητες - προστατευόμενες περιοχές», η ΜΠΕ αναφέρει ότι «Στην περιοχή του έργου δεν υπάρχουν προστατευόμενες και οικολογικά ευαίσθητες περιοχές ... η περιοχή επέμβασης δεν εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000. Η πλησιέστερη περιοχή του δικτύου Natura 2000 ... είναι η περιοχή με κωδικό GR 1210001 «Όρος Βέρμιο», η οποία βρίσκεται περίπου 8 km βορειοανατολικά από τα όρια της άμεσης περιοχής επέμβασης του Έργου ... Η αμέσως επόμενη προστατευόμενη περιοχή ... η οποία αποτελεί και Ζώνη Ειδικής Προστασίας είναι η περιοχή με κωδικό GR1340005 «Λίμνες Χειμαρίτιδα - Ζάζαρη». Βρίσκεται βορειοδυτικά της άμεσης περιοχής επέμβασης και απέχει περίπου 15 km από αυτή ... Στην ίδια περίπου απόσταση (15 km) βόρεια της περιοχής άμεσης επέμβασης απαντάται η περιοχή ... με κωδικό GR1340004 «Λίμνες Βεγορίτιδας - Πετρών» ...». Στην παρ. 5.3.1, με τον τίτλο «Χρήση νερού», του κεφ. 5 («Περιγραφή προτεινόμενου έργου») η ΜΠΕ αναφέρεται, και πάλι, στην άντληση υπόγειων και επιφανειακών υδάτων για την ασφαλή διεξαγωγή των εξορυκτικών εργασιών καθώς και στην ποσότητα των αντλούμενων υδάτων και στην ποιότητα του νερού των αντλιοστασίων, όπως παρουσιάστηκε και στην παρ. 4.2.4.4.2.2· ειδικότερα αναφέρεται ότι «... πληροί τις προϋποθέσεις διάθεσης στο Ρέμα Σουλού, όπως τίθενται στην κυα 15782/1849/25.6.2001 ... με αποτέλεσμα η διάθεσή τους στο Σουλού να επηρεάζει θετικά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νερών του ρέματος Σουλού και κατ' επέκταση την ποιότητα των νερών της λίμνης Βεγορίτιδας, στην οποία αυτό καταλήγει σε απόσταση περίπου 30 km από τα Ορυχεία Πτολεμαΐδας». Στην παρ. 5.5, με τον τίτλο «Υδατικά και άλλα υγρά απόβλητα», του κεφ. 5 της ΜΠΕ αναφέρεται ότι «Τα υδατικά και άλλα υγρά απόβλητα των Ορυχείων Πτολεμαΐδας περιλαμβάνουν: - Υδατικά αστικά απόβλητα (αστικά λύματα εγκαταστάσεων υγιεινής συγκροτημάτων κτιρίων και συνεργείων και λύματα από τη λειτουργία των συνεργείων που δεν περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες και έχουν χαμηλές συγκεντρώσεις αιωρούμενων στερεών). - Υδατικά απόβλητα με μεγάλες συγκεντρώσεις αιωρούμενων στερεών, ελαιωδών και χημικών ουσιών. - Χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια και λιπαντικά. 5.5.1 Υδατικά αστικά απόβλητα ... Τα υγρά επεξεργασμένα απόβλητα από τις ΕΕΛ ... διατίθενται μέσω δικτύου σωληνώσεων σε κανάλια και μέσω αυτών οδηγούνται στο ρέμα Σουλού. Για τις ως άνω εγκαταστάσεις έχουν εκδοθεί Άδειες Διάθεσης Λυμάτων σύμφωνα με τις υπ'

αριθ. πρωτ. .../21.10.1988, .../1.12.2005, .../31.9.1987 και .../7.6.2009 Αποφάσεις Νομάρχη Κοζάνης (βλ. Παράρτημα II) ... 5.5.2 Λοιπά υγρά απόβλητα Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τα υγρά απόβλητα που παράγονται κατά τη λειτουργία των ορυχείων και περιέχουν ελαιώδεις ή και χημικές ουσίες. Αυτά τα υγρά απόβλητα υφίστανται επεξεργασία στην Ειδική Μονάδα Επεξεργασίας Υγρών Αποβλήτων ... 5.5.3 Χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια και λιπαντικά Τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια και λιπαντικά συλλέγονται σε ειδικές δεξαμενές, από όπου προωθούνται για εναλλακτική διαχείριση - αναγέννηση μέσω κατάλληλα πιστοποιημένων εταιριών ...». Η ΜΠΕ στο κεφ. 8 («Εκτίμηση και Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων»), ειδικότερα δε στην παρ. 8.3.4, αναφέρεται στις επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον με παράθεση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων. Στην παρ. 8.3.4.2.1, με τίτλο «Επιφανειακά νερά», αναφέρονται τα εξής: «... από την έως τώρα δραστηριότητα των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, δεν έχει επηρεαστεί η ποιότητα των νερών του ρέματος Σουλού, καθώς ... τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά τηρούν σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις τα όρια της κυα 15782/1849/25.6.2001 και της κυα 5673/400/14.3.1997. Όσον αφορά τις συγκεντρώσεις Βορίου (B) και Σεληνίου (Se) στις οποίες παρατηρούνται υπερβάσεις των σχετικών ορίων, σημειώνεται ότι τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτουν από τις δραστηριότητες των Ορυχείων Πτολεμαΐδας και συνδέονται με γεωχημικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Αντίθετα, οι αυξημένες συγκεντρώσεις ολικού φωσφόρου (TP) στα επιφανειακά νερά του ρέματος Σουλού μπορεί εν μέρει να οφείλονται στις συγκεντρώσεις των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων από τις ΕΕΛ, οι οποίες ... δεν διαθέτουν ... συστήματα βιολογικής ή φυσικοχημικής απομάκρυνσης φωσφόρου. Για το λόγο αυτό, στην Ενότητα 9.3.7.2 της παρούσας μελέτης παρατίθενται σχετικές προτάσεις μέτρων για την περαιτέρω κατεργασία της τελικής εκροής των ΕΕΛ των ορυχείων ... Συνοψίζοντας, οι επιπτώσεις από την εκμετάλλευση των λιγνιτικών κοιτασμάτων των Ορυχείων Πτολεμαΐδας στα επιφανειακά νερά της περιοχής σήμερα έχουν ως εξής: - Αύξηση παροχής και διατήρηση οικολογικής παροχής του Σουλού ... - Βελτίωση του υδατικού ισοζυγίου της υδρολογικής λεκάνης ... - Βελτίωση της ποιότητας των νερών του ρέματος Σουλού και της λίμνης Βεγορίτιδας στην οποία αυτό καταλήγει, λόγω των ποιοτικών χαρακτηριστικών των αντλούμενων υπογείων και επιφανειακών νερών των ορυχείων καθώς και της προτεινόμενης βελτίωσης των διεργασιών επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων στις ΕΕΛ. - Διατήρηση της ποσότητας των ομβρίων υδάτων της περιοχής ... - Δημιουργία τριών λιμνών στις τελικές κοιλάδες των εκσκαφών μετά την ολοκλήρωση των έργων εκμετάλλευσης των Ορυχείων ...». Στην παρ. 8.3.4.2.2, με τίτλο «Υπόγεια νερά», αναφέρεται ότι «... οι συνολικές δυνητικές επιπτώσεις στα ποσοτικά χαρακτηριστικά των υπόγειων νερών της άμεσης περιοχής του Έργου από τις αποστραγγιστικές γεωτρήσεις των Ορυχείων ... αναμένεται να είναι αρνητικές σε τοπικό επίπεδο ως προς το μέγεθος μέτρεις, ως προς τη διάρκεια μακροχρόνιες ... και ως προς την ανάταξη αναστρέψιμες. Αντίστοιχα οι δυνητικές επιπτώσεις από τις αποστραγγιστικές γεωτρήσεις των Ορυχείων ... και τη συναπόθεση αγόνων και ιπτάμενης τέφρας στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υπόγειων νερών της άμεσης περιοχής του Έργου αναμένεται να είναι ως προς το είδος ουδέτερες. Σημειώνεται επίσης, ότι με βάση τα φυσικοχημικά

χαρακτηριστικά των νερών αποστράγγισης και το συσχετισμό τους με τα όρια διάθεσης στο ρέμα Σουλού (κυα 15782/1849/25.6.2001 και κυα 5673/400/1997) ... δεν αναμένεται καμία επιβάρυνση της ποιότητας του ρέματος Σουλού και εμμέσως της λίμνης Βεγορίτιδας και συνεπώς, η διάθεσή τους μπορεί να γίνει με ασφάλεια στο Σουλού ...».

32. Επειδή, εξ άλλου, από το κεφ. 5 («Περιγραφή προτεινόμενου έργου») παρ. 5.1 της από Μαρτίου 2010 ΜΠΕ, η οποία αφορά ειδικά το έργο «Εκτροπή Τάφρου Σουλού» και η οποία ομοίως εγκρίθηκε με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, προκύπτει ότι εξετάστηκαν 8 εναλλακτικές λύσεις, μεταξύ των οποίων και η μηδενική. Ειδικότερα, ως προς την 1η εναλλακτική λύση - μηδενική αναφέρονται τα ακόλουθα: «... Η μηδενική λύση απορρίφθηκε διότι: - Δεν επιτρέπει την παράταση του παραγωγικού χρόνου λειτουργίας της εκμετάλλευσης των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, την ομαλή τροφοδοσία των ΑΗΣ Καρδιάς και Αγίου Δημητρίου και την κατασκευή και λειτουργία της νέας μονάδας ΑΗΣ Πτολεμαΐδας V που θα συμβάλει στη συνολική Βελτίωση της απόδοσης και Περιβαλλοντικής επίδοσης του συστήματος ηλεκτροπαραγωγής από λιγνίτη τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. - Δε συνάδει με το σκεπτικό των εγκριτικών αποφάσεων της Διοίκησης για τη λειτουργία των υφιστάμενων Ορυχείων Μαυροπηγής και του Λιγνιτωρυχείου Πτολεμαΐδας, καθώς σημαντικό τμήμα κοιτάσματος, της τάξης των 180 x 106 tn λιγνίτη παραμένει ανεκμετάλλευτο - Δεν αξιοποιείται στο μέγιστο βαθμό ένας εγχώριος ενεργειακός πόρος, όπως ο λιγνίτης, που παρέχει στην Ελλάδα ενεργειακή ασφάλεια και αυτοτέλεια, με αποτέλεσμα τη μεσομακροπρόθεσμη εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από το εξωτερικό, με όποιες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις αυτό συνεπάγεται για τη χώρα. - Προκαλεί σταδιακά κατάργηση της τελεθέρμανσης, καθώς αυτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη λειτουργία των ΑΗΣ. - Δεν συνάδει με τις γενικές κατευθύνσεις της «Μελέτης Στρατηγικής Ανάπτυξης του Περιφερειακού Πόλου Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας (Δεκέμβριος 2008) - Προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις στην παραγωγικότητα και στην ανταγωνιστικότητα της Εθνικής Οικονομίας για την επίτευξη ενός υγιούς ανταγωνισμού με στόχο τη μείωση του κόστους ενέργειας για το σύνολο των χρηστών και καταναλωτών». Ως προς την προτεινόμενη λύση (2η εναλλακτική), η οποία περιλαμβάνει διάφορα στάδια διαμόρφωσης, καθώς και τμηματική προσωρινή εκτροπή, αναφέρονται τα εξής: «... Τα πλεονεκτήματα αυτής της λύσης έχουν ως εξής: - διασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία των ορυχείων, - διατηρείται η ροή στην τάφρο Σουλού, - οι διαμορφώσεις του αναγλύφου ακολουθούν τις εξορυκτικές δραστηριότητες της ΔΕΗ, - γίνεται απόλυτη εκμετάλλευση των αποθέσεων ώστε η νέα κοίτη να είναι όσο το δυνατό πλησιέστερα στην υφιστάμενη - η διαμορφούμενη κοίτη είναι ικανή να παραλαμβάνει πλημμυρικές απορροές μεγάλης περιόδου επαναφοράς, - είναι η πλέον οικονομική λύση γιατί εκμεταλλεύεται πλήρως το πρόγραμμα αποθέσεων της ΔΕΗ και - περιβαλλοντικά είναι αυτή που δημιουργεί τις λιγότερο αρνητικές επιπτώσεις». Περαιτέρω, στο κεφ. 6 της ως άνω ΜΠΕ, με τίτλο «Αποκατάσταση τοπίου - φύτευση πρανών», περιγράφονται τα είδη και ο αριθμός των φυτών που θα φυτευθούν στα πρανή εκατέρωθεν της νέας κοίτης Σουλού, ενώ η εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου γίνεται στο κεφ. 7. Ειδικά στην παρ. 7.1.2, ως προς τις επιπτώσεις στο Υδάτινο Περιβάλλον,

αναφέρονται τα εξής: «... Το σύνολο της παροχής του Σουλού, το οποίο αποστραγγίζει τη λεκάνη, προέρχεται από δραστηριότητες της ΔΕΗ ... ο Σουλός θα εξακολουθεί να παραλαμβάνει τα ύδατα της ευρύτερης περιοχής χωρίς να υπάρχουν μεταβολές στο υδατικό ισοζύγιο αυτού ... κατόπιν του έργου της εκτροπής της τάφρου Σουλού, ο τελικός αποδέκτης των ομβρίων υδάτων της περιοχής παραμένει ο Σουλός, μη διαταράσσοντας το υδατικό ισοζύγιο αυτού ... Όσον αφορά την ποσότητα των επιφανειακών νερών αυτή αναμένεται να αυξηθεί σε μικρό βαθμό, καθώς η υφιστάμενη κοίτη του ρέματος, η οποία αναπτύσσεται σε φυσικό έδαφος παρουσιάζει λίγο μεγαλύτερο συντελεστή κατάδυσης, λόγω της φύσης των πετρωμάτων. Στην περίπτωση, όμως, της εκτροπής, η νέα κοίτη σε ένα τμήμα της ... θα διαμορφωθεί σε νέες αποθέσεις, όπου θα χρησιμοποιηθεί συμπιεσμένο αργιλικό υλικό για τη στεγανοποίηση της. Λόγω αυτού, ο συντελεστής κατείσδυσης στο τμήμα αυτό της τελικής κοίτης του Σουλού θα παρουσιάζεται μειωμένος ... με τη μετακίνηση της κοίτης θα αποτραπεί η απευθείας απόληψη νερού για άρδευση από τους αγρότες της περιοχής ... Τις ποσότητες αυτές θα τις καλύψει η ΔΕΗ από τις γεωτρήσεις που έχει στην περιοχή με σκοπό την ταπείνωση του υδροφόρου για την εν ξηρώ εκσκαφή. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, θα αυξηθεί η ποσότητα του επιφανειακού νερού στο ρέμα Σουλού για το τμήμα της επέμβασης ... Από τις εργασίες κατασκευής και από τη λειτουργία της νέας κοίτης του Σουλού δεν αναμένονται επιπτώσεις στην ποσότητα των υπόγειων υδάτων ... Με την πάροδο των ετών είναι πιθανό να παρατηρηθούν καθιζήσεις κατά μήκος του πυθμένα της κοίτης του Σουλού με συνέπεια τη δημιουργία μικροκοιλοτήτων. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα σε περίπτωση εμφάνισης πλημμυρικού επεισοδίου οι ανωτέρω κοιλότητες θα συγκρατούν νερό και μέσω αυτών θα διέρχεται – διοδεύεται η πλημμυρική παροχή. Επομένως, στο συνολικό μήκος της κοίτης Σουλού ... είναι πιθανό να εμφανιστούν πολλαπλές εστίες ταπείνωσης του πυθμένα της κοίτης μέσω των οποίων θα διοδεύεται το πλημμυρικό κύμα ... Όσον αφορά στην ποιότητα των επιφανειακών και υπόγειων νερών κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας του έργου, δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις. Λόγω της φύσης του έργου, που αφορά στην εκτροπή της τάφρου Σουλού, δεν επηρεάζεται η ποιότητα των υδάτων της περιοχής. Άλλωστε, θα πραγματοποιείται, όπως και σήμερα, έλεγχος σε περιοδική βάση της ποιότητας των νερών των αντλιοστασίων και των αποστραγγιστικών γεωτρήσεων των ορυχείων μετά την επεξεργασία και πριν τη διάθεσή τους στο ρέμα Σουλού». Ως προς τις επιπτώσεις στη μορφολογία και το έδαφος στην παρ. 7.1.3 της ως άνω ΜΠΕ αναφέρεται ότι: «Κατά τη φάση κατασκευής του έργου, τα μορφολογικά και τοπιογραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης αναμένεται να επηρεαστούν λόγω της φύσης του έργου ... Ωστόσο, το υπό μελέτη έργο λαμβάνει χώρα εντός της περιοχής των εσωτερικών αποθέσεων των άγονων των λιγνιτοορυχείων της ΔΕΗ, οι οποίες αποκαθιστούν το φυσικό έδαφος ... Το προτεινόμενο έργο αναμένεται να προκαλέσει αλλαγές στη γεωλογική διάταξη των πετρωμάτων ... όλες οι εργασίες θα εκτελεστούν εντός της περιοχής των ορυχείων, στην οποία καθημερινά από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ προκαλούνται πολύ μεγαλύτερες αλλαγές στη γεωλογική διάταξη των πετρωμάτων ...», ενώ στην παρ. 7.1.4, ως προς τις επιπτώσεις στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής, αναφέρονται τα εξής: «Χλωρίδα. Το περιβάλλον της υπό εξέταση περιοχής παρουσιάζεται ιδιαίτερα

υποβαθμισμένο τόσο από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ όσο και από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Η παρουσία θαμνώδους και δενδρώδους βλάστησης είναι πολύ μικρή όπως και σε όλο υψίπεδο της Πτολεμαΐδας γεγονός που οφείλεται στις αγροτικές δραστηριότητες, στην υλοτόμηση των δασών, ιδιαίτερα εκείνων που γειτονεύουν με οικισμούς, στην έντονη βόσκηση και στις εκχερσώσεις. Όσον αφορά στη λιγοστή παραποτάμια βλάστηση του Σουλού αυτή μακροπρόθεσμα θα καταστραφεί όταν η μεταλλευτική δραστηριότητα θα επεκταθεί στο υφιστάμενο ρέμα, αλλά παράλληλα θα αναπτυχθεί βλάστηση στη νέα κοίτη Σουλού με φυτεύσεις που θα γίνουν από τη ΔΕΗ ... Πανίδα. Η ευρύτερη περιοχή μελέτης δεν αποτελεί βίοτοπο για κανένα είδος ζώου που τελεί υπό εξαφάνιση ή υπό καθεστώς προστασίας ... Στην περιοχή του υφιστάμενου ρέματος Σουλού, η διαβίωση των ζώων γίνεται ακόμη πιο δύσκολη, λόγω της γειτνίασης της περιοχής με τις δραστηριότητες της ΔΕΗ. Τα λιγοστά είδη ζώων που πιθανό να υπάρχουν στην περιοχή του ρέματος, σταδιακά θα βρουν διέξοδο προς τη νέα κοίτη του ρέματος και σε αυτό θα βοηθήσει και το γεγονός ότι για ένα διάστημα περίπου ενός μήνα, οι δύο κοίτες (υφιστάμενη και εκτροπής) θα λειτουργούν ταυτόχρονα». Τέλος, ως προς τις επιπτώσεις του έργου στο υδάτινο περιβάλλον αναφέρονται τα εξής στην παρ. 8.1.2 του κεφ. 8 της ως άνω ΜΠΕ: «... Κατά τη φάση λειτουργίας του έργου δεν αναμένεται επίπτωση αφενός στην ποσότητα και αφετέρου στην ποιότητα των επιφανειακών και των υπόγειων νερών ... θα συνεχίσουν οι δραστηριότητες της ΔΕΗ με το σημερινό τους ρυθμό και θα επεκταθούν και στη σημερινή θέση του ρέματος. Οι επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά θα παραμείνουν οι ίδιες με τις σημερινές που προκύπτουν από τις εξορυκτικές δραστηριότητες, ενώ θα ακολουθηθεί ο ίδιος τρόπος για την αντιμετώπιση αυτών ...».

33. Επειδή, από την εκτίμηση των ανωτέρω στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι το επίμαχο έργο πράγματι συνιστά ουσιώδη επέμβαση στην κοίτη τμήματος του ρέματος Σουλού, το οποίο, σύμφωνα με τη ΜΠΕ, αποτελεί κατά ένα τμήμα του τεχνητό κανάλι, χωρίς, όμως, να προκύπτει, εάν η εκτροπή αφορά στο τεχνητό τμήμα ή όχι. Περαιτέρω, ούτε στην κυρίως ΜΠΕ του έργου «Ορυχείων Πτολεμαΐδας Ν. Κοζάνης» ούτε στην ΜΠΕ για το ειδικό έργο της Εκτροπής Τάφρου Σουλού γίνεται αναφορά σε ύπαρξη αποφάσεως περί οριοθέτησεως του ρέματος Σουλού, ενώ α) στο υπ' αριθ. οικ. 81265/14.6.2017 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας προς το Δικαστήριο αναφέρεται ότι η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Δυτικής Μακεδονίας, η οποία από την δημοσίευση του ν. 4258/2014 είναι αρμόδια για τον καθορισμό των οριογραμμών των υδατορεμάτων της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, από τη θέση σε ισχύ του νόμου αυτού δεν έχει παραλάβει αίτημα οριοθέτησεως του ρέματος Σουλού, καθώς και ότι από το αρχείο της Διεύθυνσης Υδάτων Δυτικής Μακεδονίας δεν προκύπτει να υπάρχει απόφαση καθορισμού οριογραμμών του ρέματος Σουλού και β) στο υπ' αριθ. .../12.6.2017 έγγραφο του Τμήματος Δομών και Περιβάλλοντος της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Σχεδιασμού προς το Δικαστήριο αναφέρεται ότι «για το ρέμα Σουλού δεν υπάρχει στο αρχείο της Υπηρεσίας ... καμία απόφαση καθορισμού οριογραμμών». Ωστόσο, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι ο όλος σχεδιασμός του έργου γίνεται ακριβώς εν όψει της υπάρξεως του εν λόγω ρέματος και με στόχο να

επιτευχθεί ο συγκερασμός της αξιοποίησής των επιπλέον κοιτασμάτων λιγνίτη με τη διασφάλιση της συνεχούς και απρόσκοπτης ροής του ρέματος. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαδικασίας επαναχάραξης της κοίτης, όπως αναφέρεται και στην ΜΠΕ του έργου των Ορυχείων, εκτός από την ειδική ΜΠΕ για το έργο της εκτροπής, εκπονήθηκε και «Υδραυλική Μελέτη - Υδρολογική Μελέτη Ρέματος Σουλού» (Σπυρίδης 2009). Η μελέτη αυτή, η οποία διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο με το υπ' αριθ. .../14.6.2017 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, περιέχει εκτίμηση της πλημμυρικής παροχής του ρέματος Σουλού, σύμφωνα με την οποία διατυπώνεται και πρόταση διαστασιολόγησης της τάφρου διευθέτησής του, ενώ συνοδεύεται και από σχέδιο 1. με το τίτλο «Υδρολογικές Λεκάνες». Επίσης, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (9.11.2011) είχε ήδη εκδοθεί και η υπ' αριθ. 121161/5722/10.3.2011 (Δ' 30/30.3.2011) απόφαση της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, με την οποία οριοθετήθηκαν 54 ρέματα εντός των λιγνιτωρυχείων Πτολεμαΐδας με βάση μελέτη, η οποία επίσης συνοδεύεται από σχέδια, όπου αποτυπώνεται με ακρίβεια τόσο το ρέμα Σουλού όσο και τα υπόλοιπα ρέματα της περιοχής (πολλά από τα οποία, όπως αναφέρεται στη ΜΠΕ του κυρίως έργου, καταλήγουν στο ρέμα Σουλού) (βλ. την από Μαρτίου 2010 μελέτη του Αγρονόμου - Τοπογράφου Α. Σπυρίδη «Οριοθέτηση Υδατορεμάτων Λιγνιτωρυχείων Πτολεμαΐδας - Υδραυλική Μελέτη: Τεύχος Πρότασης Αντιπλημμυρικής Προστασίας - Διευθέτησης Ομβρίων Υδάτων» και σχετικά διαγράμματα Δ1-Δ2-Δ3 στο Παράρτημα Χ της ΜΠΕ και υδραυλικούς υπολογισμούς οριοθετήσεων ρεμάτων στο Παράρτημα VII της ΜΠΕ). Εξ άλλου, για την επιλογή της προτεινόμενης λύσεως της επεμβάσεως στην κοίτη του ρέματος Σουλού, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της αφορώσεως ειδικά το επίμαχο έργο ΜΠΕ, εξετάστηκαν οκτώ εναλλακτικές λύσεις, μεταξύ των οποίων και η μηδενική, ενώ οι επιπτώσεις από την εκτέλεση και λειτουργία του έργου, τόσο ως προς τα υδρογεωλογικά στοιχεία του ρέματος, όσο και στο εμφανιζόμενο ως ήδη υποβαθμισμένο στο επίμαχο τμήμα οικοσύστημα, αντιμετωπίζονται επαρκώς από την εν λόγω ΜΠΕ (κεφ. 7). Ειδικώς δε ως προς τις επιπτώσεις στο υδάτινο περιβάλλον, από το συνδυασμό της παρ. 7.1.2 του κεφ. 7 της ως άνω ΜΠΕ, στην οποία (παράγραφο) παρατίθενται και ποσοτικά στοιχεία ως προς τα εισερχόμενα και εξερχόμενα ύδατα στο ρέμα Σουλού, και της παρ. 8.1.2 του κεφ. 8 της εν λόγω ΜΠΕ προκύπτει ότι από την εκτέλεση του έργου θα επέλθει μεν μεταβολή της φυσικής κοίτης στο επίμαχο τμήμα, ώστε να επεκταθούν οι εξορυκτικές εργασίες στην υφιστάμενη κοίτη, χωρίς, όμως, περαιτέρω, να διαταραχθεί το υδατικό ισοζύγιο του ρέματος, ούτε να επέλθει ποσοτική ή ποιοτική μεταβολή στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα. Εξ άλλου, ειδικοί όροι, με σκοπό την αποτροπή διαταράξεως του υδατικού ισοζυγίου και της μεταβολής των υφισταμένων χρήσεων του νερού, καθώς και την διασφάλιση της απρόσκοπτης ροής της παροχής του ρέματος Σουλού στην Βεγορίτιδα, περιέχονται ιδίως στις παρ. 38 και 41 του κεφ. δ1.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Περαιτέρω, τόσο στην προσβαλλόμενη απόφαση όσο και στη ΜΠΕ γίνονται επανειλημμένες αναφορές στην υποχρέωση τηρήσεως των ορίων της υπ' αριθ. 15782/1849/2001 κοινής υπουργικής αποφάσεως (Β' 797), με την οποία εγκρίθηκε ειδικό πρόγραμμα

μειώσεως της ρυπάνσεως των νερών των Λιμνών Βεγορίτιδας και Πετρών και του ποταμού Σουλού. Το ειδικό αυτό πρόγραμμα, όπως αναφέρεται στην παρ. 6 του άρθρου 2 της υπ' αριθ. 50388/2704/Ε/103/2003 κοινής υπουργικής αποφάσεως (Β' 1866,) θεσμοθετήθηκε, όπως και αντίστοιχο πρόγραμμα για την περιοχή του Παγασητικού Κόλπου, ύστερα από την εκπόνηση ειδικών μελετών στο πλαίσιο του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης Ποιότητας Επιφανειακών Υδάτων, από τις οποίες προέκυψε η ανάγκη θεσπίσεως των ως άνω ειδικών προγραμμάτων. Εξ άλλου, επανειλημμένες αναφορές (βλ. ιδίως τις παρ. 4.2.4.4.2.1, 4.2.4.3.4 και 4.2.4.4.1.3 της ΜΠΕ «Ορυχείων Πτολεμαΐδας Ν. Κοζάνης») γίνονται και στο χαρακτηρισμό του ρέματος Σουλού ως «ευαίσθητου αποδέκτη», σύμφωνα με την υπ' αριθ. 19661/1982/1999 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 181), χαρακτηρισμός που συνεπάγεται την υποχρέωση προηγούμενης αυστηρής επεξεργασίας αστικών λυμάτων που διοχετεύονται στο εν λόγω ρέμα (ΣτΕ 2752/2013 σκ. 26 – 27). Περαιτέρω, όπως ήδη έχει εκτεθεί, στην προσβαλλόμενη απόφαση προβλέπεται (παρ. 34 και 35 του κεφ. δ1.1) για την ασφαλή λειτουργία των ορυχείων η άντληση υπόγειων και επιφανειακών υδάτων και στη συνέχεια η διάθεση μέρους τουλάχιστον των υδάτων αυτών στο ρέμα Σουλού, με την προϋπόθεση να πληρούνται οι προϋποθέσεις διαθέσεως. Προβλέπεται, επίσης, στην προσβαλλόμενη απόφαση (παρ. 52 του κεφ. δ1.1) η λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων (αστικών λυμάτων και λυμάτων από την λειτουργία των συνεργείων που δεν περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες) στα ορυχεία Πεδίου Βορείου Τομέα, Πεδίου Κομάνου, Πεδίου Καρδιάς και Νοτίου Πεδίου καθώς και η λειτουργία Ειδικής Μονάδας Επεξεργασίας Υγρών Αποβλήτων για την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων από την διαδικασία πλύσης των ραούλων που περιέχουν μεγάλες ποσότητες στερεών και ελαιοειδών ουσιών και άλλων αποβλήτων που περιέχουν ελαιώδεις και χημικές ουσίες, επισημαίνεται δε ότι τα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα πρέπει να τηρούν τα όρια διάθεσης της υπ' αριθ. 15782/1849/2001 κοινής υπουργικής αποφάσεως. Παράλληλα, όπως επίσης εκτέθηκε ανωτέρω, από τη ΜΠΕ του επίμαχου έργου προκύπτει ότι η διάθεση νερών από τις υδρογεωτρήσεις αποστράγγισης είναι συμβατή με τα προβλεπόμενα όρια (βλ. ιδίως παρ. 4.2.4.3 του κεφ. 4 και παράθεση και ποσοτικών στοιχείων ως προς τα υπόγεια ύδατα στην παρ. 8.3.4.2.1 του κεφ. 8) και ότι τα διατιθέμενα επιφανειακά νερά από τα αντλιοστάσια επηρεάζουν θετικά λόγω της ποιότητάς τους τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ρέματος Σουλού και, κατ' επέκταση, και της λίμνης Βεγορίτιδας (βλ. ιδίως παρ. 4.2.4.4.1.4, 4.2.4.4.2.2 του κεφ. 4 και παρ. 8.3.4.2.1 του κεφ. 8, με παράθεση και ποσοτικών στοιχείων), ενώ οι επιπτώσεις από τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων εξετάζονται ειδικά στις παρ. 4.2.4.4.1.5 και 4.2.4.4.2.3 του κεφ. 4 της ΜΠΕ, στη δε παρ. 8.3.4.2.2 του κεφαλαίου αυτής αναφέρεται ότι τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νερών του ρέματος Σουλού τηρούν σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις τα όρια των υπ' αριθ. 15782/1849/25.6.2001 και 5673/400/14.3.1997 κοινών υπουργικών αποφάσεων. Τέλος, μέτρα για την προστασία και για τη διαχείριση των υδατικών πόρων περιλαμβάνονται στις παρ. 9.3.4 και 9.3.7.2 του κεφ. 9 «Μέτρα Προστασίας Περιβάλλοντος» της αφορώσης το έργο ΜΠΕ. Υπό τα δεδομένα αυτά, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι όλοι οι παρατιθέμενοι στη σκέψη 28 λόγοι ακυρώσεως σχετικά με το συνοδό έργο της εκτροπής του ρέματος Σουλού, ενώ τα ειδικότερα

προβαλλόμενα ότι με τις ρυθμίσεις της προσβαλλομένης αποφάσεως το ρέμα αυτό μετατρέπεται σε αγωγό διαθέσεως υδάτων και λυμάτων ερείδονται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι με τη μεταβολή της κοίτης του εν λόγω ρέματος επέρχεται και μεταβολή στα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά και στις χρήσεις των υδάτων του.

34. Επειδή, με την οδηγία 2006/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 σχετικά με την διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας (ΕΕ L 102/15) καθορίστηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την πρόληψη ή μείωση τυχόν δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και την δημόσια υγεία από την διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων μέσω διαδικασιών και μηχανισμών που θέτουν ως προτεραιότητα την μείωση, ανάκτηση και ανακύκλωσή τους, την ασφαλή απόθεση σε χώρους με ειδικές προδιαγραφές κατόπιν ελέγχου της επικινδυνότητας των αποτιθέμενων υλικών, την χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, τον συνεχή έλεγχο των εγκαταστάσεων, την εκπόνηση κατάλληλων σχεδίων διαχείρισης τακτικά αναθεωρούμενων, καθώς και την εφαρμογή πολιτικής πρόληψης σοβαρών ατυχημάτων μέσω συστήματος διαχείρισης ασφάλειας και σχεδίων έκτακτης ανάγκης για εγκαταστάσεις που ταξινομούνται στην κατηγορία Α. Ειδικότερα, στην οδηγία αυτή ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 2 («Πεδίο εφαρμογής»): «1. Με την επιφύλαξη των παρ. 2 και 3, η παρούσα οδηγία διέπει τη διαχείριση αποβλήτων που προκύπτουν από την αναζήτηση, την εξόρυξη, την επεξεργασία και την αποθήκευση ορυκτών πόρων και από την εκμετάλλευση λατομείων (εφεξής «εξορυκτικά απόβλητα») ... 3. Τα αδρανή απόβλητα και το μη ρυπανθέν χώμα που προέρχονται από την αναζήτηση, εξόρυξη, επεξεργασία και αποθήκευση ορυκτών πόρων και από την εκμετάλλευση λατομείων ... δεν εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 7, 8, 11 παρ. 1 και 3, 12, 13 παρ. 6, 14 και 16, εκτός εάν εναποτίθενται σε εγκατάσταση αποβλήτων της κατηγορίας Α ...». Άρθρο 3 («Ορισμοί»): «Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως: 1. ... 3. “αδρανή απόβλητα”, τα απόβλητα που δεν υφίστανται καμία σημαντική φυσική, χημική ή βιολογική μετατροπή. Τα αδρανή απόβλητα δεν διαλύονται, δεν καίγονται ούτε συμμετέχουν σε άλλες φυσικές ή χημικές αντιδράσεις, δεν βιοδιασπώνται ούτε επιδρούν δυσμενώς σε άλλες ύλες με τις οποίες έρχονται σε επαφή κατά τρόπο ικανό να προκαλέσει ρύπανση του περιβάλλοντος ή να βλάψει την ανθρώπινη υγεία. Η συνολική εκπλυσιμότητα και περιεκτικότητα σε ρύπους των αποβλήτων και η οικοτοξικότητα των εκπλυμάτων πρέπει να είναι αμελητέες και ειδικότερα να μην θέτουν σε κίνδυνο την ποιότητα των επιφανειακών ή/και των υπογείων υδάτων. ... 15. “εγκαταστάσεις αποβλήτων”, κάθε τόπος που επιλέγεται για τη συσσώρευση ή την εναπόθεση εξορυκτικών αποβλήτων, υπό στερεά ή υγρά μορφή ή υπό μορφή διαλύματος ή αιωρήματος, για τις ακόλουθες χρονικές περιόδους: ... - περίοδο άνω των τριών ετών για εγκαταστάσεις ... αδρανών αποβλήτων. Στις εγκαταστάσεις αυτές νοείται ότι περιλαμβάνεται κάθε φράγμα ή άλλη κατασκευή που χρησιμεύει για τη συγκράτηση, την αντιστήριξη, τον περιορισμό ή την κατ' άλλον τρόπο στήριξη των εγκαταστάσεων αυτών, και ότι περιλαμβάνονται επίσης, μεταξύ άλλων, σωροί και λίμνες, εξαιρουμένων όμως των κοιλοτήτων εκσκαφής στις οποίες επανατοποθετούνται απόβλητα μετά την εξόρυξη του ορυκτού για λόγους αποκατάστασης και κατασκευής: ...». Άρθρο 4 («Γενικές απαιτήσεις»): «1. Τα

κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι η διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων γίνεται με τρόπο που δεν θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, ότι δεν χρησιμοποιούνται μέθοδοι που θα μπορούσαν να βλάψουν το περιβάλλον, και ειδικότερα τα ύδατα, τον αέρα, το έδαφος, την πανίδα και τη χλωρίδα και ότι δεν προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές ούτε επηρεάζεται αρνητικά το τοπίο και οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος ... 2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο φορέας λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την κατά το δυνατόν πρόληψη ή μείωση παντός είδους δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία που προκύπτουν κατά τη διαχείριση εξορυκτικών αποβλήτων. Εδώ περιλαμβάνεται η διαχείριση κάθε εγκατάστασης αποβλήτων ακόμη και μετά το κλείσιμό της, η πρόληψη σοβαρών ατυχημάτων που αφορούν την εγκατάσταση αυτή, και ο περιορισμός των συνεπειών τους για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. 3. Τα μέτρα της παρ. 2 βασίζονται, μεταξύ άλλων, στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, χωρίς να επιβάλλεται η χρήση οποιασδήποτε τεχνικής ή ειδικής τεχνολογίας, λαμβάνοντας όμως υπόψη τα τεχνικά χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων αποβλήτων, τη γεωγραφική τους θέση και τις τοπικές περιβαλλοντικές συνθήκες». Άρθρο 5 («Σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων») ότι: «1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο φορέας καταρτίζει σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων για την μείωση στο ελάχιστο, την επεξεργασία, την αξιοποίηση και τη διάθεση των εξορυκτικών αποβλήτων, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. 2. ... 3. Το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) όπου απαιτείται, την προτεινόμενη ταξινόμηση της εγκατάστασης διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος III: ... - όταν ο φορέας κρίνει ότι δεν απαιτείται εγκατάσταση αποβλήτων κατηγορίας Α, επαρκείς πληροφορίες που να το αιτιολογούν και στις οποίες να εντοπίζονται πιθανοί κίνδυνοι ατυχημάτων· β) χαρακτηρισμό των αποβλήτων σύμφωνα με το παράρτημα II και εκτίμηση της συνολικής ποσότητας των εξορυκτικών αποβλήτων που θα παραχθούν κατά τη φάση λειτουργίας· γ) περιγραφή της λειτουργίας από την οποία παράγονται τα απόβλητα αυτά και κάθε μετέπειτα επεξεργασία την οποία υφίστανται· δ) περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η εναπόθεση των αποβλήτων αυτών μπορεί να θίξει το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία καθώς και των προληπτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν ώστε να μειωθούν στο ελάχιστο οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά τη διάρκεια της λειτουργίας καθώς και μετά το κλείσιμο, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που διέπει το άρθρο 11 παρ. 2 στοιχεία α), β), δ) και ε)· ... ζ) τα μέτρα για την πρόληψη της επιδείνωσης της κατάστασης των υδάτων σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ και για την πρόληψη ή μείωση στο ελάχιστο της ρύπανσης του αέρα και του εδάφους σύμφωνα με το άρθρο 13· η) διερεύνηση της κατάστασης του εδάφους που θα επηρεαστεί από την εγκατάσταση αποβλήτων. ... 6. Η αρμόδια αρχή εγκρίνει το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων βάσει διαδικασιών που θα αποφασιστούν από τα κράτη μέλη και παρακολουθεί την εφαρμογή του». Άρθρο 7 («Αίτηση και άδεια»): «1. Οι εγκαταστάσεις αποβλήτων δεν επιτρέπεται να λειτουργούν χωρίς άδεια της αρμόδιας αρχής. Στην άδεια περιέχονται τα στοιχεία που προβλέπει η παρ. 2 του παρόντος άρθρου και προσδιορίζεται σαφώς η κατηγορία των εγκαταστάσεων αποβλήτων σύμφωνα με τα κριτήρια στα οποία παραπέμπει το άρθρο 9. Με την

επιφύλαξη της πλήρωσης όλων των απαιτήσεων του παρόντος άρθρου, τυχόν άλλες άδειες που έχουν εκδοθεί βάσει άλλης εθνικής ή κοινοτικής νομοθεσίας μπορούν να συνδυάζονται για να αποτελέσουν μια ενιαία άδεια, εφόσον με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται περιττές επαναλήψεις των παρεχόμενων πληροφοριών και των εκτελούμενων εργασιών από τον φορέα ή την αρμόδια αρχή. Τα στοιχεία της παρ. 2 μπορούν να καλύπτονται από μία ή περισσότερες άδειες, εφόσον τηρούνται όλες οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου. 2. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) την ταυτότητα του φορέα· β) την προτεινόμενη θέση της εγκατάστασης αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων άλλων πιθανών θέσεων· γ) το σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 5· δ) επαρκείς ρυθμίσεις υπό μορφή χρηματικής εγγύησης ή ισοδύναμου μέσου, όπως απαιτείται από το άρθρο 14· ε) τις πληροφορίες που παρέχει ο φορέας σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, εάν απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο πλαίσιο της οδηγίας αυτής. 3. Η αρμόδια αρχή χορηγεί άδεια μόνον εφόσον βεβαιούται ότι: α) ο φορέας τηρεί τις σχετικές απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας· β) η διαχείριση των αποβλήτων δεν έρχεται σε άμεση αντίθεση ή δεν παρακωλύει με άλλο τρόπο την εφαρμογή του αντίστοιχου σχεδίου ή σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ ...». Άρθρο 9 («Σύστημα ταξινόμησης των εγκαταστάσεων αποβλήτων»): «Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, οι αρμόδιες αρχές ταξινομούν δεδομένη εγκατάσταση αποβλήτων στην κατηγορία Α σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος III». Άρθρο 13 («Πρόληψη επιδείνωσης της κατάστασης των υδάτων και της ρύπανσης του αέρα και του εδάφους»): «1. Η αρμόδια αρχή βεβαιούται ότι ο φορέας έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για την τήρηση των κοινοτικών περιβαλλοντικών προτύπων, ιδίως προκειμένου να αποτρέψει, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ, την επιδείνωση της τρέχουσας κατάστασης των υδάτων, μεταξύ άλλων μέσω: α) της αξιολόγησης της δυναμικότητας παραγωγής εκπλυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ρύπων που αυτά περιέχουν, των αποβλήτων που εναποτίθενται τόσο κατά τη φάση λειτουργίας όσο και κατά τη μετά το κλείσιμο φάση των εγκαταστάσεων αποβλήτων, και του προσδιορισμού του υδατικού ισοζυγίου των εγκαταστάσεων αυτών· β) της πρόληψης ή της μείωσης στο ελάχιστο της παραγωγής εκπλυμάτων και της μόλυνσης των επιφανειακών ή/και των υπόγειων υδάτων και του εδάφους από τα απόβλητα· ... 2. Η αρμόδια αρχή διασφαλίζει ότι ο φορέας έχει λάβει τα δέοντα μέτρα για την πρόληψη ή τη μείωση των εκπομπών σκόνης και αερίων ...». Άρθρο 14 («Χρηματική Εγγύηση»): «1. Πριν από την έναρξη εργασιών που περιλαμβάνουν συσσώρευση ή εναπόθεση εξορυκτικών αποβλήτων σε εγκατάσταση αποβλήτων, η αρμόδια αρχή απαιτεί τη σύσταση χρηματικής εγγύησης (π.χ. υπό μορφή χρηματικής κατάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτούμενων από τη βιομηχανία ταμείων αμοιβαίων εγγυήσεων) ή άλλου ισοδύναμου μέσου, σύμφωνα με διαδικασίες που θα αποφασιστούν από τα κράτη μέλη, ώστε: α) να τηρούνται όλες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την άδεια που εκδόθηκε στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που εφαρμόζονται στη μετά το κλείσιμο φάση· β) να υπάρχουν ανά πάσα στιγμή αμέσως διαθέσιμα κεφάλαια για την αποκατάσταση του εδάφους που έθιξε η εγκατάσταση αποβλήτων, όπως περιγράφεται στο σχέδιο διαχείρισης

αποβλήτων, το οποίο καταρτίζεται κατά το άρθρο 5 και απαιτείται για την άδεια του άρθρου 7. 2. Η εγγύηση που προβλέπεται στην παρ. 1 υπολογίζεται με βάση: α) τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εγκαταστάσεων αποβλήτων, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την κατηγορία των εγκαταστάσεων αποβλήτων, τα χαρακτηριστικά των αποβλήτων και τη μελλοντική χρήση του αποκατασταθέντος εδάφους· β) την υπόθεση ότι ανεξάρτητοι τρίτοι που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα θα αναλάβουν την εκτίμηση και εκτέλεση όλων των απαιτούμενων εργασιών αποκατάστασης. 3. Το ύψος της εγγύησης προσαρμόζεται περιοδικώς σύμφωνα με τις απαιτούμενες εργασίες αποκατάστασης στο έδαφος που θίγεται από την εγκατάσταση αποβλήτων, όπως περιγράφεται στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων το οποίο καταρτίζεται κατά το άρθρο 5 και απαιτείται για την άδεια του άρθρου 7 ...». Άρθρο 22 («Μέτρα εφαρμογής και τροποποίησης»): «1. Έως την 1η Μαΐου 2008, η Επιτροπή θεσπίζει, με τη διαδικασία του άρθρου 23 παρ. 2, τις διατάξεις που απαιτούνται για τα ακόλουθα, δίδοντας προτεραιότητα στα στοιχ. ε), στ) και ζ): α) ... την ερμηνεία του ορισμού που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3 σημείο 3· ...». Περαιτέρω, η ίδια ως άνω οδηγία ορίζει στο Παράρτημα II («Χαρακτηρισμός αποβλήτων») ότι: «Τα εξορυκτικά απόβλητα χαρακτηρίζονται με τρόπο που να εξασφαλίζει τη μακροχρόνια φυσική και χημική σταθερότητα της δομής της εγκατάστασης και την πρόληψη σοβαρών ατυχημάτων. Ο χαρακτηρισμός των αποβλήτων περιλαμβάνει, εφόσον απαιτείται και αναλόγως της κατηγορίας των εγκαταστάσεων, τα ακόλουθα στοιχεία: 1. περιγραφή των αναμενόμενων φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των αποβλήτων που θα αποτεθούν τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, με ιδιαίτερη αναφορά στη σταθερότητά τους υπό ατμοσφαιρικές - μετεωρολογικές συνθήκες επιφανείας, λαμβάνοντας υπόψη τον τύπο του ορυκτού ή των ορυκτών που εξορύσσονται και τη φύση των υπερκείμενων και/ή στείρων πετρωμάτων που μετατοπίζονται κατά τις εξορυκτικές εργασίες· 2. ταξινόμηση των αποβλήτων σύμφωνα με την αντίστοιχη καταχώρισή τους στην απόφαση 2000/532/ΕΚ, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη τα επικίνδυνα χαρακτηριστικά τους· 3. περιγραφή των χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται κατά την επεξεργασία του ορυκτού πόρου, καθώς και της σταθερότητάς τους· 4. περιγραφή της μεθόδου εναπόθεσης των αποβλήτων· 5. περιγραφή του χρησιμοποιούμενου συστήματος μεταφοράς αποβλήτων» και στο Παράρτημα III («Κριτήρια για την ταξινόμηση των εγκαταστάσεων αποβλήτων») ότι: «Οι εγκαταστάσεις αποβλήτων ταξινομούνται στην κατηγορία Α εάν: - βάσει εκτίμησης κινδύνων κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως το παρόν ή το μελλοντικό μέγεθος, η θέση και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εγκαταστάσεων αποβλήτων, συμπεραίνεται ότι θα μπορούσε να προκληθεί σοβαρό ατύχημα λόγω βλάβης ή λανθασμένου χειρισμού, όπως η κατάρρευση σωρού αποβλήτων ή η ρήξη φράγματος, ή - περιέχουν απόβλητα που ταξινομούνται ως επικίνδυνα στο πλαίσιο της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ σε ποσότητες που υπερβαίνουν ορισμένο όριο, ή - περιέχουν ουσίες ή παρασκευάσματα που ταξινομούνται ως επικίνδυνα στο πλαίσιο των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ ή 1999/45/ΕΚ, σε ποσότητες που υπερβαίνουν ορισμένο όριο». Εξ άλλου, στο άρθρο 1 της υπ' αριθ. 2009/337/ΕΚ αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 20ής Απριλίου 2009, σχετικά με τον καθορισμό των κριτηρίων ταξινόμησης των εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το παράρτημα III της

οδηγίας 2006/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων από εξορυκτικές βιομηχανίες (EE L 102/7), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Οι εγκαταστάσεις αποβλήτων ταξινομούνται στην κατηγορία Α, σύμφωνα με την πρώτη περίπτωση του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/21/EK, εάν οι προβλεπόμενες συνέπειες, βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, μιας αστοχίας λόγω απώλειας της δομικής ακεραιότητας, ή λόγω κακής λειτουργίας της εγκατάστασης αποβλήτων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε: α) μη αμελητέο ενδεχόμενο απώλειας ζωής· β) σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία· γ) σοβαρό κίνδυνο για το περιβάλλον. 2. ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 1 της υπ' αριθ. 2009/359/EK αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 30ής Απριλίου 2009, για τη συμπλήρωση του ορισμού των αδρανών αποβλήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 22 παρ. 1 στοιχ. στ) της οδηγίας 2006/21/EK (EE L 110/46), προβλέπονται τα ακόλουθα: «1. Τα απόβλητα θεωρούνται αδρανή κατά την έννοια του άρθρου 3 σημ. 3 της οδηγίας 2006/21/EK εφόσον πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα: α) τα απόβλητα δεν πρόκειται να υποστούν σημαντική αποσύνθεση ή διάλυση ή άλλου είδους σημαντική μεταβολή δυνάμενη να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή να βλάψει την υγεία του ανθρώπου· β) η μέγιστη περιεκτικότητα των αποβλήτων σε θείο με τη μορφή θειούχων ενώσεων είναι 0,1 %, ή η μέγιστη περιεκτικότητα των αποβλήτων σε θείο με τη μορφή θειούχων ενώσεων είναι 1% και ο λόγος δυναμικού εξουδετέρωσης, ο οποίος ορίζεται ως ο λόγος του δυναμικού εξουδετέρωσης προς το δυναμικό παραγωγής οξύτητας και προσδιορίζεται με τη στατική δοκιμή prEN 15875, είναι μεγαλύτερος του 3· γ) τα απόβλητα δεν ενέχουν κίνδυνο αυτανάφλεξης και δεν καίγονται· δ) η περιεκτικότητα των αποβλήτων, όπως επίσης και του λεπτομερούς κλάσματος των αποβλήτων, σε ουσίες δυνητικά επιβλαβείς για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου, και ειδικότερα σε As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V και Zn, είναι αρκούντως χαμηλή ώστε να συνεπάγεται ασήμαντο κίνδυνο για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Για να θεωρείται αρκούντως χαμηλή ώστε να συνεπάγεται αμελητέο κίνδυνο για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, η περιεκτικότητα στις ουσίες αυτές δεν πρέπει να υπερβαίνει τις εθνικές οριακές τιμές για περιοχές που χαρακτηρίζονται ως μη ρυπασμένες ή τα σχετικά εθνικά φυσικά επίπεδα υποβάθρου· ε) τα απόβλητα είναι πρακτικά απαλλαγμένα προϊόντων χρησιμοποιούμενων στην εξόρυξη ή επεξεργασία, τα οποία θα μπορούσαν να βλάψουν το περιβάλλον ή την υγεία του ανθρώπου. 2. Τα απόβλητα μπορούν να θεωρούνται αδρανή χωρίς τη διεξαγωγή ειδικών δοκιμών όταν είναι δυνατόν να αποδειχθεί, κατά τρόπο που ικανοποιεί την αρμόδια αρχή και με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες ή έγκυρες διαδικασίες ή συστήματα, ότι ελήφθησαν δεόντως υπόψη και πληρούνται τα κριτήρια της παρ. 1 ...». Τέλος, στην υπ' αριθ. 2009/360/EK απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 30ής Απριλίου 2009, για τη συμπλήρωση των τεχνικών απαιτήσεων όσον αφορά το χαρακτηρισμό των αποβλήτων, τις οποίες ορίζει η οδηγία 2006/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας (EE L 110/48), προβλέπονται τα εξής: Άρθρο 1: «Χαρακτηρισμός των αποβλήτων 1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο χαρακτηρισμός των αποβλήτων που πρέπει να διενεργείται από τους φορείς

των εξορυκτικών βιομηχανιών είναι σύμφωνα με την παρούσα απόφαση. 2. Ο χαρακτηρισμός των αποβλήτων καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες πληροφοριών, όπως ορίζεται στο παράρτημα: α) γενικές πληροφορίες· β) γεωλογικό υπόβαθρο του προς εκμετάλλευση κοιτάσματος· γ) είδος των αποβλήτων τους και προβλεπόμενος χειρισμός αυτών· δ) γεωτεχνική συμπεριφορά των αποβλήτων· ε) γεωχημικά χαρακτηριστικά και συμπεριφορά των αποβλήτων. 3. Τα κριτήρια για τον ορισμό των αδρανών αποβλήτων που καθορίζονται στην απόφαση 2009/359/ΕΚ λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της γεωχημικής συμπεριφοράς των αποβλήτων. Εφόσον, βάσει των κριτηρίων αυτών, τα απόβλητα θεωρούνται «αδρανή», υπάγονται πλέον μόνο στο σχετικό τμήμα των γεωχημικών δοκιμών που αναφέρονται στο σημείο 5 του παραρτήματος». Άρθρο 2: «Συλλογή και αξιολόγηση πληροφοριών 1. Οι πληροφορίες και τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για το χαρακτηρισμό των αποβλήτων συλλέγονται με τη σειρά που προβλέπεται στις παρ. 2 έως 5. 2. Χρησιμοποιούνται υπάρχουσες έρευνες και μελέτες, και συγκεκριμένα υφιστάμενες άδειες, γεωλογικές έρευνες, δεδομένα για παρεμφερείς τόπους, κατάλογοι αδρανών αποβλήτων, κατάλληλα συστήματα πιστοποίησης, ευρωπαϊκά ή εθνικά πρότυπα για παρόμοια υλικά, που πληρούν τις τεχνικές απαιτήσεις του παραρτήματος ...». Παράρτημα Τεχνικές Προδιαγραφές για τον Χαρακτηρισμό των Αποβλήτων: «1. Γενικές πληροφορίες ... 5. Γεωχημικά χαρακτηριστικά και συμπεριφορά των αποβλήτων. Προσδιορισμός των χημικών και ορυκτολογικών χαρακτηριστικών των αποβλήτων, καθώς και όλων των πρόσθετων ή υπολειμμάτων που παραμένουν στα απόβλητα. Πρόβλεψη της χημικής σύστασης των στραγγισμάτων σε βάθος χρόνου για κάθε είδος αποβλήτων, λαμβανομένης υπόψη της προβλεπόμενης επεξεργασίας, ιδίως: - αξιολόγηση της εκπλυσιμότητας μετάλλων, οξυανιόντων και αλάτων σε βάθος χρόνου μέσω δοκιμής έκπλυσης/εξάρτησης από το pH, ή/και δοκιμής διήθησης ή/και αποδέσμευσης συναρτήσει του χρόνου ή/και άλλων κατάλληλων δοκιμών, - για τα απόβλητα που περιέχουν θειούχες ενώσεις, διεξαγωγή στατικών ή κινητικών δοκιμών προκειμένου να προσδιοριστεί η όξινη απορροή μετάλλων και η έκπλυση μετάλλων σε βάθος χρόνου».

36. Επειδή, κατά την έννοια των παρατεθεισών στην προηγούμενη σκέψη διατάξεων, ο φορέας διαχείρισης υποχρεούται να καταρτίζει σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την προτεινόμενη ταξινόμηση της εγκαταστάσεως, τον χαρακτηρισμό και στοιχεία ποσοτικά των παραγόμενων αποβλήτων, τον σχεδιασμό της εγκαταστάσεως, ώστε να διασφαλίζεται φυσική σταθερότητα, τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα για την αποφυγή ρυπάνσεως του εδάφους, του αέρα και των επιφανειακών ή των υπογείων υδάτων, πρόγραμμα παρακολούθησεως και ελέγχου των εγκαταστάσεων και αποκατάσταση του εδάφους κατά το πέρας λειτουργίας τους (άρθρα 5 και 6). Η ΜΠΕ και το Σχέδιο Διαχείρισης, ως αυτοτελές παράρτημα αυτής, υποβάλλονται στην αρμόδια αρχή προς έγκριση των περιβαλλοντικών όρων, με την εκδιδόμενη δε απόφαση γίνεται θεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης, το οποίο προσαρτάται ως παράρτημα στη ΜΠΕ. Το σχέδιο επανεξετάζεται κάθε πέντε έτη, ενώ σε περίπτωση που επέρχονται ουσιώδεις, σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, μεταβολές στα στοιχεία του έργου πριν την παρέλευση του χρόνου επανεξετάσεως, υφίσταται υποχρέωση ανάλογης τροποποίησησεως της έγκρισσεως των περιβαλλοντικών όρων (άρθρο 7).

Όσον αφορά δε την διαδικασία αδειοδότησεως των εγκαταστάσεων αποβλήτων, ορίζεται (άρθρο 11) ότι για την λειτουργία τους απαιτείται: α) απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, με την οποία, μεταξύ άλλων, προσδιορίζεται η ταξινόμηση της εγκαταστάσεως σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος III του άρθρου 24, επιβάλλονται ειδικότερα μέτρα, προϋποθέσεις, όροι και περιορισμοί για την πρόληψη ή την μείωση στο ελάχιστο της υποβαθμίσεως των υδάτων και της ρυπάνσεως του εδάφους και την υποχρέωση παροχής των αναγκαίων πληροφοριών που τεκμηριώνουν συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της κειμένης νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων· ειδικότερα, καθορίζονται τα μέτρα για το κλείσιμο των εγκαταστάσεων και την μετέπειτα φάση και προσδιορίζεται η συχνότητα, τουλάχιστον ετήσια, ενημερώσεως της αρχής για τα αποτελέσματα της παρακολουθήσεως και των ελέγχων των εγκαταστάσεων και β) άδεια λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Ωστόσο, σε περίπτωση μικτού φορέα διαχειρίσεως, όπως εν προκειμένω, όπου η παρεμβαίνουσα εταιρεία τυγχάνει τόσο φορέας διαχειρίσεως των εξορυκτικών αποβλήτων, όσο και φορέας εκμεταλλεύσεως του ορυκτού πόρου, η ΜΠΕ και η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων προβλέπονται ενιαίες για το συνολικό έργο και αποτελούν προϋπόθεση για την νόμιμη άσκηση τόσο της εξορύξεως όσο και της λειτουργίας της εγκαταστάσεως αποβλήτων, για την οποία δεν απαιτείται άδεια λειτουργίας, αλλά αρκεί η προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία έκδοση της τελευταίας διοικητικής πράξεως, δυνάμει της οποίας επιτρέπεται η άσκηση της εξορυκτικής δραστηριότητας και η οποία εκδίδεται επί τη βάσει της αποφάσεως περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, του θεωρημένου σχεδίου διαχειρίσεως και, όπου συντρέχει περίπτωση, της μελέτης ασφαλείας, του εσωτερικού σχεδίου έκτακτης ανάγκης και της καταθέσεως της χρηματικής εγγύησης (βλ. ΣτΕ [222/2016](#)). Εξ άλλου, στο Παράρτημα III του άρθρου 24 της αναφερομένης στην προηγούμενη σκέψη κοινής υπουργικής αποφάσεως προβλέπεται ότι οι εγκαταστάσεις αποβλήτων ταξινομούνται στην κατηγορία Α εάν, διαζευκτικώς, είτε συμπεραίνεται ότι ενέχουν υψηλό κίνδυνο προκλήσεως σοβαρού ατυχήματος βάσει εκτιμήσεως του παρόντος και μελλοντικού μεγέθους τους, της θέσεως και των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, είτε περιέχουν απόβλητα που ταξινομούνται ως επικίνδυνα, για τις εγκαταστάσεις δε αυτές απαιτούνται κατά τα άρθρα 8-10, πέραν των λοιπών απαιτήσεων, και η εκπόνηση και υποβολή μελέτης ασφαλείας, σχεδίου έκτακτης ανάγκης και πολιτικής προλήψεως σοβαρών ατυχημάτων πριν την έκδοση της άδειας λειτουργίας. Τέλος, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 2 παρ. 3 της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως 39624/2209/Ε 103/25.9.2009, το οποίο αποδίδει την ομοίου περιεχομένου ρύθμιση του άρθρου 2 παρ. 3 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ, τα αδρανή εξορυκτικά απόβλητα, τα οποία προέρχονται από την αναζήτηση, εξόρυξη και την επεξεργασία και αποθήκευση ορυκτών πόρων και από την εκμετάλλευση λατομείων και εναποτίθενται σε εγκατάσταση αποβλήτων που δεν ταξινομείται στην κατηγορία Α σύμφωνα με το παράρτημα III του άρθρου 24, δεν εμπίπτουν, μεταξύ άλλων, στις διατάξεις του άρθρου 16 της ίδιας κοινής υπουργικής αποφάσεως και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται για τις εργασίες εναποθέσεως των

αποβλήτων αυτών η σύσταση χρηματικής εγγυήσεως που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 16 (καθώς και στο άρθρο 14 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ).

37. Επειδή, όπως έχει ήδη εκτεθεί, με τα υπ' αριθ. .../10.6.2010 και .../14.6.2010 έγγραφα των Διευθύνσεων Περιβάλλοντος Ορυχείων και Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων της παρεμβαίνουσας εταιρείας προς την Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, υπεβλήθησαν η από Μαΐου 2010 ΜΠΕ για τα ορυχεία Πτολεμαΐδας της ΔΕΗ ΑΕ καθώς και το από Μαΐου 2010 Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ) για τα ορυχεία αυτά. Το εν λόγω ΣΔΑ (Παράρτημα ΙΧ της ΜΠΕ) απαρτίζεται από οκτώ (8) κεφάλαια (1. Εισαγωγή, 2. Συνοπτική περιγραφή φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην περιοχή των εγκαταστάσεων, 3. Εξορυκτικά απόβλητα, 4. Διαχείριση αγόνων, 5. Ταξινόμηση εγκαταστάσεων διαχείρισης εξορυκτικών αποβλήτων, 6. Σχέδιο κλεισίματος και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, 7. Προληπτικά μέτρα προστασίας περιβάλλοντος και 8. Πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης) και αφορά στην διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων, αγόνων, από την λειτουργία των ορυχείων Πτολεμαΐδας, που ανήκουν στο Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας (ΛΚΔΜ) της ΔΕΗ Α.Ε. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο 1ο Κεφάλαιο, τα ορυχεία της Πτολεμαΐδας ευρίσκονται στον Νομό Κοζάνης, αναπτύσσονται δε βόρεια της Κοζάνης και νότια της Πτολεμαΐδας. Η ΔΕΗ ΑΕ έχει αναπτύξει από το 1957 ευρεία εξορυκτική δραστηριότητα για την εκμετάλλευση λιγνιτικών κοιτασμάτων της περιοχής, στην παρούσα δε φάση η εξορυκτική δραστηριότητα αναπτύσσεται σε τρία μεγάλα συγκροτήματα ορυχείων (Κύριο Πεδίο, Πεδίο Καρδιάς και Νότιο Πεδίο) και αποσκοπεί στην αξιοποίηση των συνολικών κοιτασμάτων λιγνίτη που ευρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή των οικισμών Μαυροπηγής και Ποντοκόμης, τα οποία ανήκουν στην ίδια λιγνιτοφόρο λεκάνη με τα υφιστάμενα υπό εκμετάλλευση λιγνιτικά κοιτάσματα. Τα συνολικά αποθέματα στην περιοχή των ορυχείων Πτολεμαΐδας αναμένεται να καλύψουν σημαντικό μέρος των αναγκών του προγραμματισμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας έως το τέλος της δεκαετίας του 2050. Κατά την εξόρυξη του λιγνίτη υλοποιείται ταυτόχρονα και εξόρυξη αγόνων υλικών (υπερκείμενα και ενδιάμεσα). Τα υλικά αυτά στην πλειονότητά τους μεταφέρονται στις κοιλάτες που δημιουργούνται από την εξόρυξη του λιγνίτη (εσωτερικές αποθέσεις) και αξιοποιούνται για την αποκατάσταση των κοιλοτήτων αυτών, ενώ μικρή ποσότητα αγόνων αποτίθεται εξωτερικά. Για την δε περίοδο 2010-2020, το ποσοστό των αγόνων που αξιοποιείται για την πλήρωση των κοιλοτήτων εκσκαφής ανέρχεται σε 95% επί της συνολικά παραγόμενης ποσότητας, ενώ οι υπολειπόμενες ποσότητες του 5% των αγόνων, που συνιστούν τα εξορυκτικά απόβλητα των ορυχείων Πτολεμαΐδας, αποτίθενται σε Εγκαταστάσεις - Εξωτερικές Αποθέσεις που χωροθετούνται στα όρια των ορυχείων. Το ΣΔΑ αφορά στις ανωτέρω Εγκαταστάσεις/Εξωτερικές Αποθέσεις, όπου εναποτίθενται τα εξορυκτικά απόβλητα (5% των παραγόμενων αγόνων) των ορυχείων, για λόγους, όμως, πληρότητας, περιλαμβάνει το σύνολο των διαδικασιών διαχείρισης των αγόνων, συμπεριλαμβανομένων και των αγόνων που αξιοποιούνται για την επανατοποθέτηση των εξορυκτικών αποβλήτων σε κοιλάτες εκσκαφής. Οι εξωτερικοί χώροι απόθεσης τοποθετούνται κοντά στους οικισμούς της Ακρινής, του Προαστίου και του Πτελεώνα. Οι ανωτέρω

εγκαταστάσεις διαχείρισεως εξορυκτικών αποβλήτων, όπως διεξοδικά αναλύεται στο κεφ. 5 του ΣΔΑ, δεν ταξινομούνται στην κατηγορία Α, δεδομένου ότι οι προβλεπόμενες συνέπειες, βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, μίας αστοχίας λόγω απώλειας της δομικής ακεραιότητας ή λόγω κακής λειτουργίας της εγκαταστάσεως δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε: α) μη αμελητέο ενδεχόμενο απώλειας ζωής, β) σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και γ) σοβαρό κίνδυνο για το περιβάλλον. Στο 2ο κεφάλαιο του ΣΔΑ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διερεύνηση του εδάφους που δυνητικά θα μπορούσε να επηρεασθεί από την διαχείριση των αγόνων, με την επίκληση δεδομένων και στοιχείων από σχετικές έρευνες και μελέτες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με εδαφογεωχημικές και εδαφολογικές έρευνες του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) του έτους 2001 τα εδάφη της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζονται ως ιλυοαργιλοπηλώδη και ελαφρώς αλκαλικά, με pH που κυμαίνεται μεταξύ 7,5 και 8,5, έχουν έναν αργιλικό ή νατριούχο ορίζοντα και το περιβάλλον σχηματισμού τους είναι δάση υγρών περιοχών, καθώς και υγρά ηπειρωτικά και υγρά υποτροπικά κλίματα. Το Mn παρουσιάζει σχετικά αυξημένες συγκεντρώσεις, ενώ ο Fe κυμαίνεται σε συνήθη επίπεδα. Οι συγκεντρώσεις στα εδάφη των λοιπών ιχνοστοιχείων ποικίλουν σημαντικά: υπάρχουν πολύ χαμηλές συγκεντρώσεις As, Cd, Sb και Mo, παρόμοιες συγκεντρώσεις με τις μέσες τιμές εδαφών παρουσιάζουν τα στοιχεία Cu, Pb, Zn, V και Cs, ενώ ορισμένες αυξημένες συγκεντρώσεις Co, Ni και Cr που παρατηρούνται στο νότιο τμήμα αποδίδονται στο γεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο ίδιο κεφάλαιο του ΣΔΑ, στο πλαίσιο λειτουργίας των ορυχείων Πτολεμαΐδας λαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα αποκαταστάσεως, ανακτήσεως και επανακαλλιέργειας εδαφών στις περιοχές όπου έχει ολοκληρωθεί η εξόρυξη. Τα έργα αποκαταστάσεως των εδαφών εστιάζονται στους χώρους των αποθέσεων (άγονων υλικών) και στους χώρους των εκσκαφών, όπου αποτίθενται άγονα υλικά της εξόρυξης. Για την εκτίμηση της τυχόν υπάρχουσας επιβαρύνσεως των εδαφών της περιοχής έχουν εκπονηθεί στο παρελθόν λεπτομερείς γεωχημικές μελέτες και μελέτες συστάσεως των εναποτιθέμενων υλικών α) σε ανακτημένα εδάφη και στις γεωργικές τους παραγωγές και β) σε παρακείμενα κανονικά καλλιεργούμενα εδάφη, οι μελέτες δε αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά στο κεφ. 4.2.3 της αφορώσης το επίμαχο έργο ΜΠΕ. Από την αξιολόγηση των μέχρι τώρα αποτελεσμάτων των ερευνών αυτών προκύπτουν, σύμφωνα με το ΣΔΑ, τα ακόλουθα: - Η παραγωγικότητα των εδαφών που έχουν αναπτυχθεί στις αποκατεστημένες αποθέσεις αγόνων υλικών της εξορύξεως κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με την παραγωγικότητα της ευρύτερης περιοχής και σε ορισμένες περιπτώσεις είναι περαιτέρω βελτιωμένη. - Οι συγκεντρώσεις των εξεταζόμενων στοιχείων κυμαίνονται σε ευρύ φάσμα συναφών τιμών για τους δύο τύπους εδαφών, δηλαδή των αποκατεστημένων και των εξ αρχής καλλιεργουμένων. Όσον αφορά τις συγκεντρώσεις ιχνοστοιχείων και βαρέων μετάλλων στους καρπούς των σιτηρών που παράγονται σε αποκατεστημένα εδάφη, είναι σχεδόν όμοιες με αυτές των καλλιεργειών που αναπτύσσονται στα καλλιεργούμενα εδάφη. - Σε γενικές γραμμές τα υλικά της απόθεσης δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από τα εδαφικά υλικά της περιβάλλουσας περιοχής. Τα εδάφη που έχουν σχηματιστεί στους χώρους αποκαταστάσεως είναι κατάλληλα για καλλιέργειες,

λόγω της ευνοϊκής μηχανικής τους συστάσεως. - Τα εδάφη είναι πλούσια σε οργανική ουσία, φώσφορο, κάλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο και σίδηρο. - Το pH των εδαφών είναι αλκαλικό (pH: 7,6 - 8,5), λόγω υψηλής περιεκτικότητας σε ανθρακικό ασβέστιο (CaCO₃), το οποίο χαρακτηρίζεται ως μετρίως κατάλληλο για την ανάπτυξη καλλιεργειών. Για το λόγο αυτό πραγματοποιείται προσθήκη γύψου για βελτίωση του pH. - Τα εδάφη έχουν ιδιαίτερα χαμηλές συγκεντρώσεις σε τοξικά – βαρέα μέταλλα (Cd, Pb, Cr, Mn, Zn κ.λπ.) με αποτέλεσμα να μην παρουσιάζονται κίνδυνοι για το φυσικό περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, γενικότερα. - Τα εδάφη έχουν μέτρια έως υψηλή ηλεκτρική αγωγιμότητα, γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα σε ορισμένες καλλιέργειες, οι οποίες πρέπει να αποφεύγονται. - Τα εδάφη έχουν χαμηλή περιεκτικότητα σε βόριο (B), μαγγάνιο (Mn), χαλκό (Cu), ενώ ορισμένα δείγματα είχαν χαμηλή περιεκτικότητα σε ψευδάργυρο (Zn). Χρειάζεται προσθήκη των κατάλληλων λιπασμάτων (βόρακα, θειϊκό μαγγάνιο κ.λπ.) για την ανάπτυξη των καλλιεργειών. Εξ άλλου, στο ίδιο κεφάλαιο του ΣΔΑ γίνεται ειδική αναφορά στην πλέον πρόσφατη «Εδαφολογική Μελέτη των Αποκατεστημένων Εκτάσεων του Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας (ΛΚΔΜ) της ΔΕΗ ΑΕ», η οποία συνετάγη το 2010 από το Ινστιτούτο Εδαφολογίας Θεσσαλονίκης του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ). Στη μελέτη αυτή παρουσιάζονται οι αφομοιώσιμες από τα φυτά συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων στα γεωργικά εδάφη επτά περιοχών του Νομού Κοζάνης (κοινότητα Λιβαδερού και Δήμοι Ελλησπόντου, Μουρικίου, Υψηλάντου, Σερβίων, Ελιμείας και Ασκίου), εκτός της περιοχής του επίδικου έργου, και παρουσιάζονται ανά δήμο και συγκεντρωτικά οι εργαστηριακοί προσδιορισμοί των συγκεντρώσεων οκτώ βαρέων μετάλλων (Mn, Zn, Fe, Cu, Cd, Co, Ni, Pb) σε αφομοιώσιμη για τα φυτά μορφή, καθώς και η μέση, ελάχιστη και μέγιστη συγκέντρωση για κάθε ένα από τα εξεταζόμενα βαρέα μέταλλα. Επίσης, στο πλαίσιο της ίδιας μελέτης, αναλύθηκαν 243 δείγματα εδαφών, από διάφορα βάθη σε 81 σημεία δειγματοληψίας, οκτώ περιοχών αποθέσεων, έξι από τις οποίες ευρίσκονται στην περιοχή του επίδικου έργου, από τις αποκατεστημένες περιοχές του ΛΚΔΜ και εξετάστηκαν τα αποτελέσματα των εδαφικών παραμέτρων, ο βαθμός επιβαρύνσεως των εδαφών με βαρέα μέταλλα, ο χαρακτηρισμός των εδαφικών παραμέτρων και η συμβουλευτική λίπανση για την εγκατάσταση προτεινόμενων καλλιεργειών. Από την σύγκριση των αποτελεσμάτων των δειγμάτων εδαφών αφενός των ορυχείων Πτολεμαΐδας, αφετέρου δε των εκτός των ορυχείων γεωργικών περιοχών του Νομού Κοζάνης προκύπτει συμπερασματικά, σύμφωνα με τη μελέτη, ότι, με εξαίρεση τον σίδηρο, οι μέσες τιμές των εκχυλισμάτων συγκεντρώσεων βαρέων μετάλλων στις εξετασθείσες αποθέσεις της ΔΕΗ ήταν χαμηλότερες από τις αντίστοιχες των γεωργικών εδαφών του Νομού Κοζάνης, στην δε πλειοψηφία τους τα εδάφη των αποθέσεων της ΔΕΗ, σε ό,τι αφορά τις εκχυλίσιμες (αφομοιώσιμες από τα φυτά) συγκεντρώσεις σε βαρέα μέταλλα, δεν διαφέρουν από τα γεωργικά εδάφη του Νομού αυτού. Περαιτέρω, στο 3ο κεφάλαιο του ΣΔΑ περιγράφονται τα άγονα υλικά (εξορυκτικά απόβλητα) των ορυχείων Πτολεμαΐδας και η λειτουργία από την οποία αυτά παράγονται, ενώ γίνεται και ο σχετικός χαρακτηρισμός τους. Ειδικότερα, στην παρ. 3.1 (είδος εξορυκτικών αποβλήτων) αναφέρεται ότι «[τ]α άγονα πετρώματα, τα οποία εξορύσσονται παράλληλα με τον λιγνίτη στα ορυχεία Πτολεμαΐδας περιλαμβάνουν υπερκείμενα και ενδιάμεσα. Τα υπερκείμενα των

λιγνιτοφόρων στρωμάτων αποτελούνται από κλαστικά ιζήματα και αργιλομαργαϊκές αποθέσεις. Μεταξύ των λιγνιτοφόρων στρωμάτων παρεμβάλλονται ενδιάμεσες ενστρώσεις αργίλου, μαργών και λιμναίας κρητίδος, ενώ μεταξύ της ανώτερης και της κατώτερης λιγνιτοφόρας στοιβάδας παρεμβάλλεται ενδιάμεση στοιβάδα στείρων ιζημάτων, όπου επικρατούν μάργες με φακοειδείς ενστρώσεις λιμναίας κρητίδος...”. Εξ άλλου, στην παρ. 3.1.1 παρατίθεται περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας ως εξής: “Τα κοιτασματολογικά χαρακτηριστικά των πολυστρωματικών κοιτασμάτων της λιγνιτοφόρου λεκάνης Πτολεμαΐδας, αποτελούμενα από εναλλασσόμενες στρώσεις λιγνίτη και αγόνων ποικίλου πάχους, απαιτούν για την εκμετάλλευσή τους εκλεκτική εξόρυξη του λιγνίτη. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τους αναγκαίους υψηλούς ρυθμούς παραγωγής, επέβαλε από την έναρξη της εξορυκτικής δραστηριότητας στην περιοχή την επιλογή της μεθόδου επιφανειακής εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων με την εφαρμογή της συνεχούς εκσκαφής, μεταφοράς και απόθεσης με σύστημα πολλαπλών βαθμίδων. Η μέθοδος αυτή συνδυάζει τη χρησιμοποίηση ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων μεγάλης δυναμικότητας και συνεχούς λειτουργίας, τόσο κατά την εκσκαφή (καδοφόροι εκσκαφείς), όσο και κατά τη μεταφορά (ταινιόδρομοι) και την απόθεση (αποθέτες) τόσο του λιγνίτη όσο και των αγόνων (υπερκείμενων και λιγνιτικών ενδιάμεσων αγόνων ενστρώσεων). Η μέθοδος εφαρμόζεται με επιτυχία για περισσότερο από 50 έτη στη λειτουργία των ορυχείων της περιοχής και από την εφαρμογή της έχει αποκτηθεί σημαντική εμπειρία ... Η παραγωγική διαδικασία συνίσταται από τις εξής δραστηριότητες: - Αποκάλυψη του κοιτάσματος. Η αποκάλυψη ... γίνεται με την εκσκαφή υπερκείμενων αγόνων κυρίως με πάγιο εξοπλισμό (καδοφόροι εκσκαφείς) και υποβοηθητικά με συμβατικό εξοπλισμό. - Διακίνηση των αγόνων προς τους χώρους απόθεσης. Η διακίνηση αυτή από τους καδοφόρους εκσκαφείς προς τους αποθέτες γίνεται με μεταφορικές ταινίες. Όταν η εκσκαφή διενεργείται με συμβατικό εξοπλισμό η διακίνηση των αγόνων γίνεται με χωματουργικά αυτοκίνητα. - Εκλεκτική εξόρυξη του λιγνίτη από τα ενδιάμεσα άγονα υλικά, ώστε να πληρούνται τα ποιοτικά κριτήρια του καυσίμου. - Μεταφορά και αποθήκευση του λιγνίτη σε Υπαίθριες Αποθήκες (Αυλές). - Τροφοδοσία των Ατμοηλεκτρικών Σταθμών από τις Αυλές». Η παρ. 3.1.2. περιλαμβάνει την Ταξινόμηση των Αγόνων ως εξής: «Σύμφωνα με την αριθ. Η.Π. 50910/2727 (Β' 1909/22.12.2003) “Μέτρα και όροι για τη Διαχείριση Στερών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης”, τα άγονα εξόρυξης των εξεταζόμενων ορυχείων κατατάσσονται στην κατηγορία: Q11: Υπολείμματα εξόρυξης και προετοιμασίας πρώτων υλών και, περαιτέρω, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων (ΕΚΑ), 2001/118/ΕΚ, ταξινομούνται στην κατηγορία: 01 “Απόβλητα από εξερεύνηση, εξόρυξη, εργασίες λατομείου, φυσική και χημική επεξεργασία ορυκτών και πιο συγκεκριμένα στην υποκατηγορία: 01 01 02: Απόβλητα από την εκσκαφή ορυκτών που δεν περιέχουν μέταλλα”». Περαιτέρω, παρατίθενται οι γεωτεχνικές ιδιότητες των αγόνων (παρ. 3.1.3), ενώ στην παρ. 3.1.4 αναλύεται διεξοδικά ο περιβαλλοντικός τους χαρακτηρισμός σε συμμόρφωση με τα κριτήρια του άρθρου 1 της προαναφερθείσας 2009/359/ΕΚ αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην παράγραφο αυτή, ελήφθησαν 65 δείγματα μάργας, τα οποία αναλύθηκαν με τις μεθόδους

ΙΝΑΑ και ICP-OES, με στόχο τον προσδιορισμό της περιεκτικότητας σε 39 ιχνοστοιχεία, της περιεκτικότητας σε άνθρακα, θείο και της απώλειας πύρωσης, στη συνέχεια δε πραγματοποιήθηκε σύγκριση με την παγκόσμια ανώτατη μέση τιμή των κυριότερων πετρωμάτων του φλοιού της γης. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων αυτών εκτίθεται σε σχετικούς πίνακες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανωτέρω έρευνας, οι συγκεντρώσεις ιχνοστοιχείων στις πλειστοκαινικές μάργες του λιγνιτικού κοιτάσματος Πτολεμαΐδας-Αμυνταίου ευρίσκονται σε χαμηλά έως πολύ χαμηλά επίπεδα. Από περιβαλλοντική άποψη, τα κυριότερα πιθανώς τοξικά ιχνοστοιχεία (Sb, As, Be, Cd, Cr, Co, Pb, Ni και Se) βρίσκονται σε πάρα πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ το U παρουσιάζεται χαμηλότερο από 0,7. Σε συνδυασμό με το ελαφρά αλκαλικό pH που επικρατεί στα νερά και εδάφη της περιοχής, η επίδραση των πιθανώς τοξικών ιχνοστοιχείων και όλων των υπολοίπων στα εδάφη και τα υπόγεια νερά χαρακτηρίζεται ελάχιστη και φυσιολογική. Επίσης, στο πλαίσιο του προγράμματος «Χαρακτηρισμός αγόνων Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας», που εκπονήθηκε το 2010 από το εργαστήριο Ανόργανης και Αναλυτικής Χημείας της Σχολής Χημικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, πραγματοποιήθηκαν 16 δειγματοληψίες από δείγματα γεωτρήσεων, χημικός χαρακτηρισμός των αγόνων για As, Cd, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V και Zn, ποιοτικός χαρακτηρισμός ορισμένων δειγμάτων, καθώς και δοκιμές εκπλυσιμότητας δειγμάτων, με την οποία εκτιμήθηκε η εκπλυσιμότητα κοκκωδών στερεών αποβλήτων και ιλύων. Όσον αφορά τον χημικό χαρακτηρισμό των αγόνων, από την σύγκριση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων των εξετασθέντων σχηματισμών με την παγκόσμια ανώτατη μέση τιμή των κυριότερων πετρωμάτων του φλοιού της γης, προέκυψε ότι οι μετρηθείσες τιμές ήταν στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων μικρότερες των ως άνω τιμών. Όσον αφορά δε τις δοκιμές εκπλυσιμότητας των δειγμάτων (παρ. 3.1.4.3 «Δοκιμές εκπλυσιμότητας δειγμάτων»), από τα αποτελέσματα των μετρήσεων που εκτίθενται σε σχετικούς πίνακες προέκυψε ότι τα άγονα που παράγονται κατά την εξορυκτική δραστηριότητα παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλές συγκεντρώσεις σε βαρέα και τοξικά μέταλλα και χαμηλή εκχυλισιμότητα. Υπό τα δεδομένα αυτά, κατά την εκτίμηση του συντάκτη του ΣΔΑ, τα άγονα υλικά που παράγονται κατά τις εργασίες εξόρυξης των ορυχείων Πτολεμαΐδας αξιολογούνται με βάση τα κριτήρια της 2009/359/ΕΚ αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως ακολούθως: - Δεν υπόκεινται σε διάλυση ή άλλου είδους σημαντική μεταβολή δυνάμενη να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στην υγεία των ανθρώπων. - Με βάση την παραγωγική διαδικασία εξόρυξης είναι απαλλαγμένα προϊόντων που θα μπορούσαν να βλάψουν το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία. - Η περιεκτικότητά τους σε ουσίες δυνητικά επιβλαβείς για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου και, ειδικότερα, Cd, Co, Cr, Cs, Cu, Mo, Ni, Pb και Zn είναι ιδιαίτερα χαμηλή, ώστε να συνεπάγεται ασήμαντο κίνδυνο για τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Εξ άλλου, στην ίδια παράγραφο 3.1.4. του 3ου Κεφαλαίου του ΣΔΑ αναφέρεται ότι τα αποτελέσματα των αναλύσεων μέχρι σήμερα δείχνουν ότι οι συγκεντρώσεις ιχνοστοιχείων είναι υψηλότερες στα καλλιεργούμενα εδάφη της περιοχής απ' ότι στα εδάφη των αποκατεστημένων αποθέσεων αγόνων. Επιπρόσθετα, οι συγκεντρώσεις ιχνοστοιχείων και βαρέων μετάλλων στους

καρπούς των σιτηρών που καλλιεργούνται στα αποκατεστημένα εδάφη είναι η ίδια ή και μικρότερη από αυτές των καρπών που συλλέγονται από καλλιέργειες που βρίσκονται εκτός του χώρου των ορυχείων. Οι ανωτέρω δε παρατηρήσεις εξηγούνται με βάση την πολύ χαμηλή υδατοδιαλυτότητα των εδαφικών στοιχείων, η οποία οφείλεται στην αυξημένη τιμή του αλκαλικού pH, αλλά και στη φυσική κατάσταση και σύσταση των εδαφών της περιοχής. Τέλος, στην ίδια παράγραφο του 3ου Κεφαλαίου του ΣΔΑ αναφέρεται ότι ευρίσκονται σε εξέλιξη σχετικές δοκιμές όσον αφορά την περιεκτικότητα των αγόνων σε θείο (S) και τον κίνδυνο αυταναφλέξεως και ότι ο τελικός χαρακτηρισμός τους θα προκύψει μετά την ολοκλήρωση των δοκιμών αυτών, ο συντάκτης, όμως, του ΣΔΑ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι σε κάθε περίπτωση τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα τεκμηριώνουν ότι η απόθεση των αγόνων δεν συνεπάγεται αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Από το περιλαμβανόμενο δε στο ανωτέρω κεφάλαιο του ΣΔΑ Σχήμα 3.1-3 («Μεθοδολογία ταξινόμησης των αποβλήτων ...») προκύπτει ότι, σύμφωνα με τον συντάκτη του ΣΔΑ, ικανοποιούνται τα κριτήρια για τα αδρανή απόβλητα που θεσπίζονται με την προαναφερθείσα 2009/359/EK απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τέλος, στην παρ. 3.2 του ίδιου κεφαλαίου του ΣΔΑ, υπό τον τίτλο «Πρόγραμμα παραγωγής αγόνων», παρατίθεται ο υπ' αριθ. 3.2-1 πίνακας με την πρόβλεψη της συνολικής διακίνησης των υλικών (αγόνων και παραγωγής λιγνίτη) των ορυχείων Πτολεμαΐδας (σε 106 Fm³) από το έτος 2010 έως το τέλος της δεκαετίας του 2050. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτόν, στον οποίο παρατίθενται οι ποσότητες των υλικών για κάθε έτος από το 2010 έως το 2020, καθώς και για την περίοδο από το έτος 2021 έως το τέλος (2050), οι συνολικές ποσότητες ανέρχονται σε 5.903 x 106 Fm³. Ειδικώς, δε, για το διάστημα 2010-2020 οι συνολικές εκτιμώμενες ποσότητες αγόνων ανέρχονται σε 2.393 x 106 m³ (βλ. σχετικώς και τον αναλυτικό Πίνακα 4.4-4 του 4ου Κεφαλαίου του ΣΔΑ), που αντιστοιχούν σε 4.307 x 106 t, εκ των οποίων μόνο το 5% συνιστούν απόβλητα που εναποτίθενται στις εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων του έργου, ενώ το 95% αυτών διατίθεται για την επαναπλήρωση των κοιλοτήτων στα εξοφλημένα ορυχεία Πτολεμαΐδας.

38. Επειδή, εξ άλλου, στο 4ο Κεφάλαιο του ΣΔΑ αναπτύσσονται τα ζητήματα της διαχείρισης των αγόνων και των χώρων αποθέσεως. Συγκεκριμένα, αναπτύσσονται οι εναλλακτικές μέθοδοι που εξετάστηκαν για την ορθολογική διαχείριση των αγόνων (παρ. 4.2), οι εναλλακτικές θέσεις για τη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων διαχείρισης αγόνων (παρ. 4.3), η διαδικασία διακινήσεως και αποθέσεως αγόνων (παρ. 4.4) και η διαδικασία συναποθέσεως στερεών υποπροϊόντων καύσης λιγνίτη με τα άγωνα (παρ. 4.5). Όσον αφορά τις μεθόδους διαχείρισης των αγόνων εξετάστηκαν δύο εναλλακτικές λύσεις, αυτή της αξιοποίησεως των αγόνων στο μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό τους για την πλήρωση και αποκατάσταση των κοιλοτήτων που δημιουργούνται από την εξόρυξη του λιγνίτη και αυτή της αποθέσεως του συνόλου των αγόνων σε εξωτερικές αποθέσεις. Η επιλογή της βέλτιστης μεθόδου έγινε, μεταξύ άλλων, με βάση τα εξής περιβαλλοντικά κριτήρια: - την πρόληψη των δυνητικών επιπτώσεων στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον πλησίον οικισμών, - την κατά το δυνατόν μείωση της ποσότητας των παραγόμενων αγόνων που αποτίθενται σε αδιατάρακτες επιφάνειες, - την κατά το δυνατόν μείωση της αποστάσεως μεταφοράς των

αγόνων από τη θέση εξορύξεως για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, - την διατήρηση των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών του τοπίου, με τις λιγότερες δυνατές αλλοιώσεις στο φυσικό ανάγλυφο. Ως περιβαλλοντικά βέλτιστη λύση επελέγη η αξιοποίηση των παραγόμενων αγόνων για την πλήρωση, στο μέγιστο δυνατό ποσοστό, των υφιστάμενων κοιλοτήτων, στις οποίες έχει ήδη περατωθεί η εξόρυξη. Με την μέθοδο αυτή, μέχρι και το τέλος των εκμεταλλεύσεων των ορυχείων, το σύνολο σχεδόν των αγόνων (95%) αξιοποιείται για την πλήρωση των κοιλοτήτων, ενώ μόνο το 5% διαχειρίζεται ως απόβλητο και αποτίθεται σε εξωτερικές αποθέσεις. Εξ άλλου, στο πλαίσιο της αξιοποίησεως των αγόνων για την πλήρωση των κοιλοτήτων, εξετάσθηκε, περαιτέρω, ως λύση για την ενίσχυση της γεωτεχνικής ευστάθειας των αποθέσεων, η συναπόθεση των αγόνων με τα στερεά υποπροϊόντα καύσης των ατμοηλεκτρικών σταθμών (ΑΗΣ) που τροφοδοτούνται από τα ορυχεία Πτολεμαΐδας. Προς τούτο εξετάσθηκαν δύο εναλλακτικές λύσεις, αυτή της αμιγούς αποθέσεως της παραγόμενης τέφρας στους χώρους αποθέσεως αγόνων των ορυχείων και αυτή της συναποθέσεως των στερεών υποπροϊόντων των ΑΗΣ με τα άγονα και της αξιοποίησεώς τους στην πλήρωση των κοιλοτήτων των εξοφλημένων ορυχείων. Η επιλεγείσα μέθοδος της συναποθέσεως της τέφρας με τα άγονα υλικά των ορυχείων παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, τα εξής πλεονεκτήματα: - συμβάλλει στην πρόληψη των διάχυτων εκπομπών σκόνης, που αναπόφευκτα θα δημιουργούνταν σε περίπτωση χωριστής αποθέσεως της τέφρας, - συμβάλλει στην ενίσχυση της γεωτεχνικής ευστάθειας των πρανών και, ως εκ τούτου, στην αποφυγή κατολισθήσεων, - συμβάλλει στην μείωση τη διαπερατότητας των αποθέσεων αγόνων και στην αύξηση του συντελεστή επιφανειακής απορροής, - το γεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής, η χαμηλή υδατοπερατότητα των αποθέσεων με την προσθήκη της τέφρας, τα διαθέσιμα στοιχεία, οι περιβαλλοντικές μετρήσεις και τα αποτελέσματα από την μελέτη επικινδυνότητας τεκμηριώνουν ότι με την από πολλών δεκαετιών πρακτική συναποθέσεως πληρούνται οι βασικές απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας. Εξ άλλου, η εναλλακτική λύση της μεταφοράς της τέφρας με συμβατικό εξοπλισμό (φορτηγά) και συναποθέσεώς της με τα άγονα στους χώρους των εξωτερικών αποθέσεων δεν υιοθετήθηκε για λόγους προστασίας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος. Όσον αφορά την χωροθέτηση των εγκαταστάσεων διαχειρίσεως αγόνων, η εξωτερική απόθεση Προαστίου, η οποία θα λειτουργήσει από το 2010 έως το 2017, θα αποκατασταθεί ως προσωρινός χώρος αποθέσεως και στη συνέχεια θα αποκατασταθεί οριστικά μετά το 2025, επελέγη ως βέλτιστη λύση, καθώς ο εν λόγω χώρος ευρίσκεται κοντά στο ορυχείο Μαυροπηγής, η εξωτερική απόθεση Πτελεώνα, η οποία θα λειτουργήσει από το 2012 έως το 2017 και στη συνέχεια θα αποκατασταθεί, επελέγη κατ' απόρριψη άλλης λύσεως που θα συνεπαγόταν αρκετά σημαντική οπτική όχληση του οικισμού της Ακρινής, ενώ η εξωτερική απόθεση Νοτίου Πεδίου, της οποίας η αποκατάσταση θα ξεκινήσει στο τέλος του 2011, με προτεραιότητα στην αποκατάσταση των επιφανειών προς τον οικισμό της Ακρινής, επελέγη επειδή αποτελούσε συνέχιση υφισταμένης αποθέσεως. Επίσης, όσον αφορά τη διαδικασία διακινήσεως και αποθέσεως των αγόνων, στο ΣΔΑ αναφέρονται τα ακόλουθα: Το Κύριο Πεδίο περιλαμβάνει τις εκμεταλλεύσεις του ορυχείου Πεδίου Μαυροπηγής και του ορυχείου Ανατολικής

Επέκτασης Κομάνου. Τα άγωνα του ορυχείου Μαυροπηγής εξορύσσονται με καδοφόρους εκσκαφείς που τροφοδοτούν, μέσω ταινιοδρόμων, τους αποθέτες, ενώ με συμβατικό εξοπλισμό διενεργείται εξωτερική απόθεση (προσωρινή) στην περιοχή Προαστίου και εσωτερική απόθεση στο εν λόγω ορυχείο. Τα άγωνα του ορυχείου Ανατολικής Επέκτασης Κομάνου εξορύσσονται με συμβατικό εξοπλισμό και αποτίθενται στο εξοφλημένο ορυχείο Κομάνου. Συνεπώς, με την εξαίρεση της εξωτερικής αποθέσεως στην περιοχή του Προαστίου, τα άγωνα των ορυχείων του Κυρίου Πεδίου θα καλύψουν τα κενά των εξοφλημένων εκμεταλλεύσεων του Βορείου Πεδίου και του Πεδίου Κομάνου και, στη συνέχεια, η απόθεση αγόνων θα διενεργείται εσωτερικά εντός του ορυχείου Μαυροπηγής. Το Πεδίο Καρδιάς περιλαμβάνει την εκμετάλλευση του ορυχείου Νοτιοδυτικού Πεδίου - Υψηλάντη και του κοιτάσματος ορυχείου οικισμού Κομάνου. Στο Νοτιοδυτικό Πεδίο - Υψηλάντη, μέχρι το τέλος της ζωής του, δεν θα γίνουν εξωτερικές αποθέσεις αγόνων, το σύνολο δε αυτών πρόκειται να πληρώσει τις δημιουργούμενες κοιλότητες, ενώ στο ορυχείο οικισμού Κομάνου η εκμετάλλευση διενεργείται με συμβατικό εξοπλισμό, όλη δε σχεδόν η ποσότητα των αγόνων οδηγείται στην εσωτερική απόθεση του ορυχείου. Τέλος, στο Νότιο Πεδίο, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο εν ενεργεία ορυχείο της παρεμβαίνουσας, οι καδοφόροι εκσκαφείς είναι διασυνδεδεμένοι με έξι αποθέτες, εκ των οποίων τρεις λειτουργούν στην εσωτερική απόθεση του ορυχείου και τρεις στην εξωτερική απόθεση, ενώ, επειδή παρατηρούνται αυξημένες ανάγκες διακινήσεως σκληρών υπερκείμενων αγόνων υλικών, οι εργασίες μεταφοράς αυτών εκτελούνται σε ποσοστό 37% με φορητά οχήματα, ενώ οι υπόλοιπες ποσότητες μεταφέρονται με σύστημα ταινιοδρόμου. Τέλος, όσον αφορά την διαδικασία συναποθέσεως στερεών υποπροϊόντων καύσης λιγνίτη με τα άγωνα, στο ΣΔΑ αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Η ιπτάμενη τέφρα, μαζί με μικρό ποσοστό υγρής τέφρας και τη γύψο που θα παράγεται από το συγκρότημα αποθείωσης των καυσαερίων, αποτελούν τα στερεά υποπροϊόντα της καύσης του λιγνίτη στις μονάδες των ΑΗΣ. Σύμφωνα με την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία περί αποβλήτων, η ιπτάμενη τέφρα χαρακτηρίζεται ως υποπροϊόν. Στο ΣΔΑ παρατίθεται πίνακας (υπ' αριθ. 4.5-1) με τις εκτιμήσεις της ποσότητας παραγωγής τέφρας για τα έτη 2010-2020. Σύμφωνα με την ισχύουσα και εφαρμοζόμενη επί δεκαετίες πρακτική, η τέφρα των ΑΗΣ αναμιγνύεται με τα άγωνα υλικά της εκσκαφής και από κοινού εναποτίθενται στις κοιλότητες των ορυχείων, ενισχύοντας τη γεωτεχνική ευστάθεια και την σταθερότητα αυτών. Η τέφρα της νέας μονάδας ΑΗΣ Πτολεμαΐδας V θα μεταφέρεται με σωληνωτό ταινιόδρομο στο ορυχείο Μαυροπηγής. Για την μεταφορά της τέφρας από τον ΑΗΣ Αγίου Δημητρίου σχεδιάζεται η επέκταση του συστήματος διαβροχής με περιστρεφόμενα μπεκ, που έχει ήδη εφαρμοσθεί σε μήκος 4 χλμ. στον υφιστάμενο ταινιόδρομο τέφρας, και η τοποθέτηση πρόσθετων οριζόντιων βραχιόνων διαβροχής. Για την μεταφορά της τέφρας από τον ΑΗΣ Καρδιάς, γίνεται χρήση δύο ανοικτών ταινιοδρόμων, τα δε συστήματα καταστολής της σκόνης αποτελούνται από δύο θέσεις διαβροχής, καθώς και από δύο θέσεις εκνέφωσης στις κεφαλές των ταινιοδρόμων. Η χρήση της ιπτάμενης τέφρας, ως συνδετικού υλικού για τη σταθεροποίηση των αποθέσεων αγόνων, προβλέπεται από το Εγχειρίδιο Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών σχετικά με την διαχείριση των στείρων και των τελμάτων κατεργασίας που προκύπτουν από τις εξορυκτικές

δραστηριότητες, ενώ αντίστοιχη αναφορά γίνεται και στο Εγχειρίδιο Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών για τις Μεγάλες Εγκαταστάσεις Καύσης. Οι δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και η ανάλυση κινδύνου από τη συναπόθεση τέφρας και αγόνων εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Εκτίμηση του κινδύνου από τη Διαχείριση παραπροϊόντων - αποβλήτων των Λιγνιτικών ΑΗΣ στο Λιγνιτικό Κέντρο Πτολεμαΐδας (χώρος εξωτερικής απόθεσης Νοτίου Πεδίου)», που εκπονήθηκε από το εργαστήριο μεταλλευτικής τεχνολογίας και περιβαλλοντικής μεταλλευτικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου το 2007. Αντικείμενο του προγράμματος αυτού ήταν η διερεύνηση των δυνητικών επιπτώσεων του ήδη υφιστάμενου χώρου εξωτερικής απόθεσης αγόνων-τέφρας του Νοτίου Πεδίου (περιοχή Ακρινής) στο υπόγειο υδατικό δυναμικό της εγγύς περιοχής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του εν λόγω προγράμματος, τα οποία εκτίθενται αναλυτικά στο 8ο κεφάλαιο της ΜΠΕ του έργου, τα υπόγεια νερά της απόθεσης και της όμορης ζώνης κατάντη αυτής χαρακτηρίζονται ως καλής ποιότητας, δεν εμφανίζουν σε γενικές γραμμές σημαντικές διαφορές σε σχέση με τα νερά στα ανάντη της απόθεσης, ειδικά ως προς το χρώμιο, το μολυβδαίνιο, το στρόντιο και το βανάδιο, ενώ οι χημικές αναλύσεις δείχνουν ότι οι συγκεντρώσεις του Ca και του Mg είναι κάτω από τα όρια ποιότητας για το πόσιμο νερό, σε πολλές δε περιπτώσεις είναι χαμηλότερες από τα όρια ανιχνευσιμότητας του εργαστηριακού εξοπλισμού. Εν όψει των ανωτέρω, οι επιπτώσεις από τη συναπόθεση αγόνων και ιπτάμενης τέφρας στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του υδροφορέα που δημιουργείται στους σχηματισμούς αυτούς αξιολογούνται ως προς το είδος τους ως ουδέτερες. Περαιτέρω, στο 5ο Κεφάλαιο του ΣΔΑ αναλύεται η ταξινόμηση των εγκαταστάσεων διαχείρισης των εξορυκτικών αποβλήτων, κατόπιν εξέτασής της ευστάθειας των εξωτερικών αποθέσεων αγόνων στα ορυχεία Πτολεμαΐδας. Όπως αναφέρεται, ειδικότερα, στο κεφάλαιο αυτό, κατά την εξωτερική απόθεση των άγονων υλικών της εξορύξεως λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης γεωτεχνικής και γεωχημικής ευστάθειας των αποθέσεων και την αποτροπή δημιουργίας κατολισθήσεων και καθιζήσεων ή απώλειας δομικής ακεραιότητας. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος αποκαταστάσεως των χώρων αποθέσεως, οι χώροι αυτοί εντάσσονται αρμονικά στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Για την ανάλυση της ευστάθειας των πρηνών αποθέσεως των αγόνων εκπονήθηκε σχετική μελέτη υπό τον τίτλο «Γεωτεχνική Μελέτη ευστάθειας πρηνών απόθεσης αγόνων ορυχείων Πτολεμαΐδας, ΛΚΔ, Νομού Κοζάνης της ΔΕΗ ΑΕ». Στην μελέτη αυτή περιλαμβάνονται αναλύσεις ευστάθειας των κρίσιμων πρηνών των εξωτερικών αποθέσεων των ορυχείων Πτολεμαΐδας τόσο από απόψεως στατικής όσο και από απόψεως σεισμικής φόρτισης με βάση τις απαιτήσεις του Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού ΕΑΚ 2000. Ειδικότερα, εξετάστηκαν για στατική και σεισμική φόρτιση τα πρηνή των τριών εξωτερικών αποθέσεων που προσεγγίζουν παρακείμενους οικισμούς και, συγκεκριμένα, οι παρακάτω διατομές των πρηνών: Τομή Α-Α' (Προαστίο), Τομές Β-Β' και Γ-Γ', Σπηλιά (Πτελεώνας) και Τομές Δ-Δ' και Ε-Ε', Εξωτερική απόθεση Ν. Πεδίου (Ακρινή). Από τα αποτελέσματα των αναλύσεων αυτών προέκυψε ότι τα πρηνή των εξωτερικών αποθέσεων, τα οποία ανέρχονται σε συνολικό ύψος 46 μ. (εγκατάσταση Προαστίου), 45 και 50 μ. (εγκαταστάσεις Σπηλιάς - Πτελεώνας) και 75 και 80 μ. (εγκαταστάσεις Νοτίου

Πεδίου), πληρούν τους ελάχιστους αποδεκτούς συντελεστές ασφαλείας για μόνιμα πρηνή τόσο υπό στατική, όσο και υπό σεισμική φόρτιση κατά τον ΕΑΚ 2000. Εν όψει των ανωτέρω, ο συντάκτης του ΣΔΑ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα πρηνή των αποθέσεων των αγόνων των ορυχείων Πτολεμαΐδας έχουν σχεδιασθεί με την κατάλληλη κλίση, ώστε να παρουσιάζουν ικανοποιητική ευστάθεια, τόσο σε στατική, όσο και σε σεισμική φόρτιση και ότι ο σχεδιασμός των χώρων αυτών έγινε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να πληρούνται όλες οι συνθήκες ευστάθειας των πρηνών τους τόσο κατά την διάρκεια λειτουργίας, όσο και μετά την ολοκλήρωση των εργασιών κλεισίματος και της περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Υπό τα δεδομένα αυτά, οι προβλεπόμενες βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες συνέπειες μιας αστοχίας λόγω απώλειας δομικής ακεραιότητας ή λόγω κακής λειτουργίας των επίμαχων εγκαταστάσεων δεν συνεπάγεται, σύμφωνα με το ΣΔΑ, κίνδυνο απώλειας ζωής, σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή σοβαρό κίνδυνο για το περιβάλλον, λαμβανομένου υπόψη και του ότι, σύμφωνα με τα αναλυτικώς εκτεθέντα στο 3ο κεφάλαιο του ΣΔΑ, τα άγονα υλικά που θα προκύψουν από την εκμετάλλευση των εν λόγω ορυχείων δεν περιέχουν επικίνδυνα απόβλητα ή ουσίες επικίνδυνες για το περιβάλλον και την δημόσια υγεία. Επισημαίνεται, επίσης, ότι στις εξεταζόμενες εγκαταστάσεις λαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα, κατάλληλη συμπύκνωση, αδιαπερατό γεωλογικό υπόστρωμα, εξορυκτικά απόβλητα που προέρχονται από τους υπερκείμενους γεωλογικούς σχηματισμούς της περιοχής, προκειμένου να διασφαλισθεί η προστασία των υδάτινων πόρων και να αποτραπεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του πδ/τος 51/2007, η επιδείνωση της υφιστάμενης καταστάσεως των υδάτων. Εν όψει όλων των ανωτέρω, ο συντάκτης του ΣΔΑ καταλήγει ότι οι επίμαχες εγκαταστάσεις διαχειρίσεως αγόνων των ορυχείων Πτολεμαΐδας πληρούν τα κριτήρια τόσο του Παραρτήματος ΙΙΙ της υπ' αριθ. 39624/2209/Ε103/25.9.2009 κοινής υπουργικής αποφάσεως, όσο και της προαναφερθείσας 2009/337/ΕΚ αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, ως εκ τούτου, δεν ταξινομούνται στην κατηγορία Α (σχετικό το Σχήμα 5.3-1 περί της μεθοδολογίας ταξινομήσεως εγκαταστάσεων διαχειρίσεως εξορυκτικών αποβλήτων). Τέλος, στο 7ο Κεφάλαιο του ΣΔΑ περιγράφονται συνοπτικά τα προληπτικά μέτρα για την προστασία των υδάτινων πόρων, του εδάφους και του αέρα στις εγκαταστάσεις διαχειρίσεως αγόνων των ορυχείων Πτολεμαΐδας και στις κοιλάτες των εξοφλημένων ορυχείων που έχουν πληρωθεί με άγονα, αναλυτική δε περιγραφή του συνόλου των προληπτικών, αντιρρυπαντικών και επανορθωτικών μέτρων που έχουν ενσωματωθεί στο σχεδιασμό του έργου για την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος περιλαμβάνεται στο κεφ. 9 της αφορώσης το επίμαχο έργο ΜΠΕ. Ειδικότερα, ως γενικά μέτρα (παρ. 7.1 του ανωτέρω κεφ. 7) αναφέρονται, μεταξύ άλλων, - ο σχεδιασμός του έργου με στόχο την πρόληψη των δυνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μέσω της υιοθέτησεως βέλτιστων μεθόδων και τεχνικών για την αποφυγή καταλήψεως νέων περιοχών και τον περιορισμό των διαταραχών που προκαλούνται από την εξορυκτική δραστηριότητα (απόθεση αγόνων σε υφιστάμενους χώρους εξωτερικής αποθέσεως και εσωτερικές κοιλάτες, αντί της αποθέσεως αγόνων σε αδιατάρακτες περιοχές), - η μέγιστη αξιοποίηση των αγόνων της εξόρυξης λιγνίτη σε εργασίες αποκατάστασης εξοφλημένων ορυχείων, - η μείωση του όγκου των εξορυκτικών αποβλήτων, - η

σταδιακή συστηματική περιβαλλοντική αποκατάσταση των περιοχών επεμβάσεως του έργου για τον περιορισμό της οχλήσεως και τη σταδιακή, ομαλή εναρμόνιση των αποκατεστημένων περιοχών με το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής, - η εφαρμογή μεθόδων αποκαταστάσεως, με ιδιαίτερη έμφαση στην αποκατάσταση αποθέσεων που γειτνιάζουν με οικισμούς, που προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής, χρήση εναλλακτικών υλικών και τρόπων φύτευσης (ενδημικά είδη, δοκιμαστικές φυτεύσεις κ.λπ.). Εξ άλλου, τα μέτρα για την προστασία των εδαφικών πόρων (παρ. 7.3 του ανωτέρω κεφ. 7 του ΣΔΑ) περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, - τον έλεγχο της γονιμότητας των επιφανειακών στρωμάτων των αποκατεστημένων αποθέσεων και κοιλοτήτων και διάστρωση φυτικής γης/αγόνων όπου και εάν απαιτείται, - πλήρης αξιοποίηση του φυτικού καλύμματος που συγκεντρώνεται κατά την έναρξη των εξορυκτικών εργασιών στις εργασίες αποκατάστασης, - αξιοποίηση ενδιάμεσων αγόνων υλικών, πλούσιων σε οργανική ύλη ως εδαφικό υλικό, κατάλληλο για τις φυτεύσεις, έναντι φυτικής γης από αδιάτάρακτες περιοχές, - τα πλούσια σε οργανική ύλη άγονα υλικά που οδηγούνται σε αποθέσεις να αποτίθενται κατά το δυνατό σε τελικές επιφάνειες, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο τη γονιμότητα των εδαφών, - έλεγχος των κλίσεων των τελικών βαθμίδων των ορυχείων και των πρανών στην περίμετρο των αποθέσεων αγόνων για την πρόληψη της εδαφικής διάβρωσης, - αξιοποίηση των λιγνιτικών ενδιάμεσων για την κάλυψη των προς αποκατάσταση τελικών επιφανειών, - δημιουργία εδαφών για αγροτική χρήση και καλλιέργεια και απόδοσή τους στους κατοίκους των περιοχών, - δεντροφύτευση με δασικά είδη που επιλέγονται βάσει της προσαρμοστικότητάς τους στις εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής. Σημειώνεται ότι στην αφορώσα το επίμαχο έργο ΜΠΕ αναλύονται στο 4ο κεφάλαιο (παρ. 4.2.3) η κατάσταση των εδαφών της περιοχής μελέτης, στο 8ο κεφάλαιο (παρ. 8.3.3) οι επιπτώσεις του έργου επί των εδαφικών χαρακτηριστικών, ενώ στο 9ο κεφάλαιο (παρ. 9.3.3) παρατίθενται τα μέτρα για την προστασία των εδαφικών πόρων. Περαιτέρω, στην παρ. 7.6 του ίδιου ως άνω κεφ. 7 του ΣΔΑ παρατίθενται μερικά από τα σημαντικότερα μέτρα, όροι, παρεμβάσεις και προϋποθέσεις που λαμβάνονται για τον περιορισμό των δυνητικών επιπτώσεων στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την λειτουργία των εξωτερικών αποθέσεων αγόνων και την μεταφορά αγόνων για την πλήρωση των κοιλοτήτων, όπως: - περιορισμός διακινήσεων με συμβατικό εξοπλισμό (φορητά αυτοκίνητα, φορτωτές κ.λπ.) και μείωση του συνολικού μήκους των απαιτούμενων διαδρομών των φορητών μεταφοράς αγόνων και υποπροϊόντων καύσης, - συνέχιση της εφαρμογής ασφαλτόστρωσης των κύριων δρόμων μεταφοράς που παρουσιάζουν αυξημένη κυκλοφορία, - συστηματική διαβροχή για την καταστολή της διάχυτης σκόνης στους δρόμους διέλευσης (χωμάτινοι δρόμοι) με μόνιμα δίκτυα ή (σε περίπτωση βλάβης των συστημάτων διαβροχής) με ειδικού τύπου υδροφόρα οχήματα, - χρήση όπου απαιτείται επικουρικά βυτιοφόρων οχημάτων για διαβροχή, - ελεγχόμενη ταχύτητα μετακίνησης των φορητών της μεταφοράς (<30 km/h), για λόγους αποφυγής δημιουργίας σκόνης και PM10, - τήρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας σχετικά με τις εκπομπές καυσαερίων μηχανημάτων και οχημάτων εργοταξίου, εφαρμογή εκτεταμένου προγράμματος περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως των εγκαταστάσεων αποβλήτων και των πληρωθεισών

κοιλοτήτων, μετά την λήξη των εργασιών, που θα ελαχιστοποιήσει μακροπρόθεσμα τις εκπομπές σκόνης από τις διαταραχθείσες περιοχές, - παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας μέσω του υφιστάμενου δικτύου συλλογής περιβαλλοντικών πληροφοριών της ΔΕΗ (κοινού για τους ΑΗΣ και τα ορυχεία), με τους υπάρχοντες σταθμούς μέτρησης που έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Κοζάνης και Φλώρινας, - τήρηση των σχετικών θεσμοθετημένων ορίων συγκεντρώσεως αερίων ρύπων. Σημειώνεται ότι το ζήτημα των ατμοσφαιρικών ρύπων αναλύεται εκτενώς στη ΜΠΕ του έργου. Εξ άλλου, στην παρ. 5.4 του 5ου κεφαλαίου της αφορώσης το επίμαχο έργο ΜΠΕ αναφέρεται ότι οι κύριοι αέριοι ρύποι είναι η σκόνη και τα αιωρούμενα σωματίδια (PM10), ότι πιθανές πηγές αιωρούμενων σωματιδίων συνιστούν οι εργασίες εκσκαφών και αποθέσεων, η μεταφορά των υλικών, η λειτουργία του ντιζελοκίνητου εργοταξιακού εξοπλισμού των ορυχείων, αλλά και η αιολική διάβρωση στις μη αποκατεστημένες περιοχές και τις ανοικτές εκσκαφές, καθώς και ότι ο προγραμματιζόμενος σχεδιασμός (σταδιακός περιορισμός της εκτάσεως των ορυχείων και περιορισμός σε σημαντικό βαθμό μετά το 2023, κατάληψη πολύ μικρότερης εκτάσεως ενεργών επιφανειών από την εξορυκτική δραστηριότητα, σημαντικά μικρότερο μήκος ταινιοδρόμων για την μεταφορά των προϊόντων εκσκαφής, μικρότερες διακινήσεις με συμβατικό εξοπλισμό, εκτεταμένα έργα αποκαταστάσεως με γεωργικές καλλιέργειες και δενδροφυτεύσεις, επέκταση του συστήματος διαβροχής της ιπτάμενης τέφρας στους ταινιοδρόμους) και τα σχετικά μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος συντελούν σε μειωμένα επίπεδα εκπομπών και κατ' επέκταση συγκεντρώσεων σκόνης και αιωρούμενων σωματιδίων. Τέλος, στο 8ο κεφάλαιο της ΜΠΕ (παρ. 8.3.7) αξιολογούνται οι επιπτώσεις των αερίων ρύπων στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον, ενώ στο 9ο κεφάλαιο (παρ. 9.3.8) παρατίθενται τα προτεινόμενα μέτρα προστασίας.

39. Επειδή, εξ άλλου, στην προσβαλλόμενη απόφαση ορίζονται στο κεφ. ε', υπό τον τίτλο «Διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων», τα ακόλουθα: «- Τα άγωνα εξόρυξης των ορυχείων, σύμφωνα με την κυα με αρ. 50910/2727/2003, υπάγονται στην κατηγορία Q11 «Υπολείμματα εξόρυξης και προετοιμασίας πρώτων υλών». Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων (ΕΚΑ), ταξινομούνται στην κατηγορία 01 «Απόβλητα από εξερεύνηση, εξόρυξη, εργασίες λατομείου και φυσική και χημική επεξεργασία ορυκτών» και ειδικότερα στην υποκατηγορία 01 01 02 «απόβλητα από την εκσκαφή ορυκτών που δεν περιέχουν μέταλλα». - Μέρος των παραγόμενων εξορυκτικών αποβλήτων θα διατίθεται για επαναπλήρωση των δημιουργούμενων κοιλοτήτων εκσκαφής. Το υπόλοιπο τμήμα των εξορυκτικών αποβλήτων θα διατίθεται σε εγκαταστάσεις αποβλήτων (εξωτερικές αποθέσεις). - Οι εν λόγω εγκαταστάσεις αποβλήτων και σύμφωνα με τα κριτήρια του Παραρτήματος III του άρθρου 24 της κυα [39624/2209/Ε103/25-9-09] ... καθώς και της απόφασης [2009/337/ΕΚ της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων] ... δεν ταξινομούνται ως εγκαταστάσεις αποβλήτων κατηγορίας Α. - Η διαχείριση των αποβλήτων δεν έρχεται σε άμεση αντίθεση και δεν παρακωλύει με άλλο τρόπο την εφαρμογή των υφισταμένων Εθνικών ή Περιφερειακών Σχεδιασμών Διαχείρισης Αποβλήτων - Χρηματοοικονομική εγγύηση: Δεν απαιτείται για τα αδρανή εξορυκτικά απόβλητα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 2 της κυα

39624/2209/Ε 103/25.9.2009 ...». Περαιτέρω, στο κεφ. δ.1.1) της προσβαλλόμενης αποφάσεως (Γενικοί Όροι), όπως ισχύει, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «1. ... 12α) Τα παραγόμενα υποπροϊόντα καύσης του λιγνίτη (ιπτάμενη τέφρα, κ.λπ.) να μεταφέρονται από τους ΑΗΣ στα ορυχεία με κατάλληλους ταινιόδρους, που να διαθέτουν εφεδρικούς κλάδους για προσωρινή απόθεση κοντά στους ΑΗΣ. Οι εν λόγω εφεδρικοί κλάδοι να τίθενται σε λειτουργία όταν παρατηρούνται αστοχίες ή δυσλειτουργίες στο κύριο σύστημα των ταινιοδρόμων μεταφοράς και για όσο διάστημα απαιτείται για την αποκατάσταση της λειτουργίας τους. Από τα σημεία προσωρινής απόθεσης η μεταφορά στα ορυχεία να γίνεται με κατάλληλα φορητά που θα έχουν πλήρως καλυμμένο το φορτίο τους. β) Όσον αφορά στην μεταφορά των παραγόμενων υποπροϊόντων καύσης του λιγνίτη (ιπτάμενη τέφρα, κ.λπ.): ι) από τον ΑΗΣ Πτολεμαΐδας να γίνεται με τον υφιστάμενο «σωληνωτό» ταινιόδρομο κλειστού τύπου, ιι) από τον ΑΗΣ Καρδιάς με δυο (2) ανοικτούς συμβατικού τύπου ταινιόδρους στους οποίους να λειτουργούν συστήματα καταστολής της σκόνης αποτελούμενα από συγκεκριμένες θέσεις διαβροχής κατά μήκος αυτών καθώς και από συγκεκριμένες θέσεις εκνέφωσης στις κεφαλές αυτών, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη ΜΠΕ και το ΣΔΑ ... και ιιι) από τον ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου να γίνεται μέσω του υφιστάμενου ταινιόδρου, στον οποίο να εγκατασταθούν στο συνολικό μήκος αυτού μπεκ διαβροχής ανά 20 μ., πρόσθετοι οριζόντιοι βραχίονες διαβροχής ανά 350 μ. καθώς και συστήματα εκνέφωσης στο σημείο μεταφόρτωσης κάθε κεφαλής και ο οποίος να είναι στο συνολικό μήκος του καλυμμένος ... Επιπρόσθετα να αρχίσουν άμεσα οι ενέργειες για την αντικατάσταση του υφιστάμενου ταινιόδρου με άλλον υπερυψωμένο ταινιόδρομο πλάτους 1.800 mm με διαβροχή ... γ) Η συναπόθεση των παραγόμενων υποπροϊόντων καύσης του λιγνίτη (ιπτάμενη τέφρα, κ.λπ.) με τα άγωνα της εκμετάλλευσης να γίνεται σε περιοχές των ορυχείων για «επαναπλήρωση κοιλοτήτων εκσκαφής» ... και σε κάθε περίπτωση εκτός των επιφανειών που θα καταλάβουν οι λίμνες που θα δημιουργηθούν (περιβαλλοντικός όρος με α.α. 11 της παρούσας) ... 21. Για την ελαχιστοποίηση της εκπομπής αέριων ρύπων θα πρέπει να λαμβάνονται τα εξής γενικά μέτρα: i. Να γίνεται οργάνωση των δρομολογίων των οχημάτων για την ελαχιστοποίηση των χρόνων κίνησης έτσι ώστε να μειώνονται στο ελάχιστο δυνατόν οι εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων που προέρχονται από αυτά. ii. Να τηρούνται πρακτικές ορθής λειτουργίας και συντήρησης όλων των κινητήρων, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης καλής ποιότητας καυσίμου. iii. Να γίνεται προγραμματισμένη περιοδική συντήρηση του ντηζελοκίνητου εξοπλισμού μετά την συμπλήρωση του προβλεπόμενου από τον κατασκευαστή, αριθμού ωρών λειτουργίας και έλεγχος της ποιότητας των καυσαερίων. iv. Να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για την ελαχιστοποίηση των εκπομπών υδρογονανθράκων και άλλων πτητικών ενώσεων από εργασίες που σχετίζονται με αποθήκευση, μεταφορά και τροφοδοσία καυσίμων. v. Απαγορεύεται η διάθεση αποβλήτων που ενδέχεται να απελευθερώσουν τοξικούς ή άλλους αέριους ρύπους (π.χ. κενά δοχεία από καύσιμα, διαλύτες, υγρά συνεργείων, ή χρώματα και γενικά απόβλητα διαποτισμένα με τις παραπάνω ουσίες, λάστιχα κ.λπ.) μαζί με αστικού τύπου στερεά απόβλητα. vi. Να τηρούνται πρακτικές ορθής κατασκευής και συντήρησης των δεξαμενών καυσίμων, ανάλογα με τον τύπο τους, έτσι ώστε να

ελαχιστοποιούνται οι εκπομπές αερίων ρύπων κατά την αποθήκευση των καυσίμων, καθώς και κατά την μεταφορά καυσίμων από και προς αυτές ... 48. Να γίνεται συστηματική διαβροχή όλων των κονιορτοπαραγωγών εστιών των χώρων επέμβασης (χώροι εναπόθεσης στείρων, δρόμοι κυκλοφορίας των φορτηγών που διακινούν τα υλικά κ.λπ.) για την καταστολή εκπομπής της σκόνης ...». Τέλος, σύμφωνα με τον όρο ια' της προσβαλλόμενης απόφασης (ήδη όρος «Η 7», μετά την τελευταία τροποποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης), η απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων επέχει θέση θεωρήσεως του ΣΔΑ.

40. Επειδή, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι το υποβληθέν από την παρεμβαίνουσα εταιρεία ΣΔΑ δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένα ουσιώδη στοιχεία, τα οποία απαιτούνται εν προκειμένω από το άρθρο 4 παρ. 3 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι το ΣΔΑ δεν περιλαμβάνει χαρακτηρισμό των αποβλήτων σύμφωνα με το Παράρτημα II της ανωτέρω οδηγίας, ούτε εκτίμηση της συνολικής ποσότητας των εξορυκτικών αποβλήτων που θα παραχθούν κατά τη φάση της λειτουργίας του έργου. Επίσης, κατά τους αιτούντες, δεν παρατίθεται περιγραφή της λειτουργίας, δυνάμει της οποίας θα παράγονται τα εν λόγω απόβλητα, αλλά ούτε και η ακριβής μορφή της επεξεργασίας που θα υφίστανται αυτά (τα απόβλητα) στη συνέχεια. Τέλος, προβάλλεται ότι στο ΣΔΑ δεν διερευνάται η κατάσταση του εδάφους που θα επηρεασθεί από την εγκατάσταση των αποβλήτων. Οι ανωτέρω δε ελλείψεις καθιστούν, κατά τους αιτούντες, το ΣΔΑ και, συνακόλουθα, την προσβαλλόμενη απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων αντίθετη στις ρυθμίσεις της ανωτέρω οδηγίας και της υπ' αριθ. 39624/2209/Ε103/25.9.2009 κοινής υπουργικής απόφασης. Από τα εκτεθέντα, όμως, στις σκέψεις 37 και 38 προκύπτουν τα εξής: Στο 3ο κεφάλαιο του ΣΔΑ περιγράφεται διεξοδικά το είδος των εξορυκτικών αποβλήτων (άγωνα υλικά) των ορυχείων Πτολεμαΐδας (παρ. 3.1), παρατίθεται περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας (παρ. 3.1.1), ενώ γίνεται η επιστημονική ταξινόμηση των αγόνων υλικών ως αποβλήτων (παρ. 3.1.2), καθώς και ο περιβαλλοντικός τους χαρακτηρισμός (παρ. 3.1.4) σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 1 της 2009/359/ΕΚ απόφασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, περί συμπληρώσεως του ορισμού των αδρανών αποβλήτων της οδηγίας 2006/21/ΕΚ, επί τη βάση των αποτελεσμάτων και αναλύσεων σειράς επιστημονικών μελετών και μετρήσεων. Ο περιβαλλοντικός δε αυτός χαρακτηρισμός καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απόθεση των αγόνων δεν συνεπάγεται αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Εξ άλλου, στην παρ. 3.2 του ίδιου κεφαλαίου του ΣΔΑ, όπως επίσης και στην παρ. 4.4 του 4ου κεφαλαίου αυτού, παρατίθενται πίνακες με την πρόβλεψη των παραγόμενων ποσοτήτων αγόνων υλικών των ορυχείων. Ανάλυση της διαδικασίας εξορύξεως, διακινήσεως, αποθέσεως και εν γένει διαχειρίσεως των αγόνων υλικών των ορυχείων Πτολεμαΐδας περιλαμβάνεται, επίσης, στην παρ. 4.4 του 4ου κεφαλαίου του ΣΔΑ, από την οποία, άλλωστε, συνάγεται ότι τα εξορυκτικά αυτά απόβλητα δεν υφίστανται καμία επεξεργασία (βλ. και σχετικό ισχυρισμό της παρεμβαίνουσας στη σελ. 17 του δικογράφου της παρεμβάσεως). Τέλος, στο 2ο κεφάλαιο του ΣΔΑ αναλύονται τα χαρακτηριστικά των εδαφών της περιοχής και διερευνώνται οι δυνητικές επιπτώσεις στο έδαφος από την διαχείριση των αγόνων υλικών, με επίκληση δεδομένων και στοιχείων από σχετικές εδαφογεωχημικές και εδαφολογικές έρευνες και μελέτες. Σύμφωνα

δε με τα συμπεράσματα των μελετών αυτών, τα εδάφη των χώρων αποθέσεως των αγόνων υλικών χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα χαμηλές συγκεντρώσεις σε τοξικά - βαρέα μέταλλα, με αποτέλεσμα να μην παρουσιάζονται κίνδυνοι για το φυσικό περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία γενικότερα, ενώ οι συγκεντρώσεις τους σε βαρέα μέταλλα δεν διαφέρουν από τις αντίστοιχες συγκεντρώσεις των γεωργικών εδαφών του Νομού Κοζάνης. Συναφώς, στην παρ. 7.3 του 7ου κεφαλαίου του ΣΔΑ παρατίθενται τα προτεινόμενα μέτρα για την προστασία των εδαφικών πόρων, ενώ, εξ άλλου, στο κείμενο της ΜΠΕ αναλύονται η κατάσταση των εδαφών της περιοχής μελέτης (4ο κεφάλαιο - παρ. 4.2.3), οι επιπτώσεις του έργου επί των εδαφικών χαρακτηριστικών (8ο κεφάλαιο - παρ. 8.3.3) και παρατίθενται τα σχετικά μέτρα προστασίας (9ο κεφάλαιο - παρ. 9.3.3). Υπό τα δεδομένα αυτά, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως περί ελλείψεως των προαναφερθέντων στοιχείων από το ΣΔΑ είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

41. Επειδή, περαιτέρω, με το δικόγραφο προσθέτων λόγων προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά παράβαση των οριζόμενων στη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 1 περ. α' και β' και παρ. 2 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ, δεν περιλαμβάνει ούτε αξιολόγηση της δυναμικότητας παραγωγής εκπλυμάτων, ούτε ειδικά μέτρα για την πρόληψη ή την μείωση στο ελάχιστο της παραγωγής τους. Επίσης, προβάλλεται ότι οι αναφορές για τα αναγκαία μέτρα πρόληψης και μείωσης των εκπομπών σκόνης και αερίων παρίστανται ανεπαρκείς, αφού δεν προκύπτει ειδικώς ούτε η ακριβής ποσότητα σκόνης και αερίων που θα εκπέμπονται, ούτε τα ειδικότερα μέτρα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας. Η έλλειψη, δε, αυτή είναι, κατά τους αιτούντες, ουσιώδης, δεδομένης αφ' ενός της φύσεως των παραγόμενων από το επίδικο έργο αποβλήτων (τέφρας), που συνεπάγονται εξ ορισμού μεγάλα φορτία εκπεμπόμενων σωματιδίων, και αφ' ετέρου της γειτνίασης του έργου με ενεργούς, συμπαγείς και πυκνοδομημένους οικισμούς, όπου διαβιούν χιλιάδες κάτοικοι. Ανεξαρτήτως, όμως, του ότι, όπως εκτέθηκε σε προηγούμενη σκέψη, η τέφρα δεν συνιστά παραγόμενο από το επίδικο έργο απόβλητο, αλλά, αντιθέτως, πρόκειται για στερεό υποπροϊόν της καύσης του λιγνίτη από τους ατμοηλεκτρικούς σταθμούς της παρεμβαίνουσας, πάντως από τα προεκτεθέντα στοιχεία του φακέλου και, ιδίως, από το περιεχόμενο του ΣΔΑ προκύπτει ότι αξιολογήθηκε τόσο η δυναμικότητα της παραγωγής των εκπλυμάτων των εξορυκτικών αποβλήτων, όσο και οι επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του έργου γενικώς και της αποθέσεως των εξορυκτικών αποβλήτων ειδικότερα στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, ενόψει των εκτεθέντων στη σκέψη 37, από το 3ο κεφάλαιο του ΣΔΑ (παρ. 3.1.4 και 3.1.4.3 «Δοκιμές εκπλυσιμότητας δειγμάτων») προκύπτει ότι εξετάσθηκε, στο πλαίσιο επιστημονικού προγράμματος, η εκπλυσιμότητα των κοκκωδών στερεών αποβλήτων και ιλύων, από τα δε αποτελέσματα των μετρήσεων που παρατίθενται σε αναλυτικούς πίνακες προέκυψε ότι τα άγονα που παράγονται κατά την εξορυκτική δραστηριότητα παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλές συγκεντρώσεις σε βαρέα και τοξικά μέταλλα και χαμηλή εκχυλισιμότητα. Περαιτέρω, από τα εκτεθέντα στις σκέψεις 38 και 39, στο ΣΔΑ (παρ. 4.2, 4.5, 7.6), στην αφορώσα το επίμαχο έργο ΜΠΕ (παρ. 5.4, 8.3.7 και 9.3.8), αλλά και στην προσβαλλόμενη απόφαση [κεφ. δ.1.1), παρ. 12α, 21 και 48] περιγράφονται αναλυτικά όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρυπάνσεως από τις

εξορυκτικές εργασίες, τις εργασίες διακινήσεως και αποθέσεως των αγόνων υλικών, αλλά και από την μεταφορά της ιπτάμενης τέφρας, ενώ παρατίθεται και πίνακας με τις εκτιμώμενες ποσότητες παραγωγής τέφρας (παρ. 4.5 του ΣΔΑ). Εν όψει των ανωτέρω, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο παρατιθέμενος στην αρχή της σκέψεως λόγος ακυρώσεως.

42. Επειδή, τέλος, προβάλλεται με το δικόγραφο προσθέτων λόγων ότι, κατά παράβαση των οριζομένων στις διατάξεις του άρθρου 14 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ και του άρθρου 16 της υπ' αριθ. 39624/2209/Ε103/25.9.2009 κοινής υπουργικής αποφάσεως, στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν υφίσταται πρόβλεψη περί της αξιούμενης από τις ανωτέρω διατάξεις συστάσεως χρηματικής εγγυήσεως εκ μέρους του φορέα του έργου, η οποία απαιτείται για έργα εναποθέσεως εξορυκτικών αποβλήτων σε εγκατάσταση αποβλήτων, όπως το επίδικο. Εν όψει, όμως, των όσων έγιναν δεκτά στη σκέψη 36 σχετικά με την έννοια της διατάξεως του άρθρου 2 παρ. 3 της υπ' αριθ. 39624/2209/Ε103/25.9.2009 κοινής υπουργικής αποφάσεως, με την οποία αποδίδεται η ομοίου περιεχομένου ρύθμιση του άρθρου 2 παρ. 3 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ, εφ' όσον τα εξορυκτικά απόβλητα της επίδικης δραστηριότητας χαρακτηρίζονται ως αδρανή και εναποτίθενται σε εγκατάσταση διαχειρίσεως αποβλήτων που δεν ταξινομείται στην κατηγορία Α του παραρτήματος ΙΙΙ του άρθρου 24 της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως, ο δε χαρακτηρισμός των αποβλήτων και η ταξινόμηση της επίμαχης εγκαταστάσεως δεν αμφισβητούνται από τους αιτούντες, δεν απαιτείτο εν προκειμένω για τις εργασίες εναποθέσεως των αποβλήτων αυτών η σύσταση χρηματικής εγγυήσεως εκ μέρους της παρεμβαίνουσας εταιρείας. Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ανωτέρω περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως.
Διατακτικό: Απορρίπτει την αίτηση.